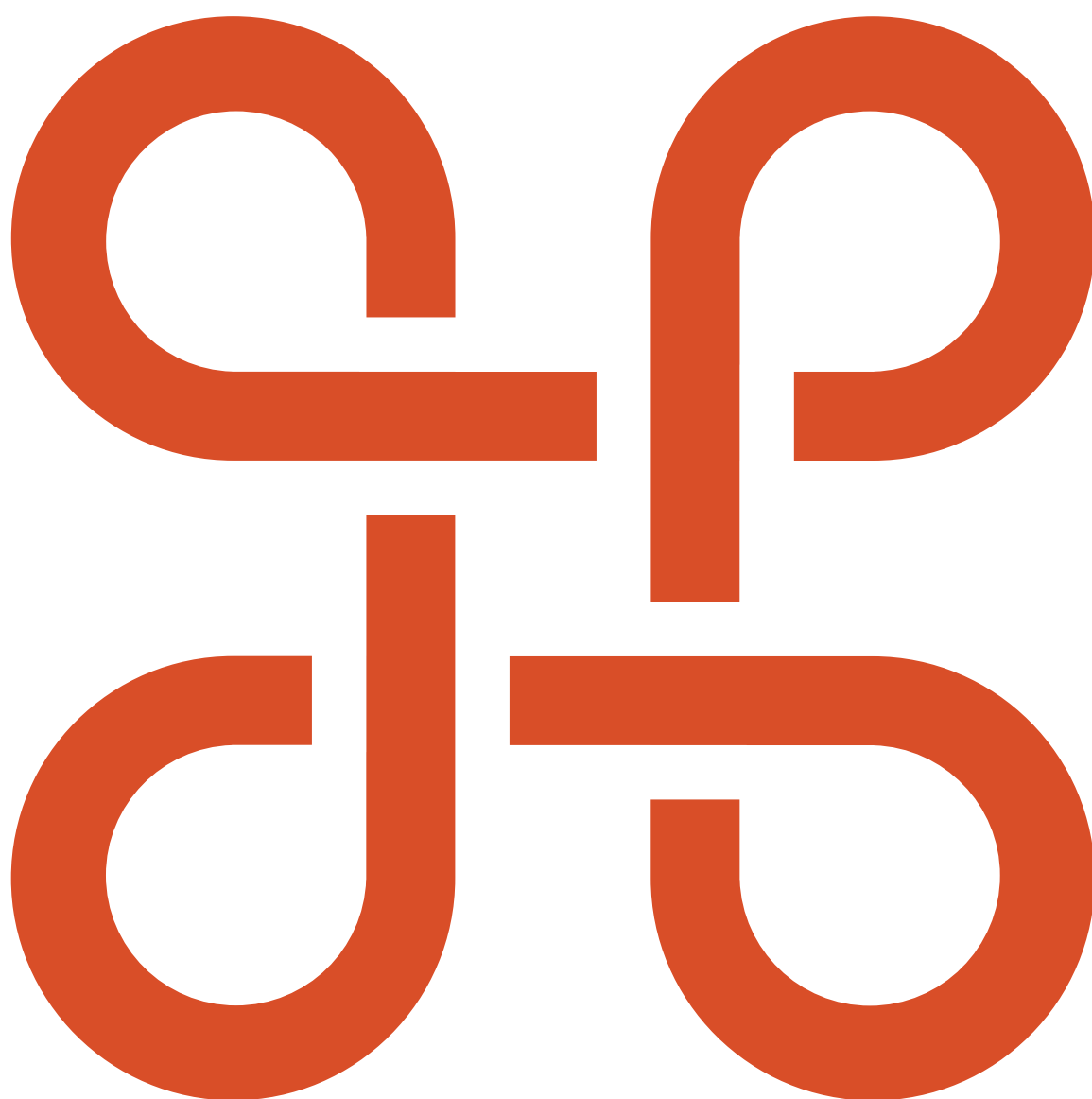

Riksantikvarieämbetets årsredovisning 2025

Riksantikvarieämbetet 2026

Box 1114

621 22 Visby

Telefon 08-5191 80 00

registrator@raa.se

www.raa.se

Upphovsrätt om inget annat anges enligt Creative Commons licens CC BY, erkännande 4.0 Sverige,
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Foto

Johan Aspfors (60, 72)

Erika Bjurling (14)

Åsa Brozén (18)

Elyse Canosa (42)

Helena Duveborg (23, 54)

Agneta Gardinge (20)

Erika Hedhammar (38, 49)

Laila Kitzler Åhfeldt (35)

Mats Larsson (53)

Anna Lihammer (13, 15, 16, 17, 26, 28, 36, 40, 43, 47,
48, 51, 56, 57, 59, 61, 65, 69, 73, 74, 75, 76, 87, 88)

Kersti Lilja (77)

Bengt A Lundberg (25)

Joel Nilsson (5, 90)

Martin Nordesjö (29)

Dennis Pettersson (31)

Fanny Runeby (80)

Petra Stråkendal (23)

Pedro Szekely (11)

INNEHÅLL

Förord	4	Väl använda styrmedel	55
Om årsredovisningen	6	Måluppfyllelse	56
RESULTATREDOVISNING	9	Bidragsgivning	57
Inledning	10	Ekonomisk redovisning av anslagsposten 7:2 ap.1 Bidrag till kulturmiljövård	63
Strategisk plan	10	Bidrag till kulturarvsarbete (anslag 7:2 ap. 2)	65
Hållbar samhällsbyggnad	12	Bidrag till arbetslivsmuseer (anslag 7:4)	66
Måluppfyllelse	13	Kulturarvs-IT (anslag 7:1 ap. 2)	66
Kulturmiljöintegrering	14	Bidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet (anslag 7:1 ap. 1)	67
Kulturvärden i rumslig planering	19	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (anslag 1:4)	68
Kulturmiljöförvaltning	22	Stöd för lagtillämpning	71
Klimatanpassning	23	Lagtillämpning och ärendehantering	72
Uppdragsarkeologi	23	Standardisering inom kulturvård	76
Gestaltad livsmiljö	24	Sektorsansvar för funktionshindersfrågor	77
Nationella världsarvsstrategins genomförande	25	En modern myndighet	80
Immateriellt kulturarv	27	Måluppfyllelse	81
Kulturarvet i informationssamhället	29	Personal och kompetensförsörjning	82
Måluppfyllelse	30	Jämställdhet	84
Arkiv och bibliotek	31	Ekonomi	85
K-samsök och kulturarvsdata	34	Arbetsplats 2025	87
Runor och runforskning	35	Kommunikation och evenemang	87
Kulturmiljöregistret	36	Bilaga	92
Utvecklat kulturarvsarbete	39	EKONOMISK REDOVISNING	93
Måluppfyllelse	40	Sammanställning över väsentliga uppgifter	94
Stärkt kulturarvsforskning	41	Resultaträkning	95
Kulturarvslaboratoriet och Heritage Science	42	Balansräkning	96
Digital omställning på museiområdet	44	Ansvarsförbindelser	97
Omvärldsbevakning för museer	45	Anslagsredovisning	98
Samlingsförvaltning	46	Redovisning av beställningsbemyndiganden i årsredovisningen	98
Svensk Museitjänst	47	Villkor för anslag	99
Fortsatt fokus på beredskapsfrågor	47	Tilläggsupplysningar och noter	100
Utveckling av publik verksamhet och utställningsmediet	49	Noter till resultaträkningen	102
Kulturarv i skolan	51		
Besöksmålet Glimmingehus	52		

Förord

När det är dags att summera 2025 kan vi konstatera att den nationella kulturarvsmyndigheten Riksantikvarieämbetet har ett händelserikt år bakom sig. Det osäkra säkerhetspolitiska läget, pågående klimatförändringar, AI:s snabba utveckling, fortsatta målkonflikter kring mark- och vattenanvändning samt social splittring och faktaresistens är några av de utmaningar som påverkat och kommer att fortsätta påverka kulturarvet. Våra prioriterade områden beredskap kris och krig, digitalisering av kulturarvet, kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen och stärkt kulturarvsforskning har alla gjort tydliga insatser och positionsförflyttningar i syfte att bevara, använda och utveckla kulturarvet.

Beredskapsfrågorna och att skydda kulturarv i kris och krig har varit fortsatt i fokus. I juli 2025 blev Riksantikvarieämbetet beredskapsmyndighet. Det betyder bättre och tydligare förutsättningar men också ett stort ansvar i arbetet med den samhällsviktiga funktionen kulturarv. Rådet för skydd av kulturarv utgör en viktig plattform och samverkan för att identifiera behov och prioritera åtgärder. Rådet har under året tagit fram en handlingsplan som nu är styrande för kommande insatser. Tillsammans med uppdraget om åtgärder för ett stärkt civilt försvar avseende evakueringsmagasin och säkra transporter har framsteg gjorts för att skydda kulturarvet i kris och krig.

Den digitala omställningen på museiområdet har fortsatt arbeta utifrån den framtagna nationella strategin och det tillhörande nätverket för digitalt kulturarv har mer än fördubblat antalet medlemmar. Det digitala kunskapslyftet har fortsatt utveckla bas- och spetsutbildningar. En första version av ett helt nytt bebyggelseregister lanserades i början av året. Samtidigt har vi fortsatt vårt engagemang i Geodatarådet för att skapa förutsättningar att tillgängliggöra geodata

till nytta för samhällsbyggnadsprocessen och dess aktörer.

Kunskapsunderlag vi tagit fram visar att många kommuner saknar både kulturmiljöprogram och antikvarisk kompetens men också att kulturmiljöer och våra världsarv påverkas av klimatförändringarna. Det prioriterade arbetet med ett direkt och långsiktigt stöd till landets kommuner i kulturmiljöfrågor har därför intensifierats under året. Vi har fört dialog och nått ett stort antal kommuner om kulturhistoriska värden i den fysiska planeringen bland annat mot bakgrund av nytt regelverk i plan- och bygglagen, implementering av energiprestandadirektivet, byggnadsvårdsårets 50-årsjubileum och budskapet att den mest hållbara byggnaden redan är byggd.

Inom ramen för myndighetens bidragsgivning har totalt 345 mnkr fördelats till en mängd olika aktörer såsom exempelvis universitet, museer och kommuner.

Flera regeringsuppdrag har avrapporterats till regeringen under året: delredovisning 1 från Rådet för skydd av kulturarv, uppdrag att utvärdera av genomförandet av den så kallade kulturfastighetsstrategin och uppdrag att undersöka förutsättningarna för en gemensam ingång till museernas digitala utbud för skolan.

En nyhet är initiativet till ”kulturmiljögatan”, riksantikvariens eriksgata, med besök vid landets länsstyrelser för att få en djupare förståelse för de förutsättningar och utmaningar som finns i det regionala kulturmiljöarbetet. Under 2025 har besök skett till länsstyrelserna i Norrbotten, Skåne och Halland där jag träffat såväl länsledningar som kulturmiljöfunktionerna.

Under 2025 har vi framgångsrikt genomfört flera konferenser med ett stort antal deltagare från kulturarvs- och kulturmiljösektorn. Etablerade arenor som Samlingsforum, Digikult och Omvärldsdagar för museerna har

kompletterats med två helt nya mötesarenor: Mötesplats kulturmiljö med fokus på att samla kulturmiljösektorn till samtal om aktuella kulturmiljöfrågor och en forskningskonferens med fokus på aktuell kulturarvsforskning. Denna konferens är ett led i vårt prioriterade arbete med att stärka kulturarvsforskningen.

Riksantikvarieämbetet har ett fortsatt mycket högt anseende i den mätning där vi ingår. I nyhetsrapporteringen har kulturarvet och Riksantikvarieämbetet uppmärksammats bland annat när några mycket välkända arkeologiska platser utsattes för rovgrävningar och vi varnade antikvitetshandeln för risk för stulna föremål, när ett internationellt virtuellt museum över stulna kulturföremål lanserades, när Unescos världsarvskommitté fattade beslut om åtgärder baserat på en reaktiv övervakning till världsarvet Laponia, när det debatterats kring vilka kulturfastigheter som staten ska äga och förvalta och när vår utbildning "Räkna med museerna" diskuterades. Detta hoppas vi ska bidra till att öka kännedomen om vårt uppdrag, kulturarvets relevans i samhället och hur vi leder och stödjer arbetet för att kulturarvet ska bevaras, användas och utvecklas.

Under 2025 har en ny vision med strategiska inriktningar för Riksantikvarieämbetet tagits fram för perioden 2026–2030. Stärkt beredskap, digitalisering och AI för samhällsnytta, god bebyggd miljö, helhetsperspektiv i landskapsomvandlingen samt social hållbarhet kommer att vara i fokus för vår verksamhet de kommande åren. I anslutning till detta arbete genomfördes en mycket givande och uppskattad myndighetskonferens i Visby under två dagar i september. Projektet Arbetsplats 2025, vars syfte varit ändamålsenliga och effektiva lokaler för hybrida och digitala arbetsätt, har genomförts med invigning av ombyggda lokaler för fri sittning i såväl Visby som Stockholm.

Till sist vill jag rikta ett stort tack till alla kollegor och medarbetare för ert engagerade och kompetenta arbete med att utveckla ett hållbart samhälle där kulturarvet lever, berör och skapar värde.

Susanne Thedéen
Riksantikvarie

Om årsredovisningen

Årsredovisningen är disponerad utifrån fem övergripande områden med tillhörande målbilder från vår strategiska plan. Målbilderna är formulerade med utgångspunkt i myndighetens instruktion och målen i Agenda 2030. Varje avsnitt i resultatredovisningen inleds med en målbild följt av en sammanfattande beskrivning av årets måluppfyllelse. Därefter följer en redovisning av de resultat som åstadkommit inom respektive målbild.

De återrapporteringskrav som ska redovisas i årsredovisningen framgår i listan här bredvid. En förteckning över de uppdrag som under året redovisats i en annan ordning återfinns i bilaga 1.

I 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag anges att för ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden ska antalet och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden redovisas. Vår bedömning är att vi inte har de ärendemängder som avses och redovisar således därför inte några styckekostnader i årsredovisningen.

Återrapporteringskrav enligt myndighetens regleringsbrev för 2025

Bidragsgivning	sid 57
Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	sid 68
Uppdragsarkeologi	sid 23
Kulturarvs-IT.....	sid 66
Gestaltad livsmiljö.....	sid 24
Publik och tillgänglighet.....	sid 50, 53
Lokalkostnader	sid 85
Sponsringsintäkter	sid -
(Riksantikvarieämbetet har inga sponsringsintäkter)	
Bidragsintäkter.....	sid 102
Verksamheten Svensk museitjänst.....	sid 47

Vår instruktion

Instruktion	sidan
1 § Riksantikvarieämbetet ansvarar för frågor om kulturarvet. Ansvaret omfattar i första hand frågor om kulturlandskap, kulturmiljöer, kulturföremål och museer. Riksantikvarieämbetet har till uppgift att med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och de nationella målen för kulturmiljöarbetet vara pådrivande och stödjande inom sitt verksamhetsområde. Förordning (2017:304).	(Hela ÅR)
2 § Myndigheten ska särskilt	
1. verka för ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,	(12–27)
2. verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande,	(12–27)
3. följa och stödja det regionala kulturmiljöarbetet,	(12–27)
4. främja utveckling och samarbete på museiområdet,	(39–53)
5. följa upp och utvärdera styrmedel och arbetssätt inom sitt verksamhetsområde och vid behov föreslå åtgärder för utveckling av detta,	(55–78)
6. verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och samla in och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde,	(39–53)
7. främja kunskapsförsörjning och metodutveckling samt bedriva informations- och rådgivningsverksamhet inom sitt verksamhetsområde,	(39–53)
8. erbjuda teknik och metodstöd till museer,	(39–53)
9. förvalta nationella databaser för kulturhistorisk information, och	(30–37)
10. integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Förordning (2017:304).	(55–91)
3 § Myndigheten får även tillhandahålla varor och åta sig att utföra undersökningar, utredningar och andra tjänster inom sitt verksamhetsområde.	(41–44, 49–50)
3 a § Myndigheten är beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. Förordning (2025:720).	(47, 90)
4 § Myndigheten ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.	
Myndigheten ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera det till Naturvårdsverket. Myndigheterna ska samråda om vilken rapportering som behövs.	(15)
5 § Myndigheten har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för funktionshindersfrågor med anknytning till myndighetens verksamhetsområde.	
Myndigheten ska inom ramen för detta ansvar vara samlade, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga parter.	(77–78)
6 § Riksantikvarieämbetet ska för myndigheter och andra som förvaltar kulturarv tillhandahålla vissa museitjänster som förvaring och förebyggande föremålsvård.	(47)
7 § Vid myndigheten ska det finnas ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet. Förordning (2017:304).	(39–53)
8 § Myndigheten ska samordna och stödja arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling inom kulturarvsområdet. Förordning (2017:304).	(29–37, 44–45)
9 § Myndigheten ska ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom områdena kulturmiljö, arkeologi, medeltidens konsthistoria och numismatik.	
Myndigheten förvaltar Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens arkiv från tiden före den 1 juli 1975 och dess bibliotek. Förordning (2017:304).	(31–33)
10 § Myndigheten ska följa upp det regionala utfallet av sin verksamhet och rapportera det till Statens kulturråd. Myndigheterna ska samråda om vilken rapportering som behövs. Förordning (2017:304).	(–)
11 § Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer. Förordning (2017:304).	(12–27)
12 § Myndigheten leds av en myndighetschef. Förordning (2017:304).	
Överantikvarien är riksantikvariens ställföreträdare.	(101)
13 § Vid myndigheten ska det finnas ett insynsråd som består av högst nio ledamöter. Förordning (2020:870).	(101)
14 § Riksantikvarien är myndighetschef. Förordning (2017:304).	(101)
15 § Överantikvarien anställs genom beslut av regeringen. Förordning (2017:304).	(101)
16 § Vid myndigheten ska det finnas en personalansvarsnämnd. Förordning (2017:304).	(80–91)
17 § Myndigheten ska tillämpa personalföreträdarförordningen (1987:1101). Förordning (2017:304).	(80–91)
18 § När myndigheten utför de uppgifter som anges i 2 § 7 och 9 får den ta ut avgifter för verksamheten inom ramen för full kostnadstäckning. Avgifternas storlek bestäms av myndigheten, utom i de fall som avses i 15 § avgiftsförordningen (1992:191).	
Myndigheten får disponera avgiftsinkomsterna. Förordning (2017:304).	(100–110)
19 § För verksamhet som anges i 3 och 6 §§ ska myndigheten ta ut avgifter som motsvarar full kostnadstäckning. Avgifternas storlek bestäms av myndigheten, utom i de fall som avses i 15 § avgiftsförordningen (1992:191).	
Myndigheten får disponera avgiftsinkomsterna. Förordning (2017:304).	(100–110)

Tabell 1. Redovisning av intäkter och kostnader per område, belopp i tkr.

Verksamhetsområde	2023				2024				2025			
	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa
Kulturarvet i informationssamhället	64 542	6 322	-71 512	-648	68 262	5 575	-73 248	589	75 838	8 472	-83 743	567
Hållbar samhällsbyggnad	33 548	1 074	-34 623	0	25 724	2 713	-28 442	-5	30 679	1 336	-32 029	-14
En modern myndighet	114 652	6 487	-121 611	-472	108 567	5 421	-113 865	123	123 639	4 179	-128 464	-646
Utvecklat kulturarvsarbete, exkl. SMT och butiksförsäljning	35 188	4 192	-39 285	95	37 190	7 213	-45 115	-712	44 616	7 692	-52 188	120
Väl använda styrmedel, exkl. statliga utställningsgarantier	33 588	186	-33 773	0	33 745	414	-34 154	5	31 823	311	-32 161	-27
<i>Avgiftsbelagda verksamheter</i>												
Svensk Museitjänst		33 910	-40 014	-6 104		39 189	-44 801	-5 613		41 147	-45 417	-4 270
Butiksförsäljning besöksmål		797	-827	-30		688	-659	29		710	-692	18
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>												
Statliga utställningsgarantier		775	-787	-13		832	-906	-73		782	-921	-139
Summa anslag	281 518	53 743	-342 432	-7 171	273 488	62 045	-341 190	-5 657	306 594	64 629	-375 614	-4 391

Transfereringar

Område	Anslag	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	Anslag	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	Anslag	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag
Kulturarvet i informationssamhället				700		2 900
Hållbar samhällsbyggnad	45					
En modern myndighet		43	15			
Utvecklat kulturarvsarbete			101	79	100	
Väl använda styrmedel	316 049	677	344 294		341 736	
Summa transfereringar	316 094	720	344 410	779	341 836	2 900
Summa total	597 612	720	617 898	779	648 430	2 900

Avvikelser mellan ovanstående sammanställning och resultaträkningen i årsredovisningens finansiella del förklaras av intern kostnadsfördelning mellan anslagsfinansierade och avgiftsfinansierade verksamheter. Delar av verksamheten har full kostnadstäckning som ekonomiskt mål och ska bära delar av gemensam ledning och administration. Myndighetens lokalkostnader är utfördelade inom samtliga områden. Årets transfereringar på 344 736 tkr återfinns inte i diagrammen som visar målområdenas andel av det totala kostnadsutfallet. Myndighetens transfereringar utgör i sig ingen verksamhetskostnad eller verksamhetsintäkt. Myndighetens transfereringar sker till största del inom området Väl använda styrmedel. Uppföljning sker emot de fem målbilderna i myndighetens strategiska plan. Myndighetens IT-kostnader är inte fördelade utan ligger under En modern myndighet.

Skillnaden mellan ovanstående sammanställning och utgifter i anslagsredovisningen i årsredovisningens finansiella del uppgår till 9 486 tkr och består i anslagsfinansierade beredskapstillgångar, 9 454 tkr, samt semesterlöneskuld som uppkommit innan år 2009, 32 tkr.

Resultatredovisning

Inledning

Strategisk plan

Riksantikvarieämbetet är den nationella kulturarvsmyndigheten i Sverige. Tillsammans arbetar vi på olika sätt för att göra kulturarvet till en del av samhällsutvecklingen och öka förutsättningarna för att kulturarvet ska kunna bevaras, användas och utvecklas.

Riksantikvarieämbetets verksamhet ska, tillsammans med andra aktörers insatser, leda till att målen för kulturpolitiken och det statliga kulturmiljöarbetet uppfylls.

Myndighetens strategiska plan tar avstamp i samhällsutvecklingen, förvaltningspolitiken och våra olika uppgifter enligt myndighetens instruktion. Den strategiska planen utgör också grunden för vår årsredovisning, där den samlade effekten av måluppfyllelsen svarar mot regeringens kulturarvspolitik inklusive de nationella kulturmiljömålen.

Den strategiska planen utgår från ett antal målbilder som tillsammans pekar ut riktningen under strategiperioden. Målbilderna är beroende av varandra och omfattar allt arbete i myndigheten.

De fem målbilderna är:

- Hållbar samhällsbyggnad, där vi har som mål att samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång.
- Kulturarvet i informationssamhället, där vi har som mål att kulturarvsinformation är angelägen, används och gör skillnad i samhället.
- Utvecklat kulturarvsarbete, där vi har som mål att landets kulturarvsaktörer är starkare tillsammans.
- Väl använda styrmedel, där vi har som mål att styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhällsutvecklingen.
- En modern myndighet, där vi har som mål att det vi gör, gör vi effektivt och till nytta för andra.

Tillsammans adresserar och konkretiserar målbilderna Riksantikvarieämbetets bidrag till en hållbar samhällsutveckling.

För att nå målbilderna har myndigheten under 2025 haft fyra prioriterade områden:

- Kulturhistoriska värden i rumslig planering
- Digital omställning på museiområdet
- Stärkt kulturarvsforskning
- Beredskap för kulturarvet i händelse av kris eller krig

Bedömningen är att utvecklingen inom samtliga prioriterade områden bidragit till att vi närmar oss målen i den strategiska planen. Några av prioriteringarnas resultat redovisas under separata rubriker i resultatredovisningen medan andra hanteras inom bredare rubriker och sammanhang. Under året har ett omfattande arbete gjorts på myndigheten för att ta fram strategiska inriktningar för perioden 2026–2030. Detta redovisas under rubriken *Framtagande av strategiska inriktningar till 2030* i avsnittet *En modern myndighet*.

Hållbar samhällsbyggnad

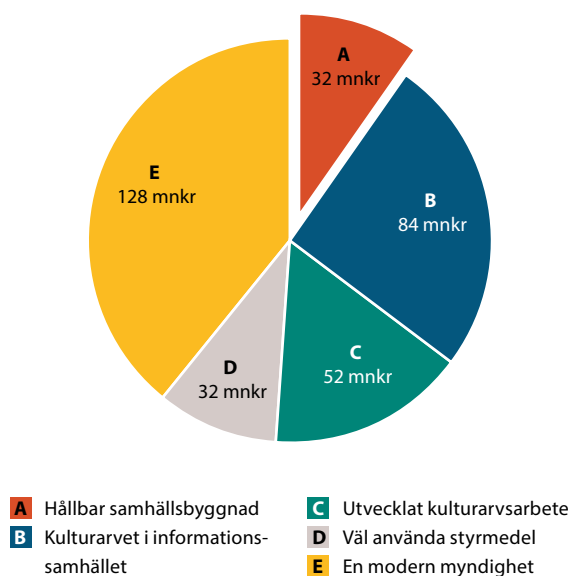
Ur myndighetens instruktion

Myndigheten ska särskilt:

- ➔ verka för ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- ➔ verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande,
- ➔ följa och stödja det regionala kulturmiljöarbetet.

Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer.

Diagram 1. Områdets andel av det totala kostnadsutfallet (mnr)

I diagrammet redovisas myndighetens kostnader per område som går emot anslag. Kostnaderna för Avdelningen för verksamhetsstöd ligger i området *En modern myndighet*. Myndighetens lokalkostnader är utfördelade inom samtliga områden. Årets transfereringar återfinns inte i diagrammen då dessa inte är att betrakta som verksamhetskostnader. Myndighetens transfereringar sker till största del inom området *Väl använda styrmedel*.

Inom området *Hållbar samhällsbyggnad* har vi i vår strategiska plan formulerat en målbild för 2025 som lyder:

Samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång

Måluppfyllelse

Dagens samhällsutveckling präglas av ett högt förändringstryck. Tidigare ekonomiska incitament för satsningar och sedan länge formulerade mål inom grön omställning, klimatanpassning och energieffektivisering kompletteras och utmanas av nya typer av krav relaterade till beredskap, skydd och krisberedskap. Att världen blir alltmer svårbedömd både politiskt och klimatmässigt skyndar på processerna och skapar allt tydligare målkonflikter.

Sammantaget ökar både utmaningarna och möjligheterna för kulturarvsarbetet. Kulturarvets bidrag till samhällsutvecklingen blir också viktigare. Det blir också tydligare att ingen aktör kan ta sig an dagens utmaningar ensam.

För att kunna verka för ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas, och visa att kulturmiljöer och kulturarv är en styrka, har Riksantikvarieämbetet under 2025 satsat på att öka vår samverkan med regionala och lokala aktörer liksom med myndigheter och konstellationer i andra sektorer. Vi har sökt nya samverkansformer och strävat efter att formulera nya mål i de samverkansformer som funnits sedan länge.

Under året har vi inlett en satsning som vi kallar kulturmiljögatan, eller riksantikvariens eriksgata. Målet är att riksantikvarien under kommande fyra år ska ha besökt samtliga 21 länsstyrelser i

Sverige och detta under former som möjliggör både övergripande dialoger och diskussioner om konkreta lokala och regionala frågor.

Störst utmaningar står kanske kommunerna inför. Det är här alla förändringsgenererade möjligheter möts och behöver hanteras. För att öka förutsättningarna för att kulturhistoriska värden ska kunna tas omhand i den rumsliga planeringen i kommunerna, inte minst mot bakgrund av de nya byggregler som infördes 2025, har vi sett ett allt större behov av ett riktat, direkt och långsiktigt stöd till kommunerna, Även om de indikatorer vi använder för att följa kulturmiljöfrågornas genomslag på kommunal nivå har rört sig måttligt är vår bedömning att med stöd av den nya lagstiftningen kommer kulturmiljöperspektiven beaktas i allt större utsträckning i den kommunala planeringen de närmaste åren.

Under året har Riksantikvarieämbetet lanserat en ny mötesarena: Mötesplats kulturmiljö. Med start i Södertälje hösten 2025 är den tänkt att arrangeras på en ny plats i Sverige varje gång och samla sektorn inför framtidens kulturmiljöarbete och de möjligheter och utmaningar som följer med det.

Utmaningarna är stora men sammantaget bedömer vi att våra insatser inom denna målbild närmar sig målet att samhällsbyggnadsaktörerna ser kulturmiljön som en tillgång.

Kulturmiljöintegrering

Det statliga kulturmiljöarbetet är tvärsektorielt. Varken Riksantikvarieämbetet eller någon annan myndighet har ensam rådighet över kulturmiljöarbetet i landet. Kulturmiljöfrågorna behöver därför integreras i samhällsbyggnadsprocessens olika delar.

Länsstyrelsen har ansvaret för det statliga kulturmiljöarbetet i länen medan Riksantikvarieämbetet har överinseende över kulturmiljöarbetet i landet. Ett nytt inslag i myndigheternas samverkan är riksantikvariens kulturmiljögata. Avsikten är att riksantikvarierna under kommande fyra år ska besöka samtliga län. Syftet är att Riksantikvarieämbetet ska få överblick över det statliga kulturmiljöarbetet i landet men också möjlighet att diskutera regionala och lokala utmaningar i bredare kontext. Under 2025 besökte riksantikvarierna länsstyrelserna i Norrbottens, Skånes och Hallands län och träffade både länsledningar och kulturmiljöfunktioner.

I början av 2025 träffade Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsernas Kulturmiljöforum en ny samverkansöverenskommelse för 2025–2028. Utifrån myndigheternas respektive roller och ansvar är ambitionen att rikta och samordna tillgängliga resurser mot gemensamma mål inom kulturmiljöområdet. Överenskommelsen klargör utgångspunkter och mål med denna samverkan samt i vilka former den ska ske. Den nya överenskommelsen riktar arbetet mot tre gemensamt identifierade strategiska områden:

1. Kulturmiljö i samhällsutvecklingen.
2. Utveckling och tillämpning av styrmedel som stärker kulturarvet.
3. Beredskap för frestida kriser, krig och konflikter.

Inom dessa tre områden ska dialogen fördjupas. Under året har två samverkansmöten på ledningsnivå och två dialogmöten för hela Kulturmiljöforum genomförts.

Riksantikvarieämbetet publicerar två gånger om året ett nyhetsbrev särskilt riktat till länsstyrelserna. Nyhetsbrevet tar bland annat upp kommande seminarier, nya rapporter, utlysningar av bidrag och andra aktuella frågor som rör det regionala kulturmiljöarbetet. Nyhetsbrevet är uppskattat och cirka 300 personer prenumererar på brevet.

Riksantikvarieämbetet har regelbundna överläggningar på ledningsnivå med sju andra myndigheter. En del överläggningar genomförs en gång om året och andra med längre mellanrum. Under 2025 har Riksantikvarieämbetet haft sådana överläggningar med Boverket, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Statens fastighetsverk. Vid överläggningarna diskuterar myndighetsledningarna aktuella frågor, både inom och utanför den egna myndigheten. Med fem av de sju myndigheterna har Riksantikvarieämbetet tidigare även haft gemensamma samverkansmål. Dessa mål kommer framledes ersättas med bredare samverkansområden som närmare kopplar till berörda myndigheters kärnverksamheter. Detta kan exempelvis handla om att prioritera hantering av konstaterade målkonflikter mellan respektive sektorer.

Riksantikvarieämbetet ingår även i andra samverkansformer. Miljömålsrådet är en myndighetsgemensam plattform vars syfte är att påskynda arbetet för att nå miljömålen. Under 2025 har Riksantikvarieämbetet medverkat i två av rådets programområden: Ramverk för nationell planering samt Kolinlagring och biologisk mångfald i landbaserade ekosystem. Arbetet inom Miljömålsrådet möjliggör insatser som annars inte skulle blivit lika effektiva eller som skulle varit svåra att genomföra för en ensam myndighet. Under 2025 togs en skrivelse om förlängning av Miljömålsrådets uppdrag fram. Riksantikvarieämbetet är en av de myndigheter som står bakom skrivelsen.

Riksantikvarieämbetet ingår som en av 16 medlemmar i Rådet för levande städer. Under 2025 fick rådet ett nytt regeringsuppdrag. Vidare utökades medlemmarna med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (från 2026 Myndigheten för civilt försvar) samt Brottsförebyggande rådet.

Inom rådets expertnätverk har Riksantikvarieämbetet deltagit aktivt i flera av rådets aktiviteter inbegripande Policyutveckling,

Regelförenkling, Trädgårdsstäder, Svensk modell för hållbar urban utveckling samt Utskott arkitektur och gestaltning. Störst resurser har lagts på de två sistnämnda. Riksantikvarieämbetets bedömning är att arbetet i rådet förstärker och breddar effekterna av arbetet inom myndighetens egen prioritering att stärka kommunernas förutsättningar att hantera kulturvärden i samhällsplaneringen. På Riksantikvarieämbetets konferens Mötesplats kulturmiljö diskuterades bland annat den nya stadsutvecklingspolitiken där statssekreterare från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Kulturdepartementet deltog i diskussionen.

I syfte att underlätta för kommuner och andra aktörer att hitta aktuellt material inom hållbar stads- och samhällsutveckling bidrog rådets medlemmar löpande med material till den gemensamma webbplatsen Hållbar stad. Rådet gav även fortsatt ut ett nyhetsbrev samt drev ett konto på LinkedIn för att stärka kommunikationen till kommunerna.

För erfarenhets- och kunskapsutbyte inom överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och staten samt kopplat till den kyrkoantikvariska ersättningen har Riksantikvarieämbetet regelbundna samråd med Svenska kyrkan. Dels genom Centrala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet, dels via årlig remisshantering för den del av den kyrkoantikvariska ersättningen som går till forskning och utveckling. Samverkan sker även genom arrangerande av konferenser vartannat år som främst riktar sig till stift och församlingar samt offentliga kulturmiljövårdande institutioner på regional nivå. Vårdskapet för dessa konferenser ambulerar mellan stiftet. För årets konferens var Strängnäs stift värd. Temat för konferensen 2025 var Ett levande kulturarv i en föränderlig tid och konferensen lockade runt 150 deltagare.

Riksantikvarieämbetet verkar för att kulturmiljöer integreras tidigt i planeringen av olika åtgärder samt för att synliggöra kulturmiljö som viktig planeringsförutsättning i olika skeden i planeringen. Myndigheten bedömer

att detta kan underlätta för olika aktörer i identifieringen av områden där etablering av ny verksamhet kan innebära särskilda utmaningar. Ett exempel är myndighetens medverkan i Havs- och vattenmyndighetens arbete med reviderade havsplaner, där Riksantikvarieämbetet kontinuerligt betonat vikten av att utveckla redovisningen av kulturmiljö i planerna.

De havsplaneförslag som Havs- och vattenmyndigheten redovisade i januari 2025 visar att kulturmiljöredovisningen har förbättrats. Hänsynsbehov till kulturmiljö vid energiutvinning till havs framgår av att beskrivningen av kulturmiljö som planeringsförutsättning utvecklats i plankartor och texter. Fortsatt behöver dock kulturmiljöintressets anspråk på havet tydliggöras ytterligare och redovisas på ett liknande sätt som andra sakintressen.

Såväl Havs- och vattenmyndigheten som andra nationella och regionala aktörer lyfter behov av bättre planeringsunderlag så att havsplanerna tydligare beaktar samspelet mellan hav och land. Det kan till exempel handla om att harmonisera de planeringsunderlag som länsstyrelserna tagit fram för maritima kulturmiljöer och vidareutveckla analyserna av den landskapspåverkan som havsbaserad vindkraft kan innebära.

För att skapa ett gemensamt forum för diskussion och kunskapsutbyte kring utmaningar

för kulturmiljöintresset vid planering och prövning av havsbaserad vindkraft arrangerade Riksantikvarieämbetet under hösten ett seminarium. Här deltog representanter från Havs- och vattenmyndigheten och kustlänsstyrelsernas kulturmiljö- och planfunktioner. Som en följd av seminariet har en första sammanställning över gemensamma behov tagits fram.

Under året har myndigheten hanterat och yttrat sig i 60 havsrelaterade ärenden vilket innebär en minskning jämfört med 2024. Samtidigt har yttrandena blivit mer komplexa eftersom tillståndprocesserna kommit längre. Ett ärende kan nu innehålla flera yttranden och bemötanden av bolagens kompletteringar. Handläggningstiden har därför ökat per ärende och ligger på ungefär samma totala nivå som föregående år.

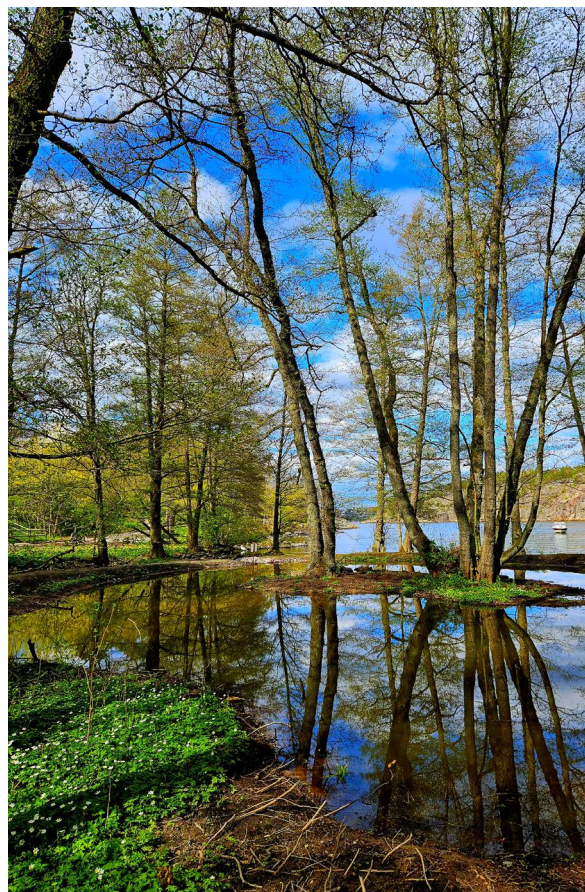
Vid tillståndsprövning enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, har myndigheten yttrat sig i 14 ärenden som rör kompletteringar eller ställningstagande kring avstyrkan eller tillstyrkan av vindkraftsparker. Tillstyrkan sker oftast med förslag till justerade villkor. Ansökningarna har olika kunskapsunderlag gällande riksintresse och marinarkeologi, och därför kan samma ansökan både tillstyrkas och avstyrkas utifrån de olika intresseområdena.

Mark- och miljödomstolen har begärt Riksantikvarieämbetets yttrande i ett ärende. Utforskning av havsbotten samt nedläggning av kablar tillståndsprövas enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och har berörts i 23 yttranden, där huvuddelen berört områden för vindkraftsparker eller exportkablar för havsbaserad vindkraft. Tillståndsprövning för täktverksamhet och mineralutvinning på havsbotten har tillkommit som kategori. Samråd enligt med Esbokonventionen har under året omfattat ett yttrande rörande vindkraft till havs. Riksantikvarieämbetet har även yttrat sig i ett antal remisser som kan komma att påverka tillståndsprövningen framöver.

Omfattande solcellsanläggningar är ett annat exempel på hur energiomställningen storskaligt kan påverka kulturmiljö och landskap. Riksantikvarieämbetet följer denna

utveckling genom myndighetens medverkan i länsstyrelsernas projekt Möjlighetsplanering för hållbar energiomställning – stora solcellsanläggningar på mark samt genom att hantera ärenden kopplade till sådana anläggningar. Tidigare har myndigheten vanligen hänvisat till respektive länsstyrelse när det gäller regionala ärenden med kulturmiljöintresse, men under året har Riksantikvarieämbetet börjat ge mer generella synpunkter och medskick i sina remissvar. Syftet är bland annat att förtydliga vilka typer av konsekvensanalyser som behövs vid planeringen av nya solcellsparker.

Riksantikvarieämbetet har under 2025, i samverkan med bland annat länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten, fortsatt arbetet med att stärka kulturmiljöperspektivet inom ramen för vattenförvaltningen. Riksantikvarieämbetet har även lämnat ett 60-tal yttranden på samrådsremisser kring vattenverksamhet (11 kap. Miljöbalken).

Sedan 2023 samverkar Riksantikvarieämbetet med Naturvårdsverket och länsstyrelserna för en effektiv hantering av kulturmiljö i samband med återvätning. För att stödja främst tillståndsprovande myndigheter har Riksantikvarieämbetet under året bland annat lanserat en hemsida med information, tillsammans med Naturvårdsverket tagit fram en promemoria för att stärka handläggningen, fört dialog med länsstyrelserna kring uppdragsarkeologi samt utarbetat ett kunskapsunderlag om odlingslandskapets kulturmiljövärden med särskilt fokus på återvätning.

Myndighetssamverkan för hållbart jordbruk, jSam, är en fortsättning på det tidigare uppdraget inom CAP att följa och utvärdera EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Samverkansinitiativet drivs genom en överenskommelse mellan Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna och syftar till att främja ett hållbart jordbruk, vilket inbegriper kulturmiljö. Under året har Riksantikvarieämbetets deltagande fokuserat på projektet Landsbygdens strukturförändring med målsättningen att kartlägga tillgängliga datamängder som kan användas för att fånga förändringarna, vilka bland annat påverkar landsbygdens kulturmiljöer. Inom projektet anordnades ett webinarium som

lockade 240 deltagare, vilket visar på behoven av att belysa och diskutera strukturförändringar som också berör kulturmiljöperspektiv.

Under året har Riksantikvarieämbetet lanserat en ny mötesarena, Mötesplats kulturmiljö. Den ersätter det tidigare Höstmötet, med tydligt fokus på kulturmiljö och på hur kulturmiljöarbetet kan bidra till ett hållbart samhälle. Syftet är att samla sektorn för att dela erfarenheter, bygga nätverk och diskutera framtidens kulturmiljöarbete. Arrangemanget kommer att hållas vartannat år på olika platser i landet. Årets konferens ägde rum den 12–13 november i Södertälje och samlade nästan 300 deltagare från kulturmiljösektorn i hela landet. Riksantikvarieämbetet valde att genomföra konferensen i Södertälje eftersom myndigheten har en pågående satsning som riktar sig mot kommuner. Södertälje kommun har ett framgångsrikt arbetssätt med samarbete mellan stadsutveckling och kulturmiljö, samt har även postmoderna och moderna kulturarv. Utvärderingen visade att cirka 90 procent av deltagarna var nöjda med konferensen och ansåg att den gav nytta för det egna arbetet. Dessutom gav den möjlighet för andra möten, till exempel mellan Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsernas Kulturmiljöforum, regionernas nationella nätverk för kulturmiljö liksom andra projektmöten.

Kulturvärden i rumslig planering

Rumslig planering handlar om att samordna bebyggelse, infrastruktur, grönområden, transportsystem, ekosystem och sociala behov så att de tillsammans formar ett välfungerande samhälle. Det största ansvaret för den fysiska planeringen vilar på kommunerna. Samtidigt varierar tillgången på antikvarisk kompetens, kunskap om de egna kulturmiljöerna och förmågan att omsätta kunskapen i den fysiska planeringen mellan kommunerna i landet. Den pågående klimat- och energiomställningen innebär dessutom särskilda utmaningar för den kommunala plan- och byggprocessen, exempelvis genom energieffektivisering och omställning till ett mer cirkulärt byggande.

Riksantikvarieämbetet ser därför behov av ett riktat, direkt och långsiktigt stöd till kommunernas arbete med att bevara, använda och utveckla kulturmiljöer i rumslig planering medan samhällets mål för klimat- och energiomställning realiserar.

Under 2025 har arbetet för att öka kommunernas möjligheter att integrera kulturvärden i samhällsbyggnadsprocessen skett utifrån behov och brister som identifierades i en behovs- och åtgärdsanalys framtagen 2024. Fokus har legat på utåtriktade aktiviteter för att öka myndighetens direkta dialog med kommunerna, vilket framgår av indikatorn Riktade kommundialoger. Indikatorn mäter antalet möten där myndigheten deltagit aktivt med kunskapshöjande insatser samt antalet kommuner som nåtts genom insatserna. Antalet har fyrdubblats jämfört med föregående år, en följd av att Riksantikvarieämbetet deltagit i och arrangerat fler seminarier riktade till samtliga kommuner.

Indikator

Antal riktade kommundialoger

	2023	2024	2025	Mål 2026
Antal riktade kommundialoger där Riksantikvarieämbetet medverkat aktivt och som rör samhällsplanering och kulturmiljö	3	13	11	16
Antal kommuner som årligen tagit del av ovannämnda kommundialoger	21	102	402	130

Indikatorn avser antal kommuner som Riksantikvarieämbetet har nått inom området kulturmiljö och samhällsplanering genom att arrangera och aktivt medverka på seminarier, dialogmöten och andra kunskapshöjande träffar. Siffran motsvarar totalt antal kommuner som deltagit vid varje tillfälle. Samma kommun kan ha deltagit vid flera tillfällen.

Myndigheten bedömer att det nya regelverk för bygglov som trädde i kraft 1 december 2025 kraftigt ökat kommunernas behov av stöd i frågor gällande kulturvärden samt att det utåtriktade arbetet är efterfrågat samt uppskattat.

Arbetet med metodstöd för beställning och genomförande av kulturhistoriska byggnadsinventeringar avslutas i början av 2026 och har inneburit särskilt fokus på kommunala kunskapsunderlag inför nya bygglovsregler. Kommunerna ska i översiktsplaner tydligt ange vilka platser och byggnader som är värdefulla samt ange vilka hänsyn som krävs, något som ofta saknas idag. Riksantikvarieämbetet har samverkat med Boverket kring vägledningsfrågor och deltagit i seminarier med Sveriges kommuner och regioner samt länsstyrelserna för att stödja kommunerna i arbetet med de nya reglerna. Riksantikvarieämbetet har även hållit egna seminarier och konferenser, både fysiskt och digitalt, som riktat sig till kommunerna.

Myndigheten har samverkat med länsstyrelserna för att omsätta den extra tilldelningen på fem miljoner för kommunala kunskapsunderlag ur Anslag 7:2 ap.1 Bidrag till kulturmiljövård. Tillsammans har en modell för fördelning och uppföljning tagits fram. (Se vidare i kapitel Väl använda styrmedel.)

Kommunernas möjligheter att omhänderta kulturvärden i de kommunala plan- och byggprocesserna är beroende av kunskap om befintliga kulturvärden och kompetens för att kunna hantera de värdena. Boverkets miljömålsenkät för 2025 visar att andelen kommuner med ett kommunövergripande kulturmiljöprogram ökat något sedan senaste mätningen år 2021.

Indikator

Antal kommuner som säger sig ha aktuella dokument som fyller funktionen av ett kommunövergripande kulturmiljöprogram.

År				Mål
	2018	2021	2025	2030
Andel	35 %	32 %	35 %	65 %

Samtidigt har andelen kommuner som uppger att de har tillgång till antikvarisk kompetens minskat märkbart.

Indikator

Har kommunen tillgång till antikvarisk kompetens?

År	Mål		
	2021	2025	2030
Ja, antingen egen, via avtal eller en kombination	50 %	39 %	60 %

Frågan om tillgång till antikvarisk kompetens ställdes första gången i 2021 års Miljömålsenkät. Därav enbart två mätpunkter.

I vissa redovisningar av data som görs av bland annat Boverket anges andel jakande svar i relation till antal kommuner som har besvarat enkäten. Det sättet att räkna ger något högre siffror.

Minskningen syns både om andelen svar ställs mot samtliga 290 kommuner eller om de enbart ställs mot antalet kommuner som besvarat enkäten. Under året har Riksantikvarieämbetet samverkat med Boverket för att få en fördjupad förståelse av kommunernas svar på miljömåls-

enkäten med särskilt fokus på frågor kring kulturmiljöunderlag och antikvarisk kompetens. Bedömningen är att nya stöddokument för framtagande av kunskapsunderlag, kombinerat med kommunikativa insatser och riktade anslag, kommer att öka andelen kommuner med aktuella kulturmiljöprogram. Riksantikvarieämbetets målsättning är att denna andel ska uppgå till 65 procent år 2030.

Riksantikvarieämbetet har under året fortsatt arbetet med cirkulär omställning i byggande. I samband med uppmärksammandet av Byggnadsvårdsåret 50 år har en broschyr med fokus på ett hållbart förhållningssätt till byggande publicerats. Riksantikvarieämbetet har även ingått som samverkanspart i två av ArkDes praktiktäna forskningsprojekt: För allmänt bruk Norra hammar och Re:Purpose, som syftar till att utforska hur fastigheter kan omvandlas till nya funktioner samt policyutveckling av frågan.

Även Riksantikvarieämbetets arbete med klimatanpassning och energieffektivisering är en del av myndighetens arbete med rumslig planering. De råd, stöd och vägledning som tas fram genom samverkan med andra myndigheter inom ramen för Energiprestandadirektivet, EPBD, kommer att utgöra en viktig del av myndighetens riktade och långsiktiga stöd till kommunerna. Detta stöd förväntas underlätta arbetet med att bevara, använda och utveckla kulturmiljöer i rumslig planering medan samhällets mål för klimat- och energiomställning realiserar.

För att kulturhistoriska värden bättre ska tas tillvara i plan- och byggprocessen samverkar Riksantikvarieämbetet med Boverket för att utveckla det tema i deras digitala handbok *PBL-kunskapsbanken* som rör kulturvärden. Informationen är avsedd att utgöra stöd i kommunernas hantering av plan- och lovärenden. En årlig översyn har genomförts och som en följd av de regeländringar inom Plan- och bygglagen PBL som trädde i kraft 1 december 2025 samt Boverkets nya byggregler som trädde i kraft 1 juli 2025 har Boverket inlett en större revidering av *PBL-Kunskapsbanken*.

Under året har myndigheten även samverkat med och lämnat synpunkter på ett antal av Boverkets regeringsuppdrag kopplat till EPBD. Myndigheten publicerade även studien *Aspekter av kulturvärden – från datorseende och gatubilder*, som genomförts av RISE och finansierats genom Riksantikvarieämbetets FoU-anslag. I studien undersöks hur AI kan användas för att inventera och klassificera bebyggelse med kulturvärden i hela landet. Bakgrunden ligger i EPBD-processen, där Boverket utifrån regeringsuppdrag efterfrågar en identifiering av byggnader med kulturvärden i det svenska byggnadsbeståndet. Studien visar att det finns stor potential hos den nya tekniken, men att det kräver att antikvarier säkrar tolkningar och resultat.

För att sprida kunskap om EPBD medverkade Riksantikvarieämbetet under 2025 i två kulturmiljödagar anordnade av Länsstyrelsen Dalarna respektive Länsstyrelsen Jönköping. Förutom länsstyrelserna deltog kommuner och privata aktörer vid dessa tillfällen.

Riksantikvarieämbetet är aktivt i Formas nationella forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande. Här medverkar myndigheten i den myndighetsövergripande arbetsgruppen och programkommittéen samt bidrar genom inspel om kulturmiljöfrågor. I samband med utlysningar har myndigheten under 2025 bland annat lyft forskningsbehov knutna till effektiv resursanvändning genom att bevara, omvärdera och utveckla befintliga byggnader samt vikten av en god förvaltning för att skapa trygghetsskapande miljöer.

Kulturmiljöförvaltning

God förvaltning av kulturlandskap och kulturmiljöer kräver kvalitetssäkrade planeringsunderlag och program samt löpande skötsel och underhåll. Kopplat till detta finns kontinuerliga behov av utveckling och förmedling av praktisknära råd och kunskapsunderlag såsom metodstöd, standarder och rekommendationer.

Sedan 2020 är Sverige medlem i Europarådets Enlarged Partial Agreement on Cultural Routes (EPA) där Riksantikvarieämbetet är Sveriges officiella representant. Sverige deltar i sju av de 40-tal kulturrutter som ingår i programmet Cultural Routes. Under året har Riksantikvarieämbetet medverkat i ett nordiskt-baltiskt projekt med syfte att utveckla arbetet genom att sprida kunskap om kulturrutterna i respektive land, men också att inspirera till att befintliga rutter utvidgas eller att nya rutter startas upp.

Under hösten samlades europeiska ministrar och experter i Florens för att uppmärksamma 25-årsjubileet av Europarådets landskapskonvention. Sverige representerades av Riksantikvarieämbetet. Vid mötet antogs en deklaration som bekräftar konventionens betydelse för människors livskvalitet och hälsa, samt för att möta samtidens miljö- och samhällsutmaningar. Ministrarna betonade behovet av ökad samverkan, integrering av landskapsperspektivet i fler politikområden och bredare delaktighet.

Årets upplaga av Färgforum satte fokus på kunskaps- och estetikutvecklingen inom restaurerings- och konserveringssektorn med utgångspunkt i Byggnadsvårdsåret 50 år. Konferensen riktade sig till konservatorer, arkitekter, byggnadsantikvarier, målare, färgproducenter och andra intresserade inom byggnadsvård. Bakom arrangemanget stod Riksantikvarieämbetet, Göteborgs universitet, Statens fastighetsverk och Byggnadsvårdsförbundet. Den genomfördes som en hybridkonferens i Göteborg. Totalt deltog 107 personer, som uppskattade både konferensen och dess breda innehåll.

Riksantikvarieämbetet genomför tillsammans med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Jordbruksverket samt Centrum för biologisk mångfald vid SLU en satsning som syftar till bättre bevarande av biologiskt kulturarv och kulturmiljövärden i landskapet genom lokalt anpassad skötsel. En viktig del av arbetet handlar om kompetensutveckling och framtagande av gemensamma kunskapsunderlag. Under 2025 har ett webinarium och en fältkurs utförts. Webbinariet handlade om skogsbetesmarker och hade 305 deltagare. Fältkursen lockade 34 deltagare och handlade om skötsel av inägomarker och hölls i Kalmar län. Deltagarna är främst handläggare från länsstyrelserna men även Skogsstyrelsen. Utvärderingar visar att 90 procent av deltagarna var mycket nöjda med webinarier och att 70–80 procent bedömde att de skulle få användning av innehållet i sina arbeten.

Flera av länsstyrelsernas kulturresehandläggare deltog på ovan nämnda fältkurs i Kalmar. När det gäller kulturresehandläggare på länsstyrelser och kommuner träffades i syfte att utbyta erfarenheter och informera om aktuella frågor.

Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har under hösten även haft ett första nätverksmöte på handläggarnivå kring fornvård för att skapa ett forum för erfarenhetsutbyte och diskussion kring gemensamma utmaningar.

Riksantikvarieämbetet har under året fortsatt vårda Visby ringmur. De restaureringsåtgärder som inleddes 2023 fortsatte under 2025, delvis med finansiellt stöd från Kungl. Vitterhetsakademien. Skadeinventering av ytterligare murpartier har utförts. Insatser som har sin grund i murens centrala placering i stadsmiljön utgjordes av reparationer av skada från påkörning samt säkring mot nedfallande fogbruk.

Klimatanpassning

Riksantikvarieämbetets arbete inom klimatanpassning syftar till att begränsa risker och minska sårbarheten i ett förändrat klimat. Det innebär insatser för att förbättra samordningen mellan myndigheter, utveckla klimatanpassningsperspektiv i de styrmedel vi förfogar över samt tillhandahålla ett ökat kunskapsstöd från myndigheten.

Under 2025 har myndigheten genomfört och publicerat resultaten av en uppföljning av klimatförändringarnas effekter och dess påverkan på kulturmiljön samt regionalt och lokalt kulturmiljöarbete. Uppföljningen är den första i en tänkt serie. Syftet är att inleda en långsiktig uppföljning och att regelbundet sprida grunddata, sammanställningar och analyser till relevanta målgrupper. Uppföljningen genomfördes i samarbete med länsstyrelsernas samverkansorgan för regional uppföljning av miljömålen (RUS). Den visar bland annat att under 2024 påverkades minst femtio kulturmiljöer negativt av en eller flera klimatrelaterade händelser, däribland de femton svenska världsarven, och att många kommuner inte tycks vara förberedda på att hantera klimatrelaterade risker för kulturmiljön. Då årets uppföljning är den första går det inte att dra några slutsatser om trender i utvecklingen.

Riksantikvarieämbetet har under året bistått Nationella expertrådet för klimatanpassning, vars uppgift är utvärdera arbetet med klimatanpassning i Sverige och ge förslag på fortsatt arbete. Myndigheten har bidragit i rådets arbete med den nationella klimat- och sårbarhetsanalysen.

Uppdragsarkeologi

Riksantikvarieämbetet har under året genomfört insatser för att främja utvecklingen inom det uppdragsarkeologiska området.

Utifrån beslut om uppdragsarkeologi har statistik publicerats för 2023 och 2024. Statistiken redovisas i rapporter som ger länsstyrelsen en nationell överblick över tillämpningen av uppdragsarkeologins regelverk. Statistiken visar bland annat att antalet beslut om uppdragsarkeologi legat relativt konstant över tid och under de senaste åren varierat mellan knappt 100 och drygt 1300 beslut per år. Den totala beslutade kostnaden för uppdragsarkeologiska undersökningar 2024 var 296,2 miljoner kronor. Kostnaden 2024 minskade därmed med knappt 27 miljoner jämfört med 2023.

För att säkerställa hög kvalitet i kulturmiljöregistret har utbildningar för registrerare arrangerats. Under året fick 32 deltagare utbildning i registrering vid fyra olika utbildningstillfällen. Nio olika utskick till fler än 600 personer gjordes under året om ny funktionalitet i registret, om nya Arkivsök, tips om hur man söker fornminnesinformation, kommande förändringar i åtkomst till datauttag från registret samt planerade driftstopp.

Riksantikvarieämbetet har under året genomfört en utvärdering av hur överlämnandet av fynd från arkeologiska undersökningar till fyndmottagande museer fungerar. Utvärderingen har gjorts inom ramen för myndighetens överinseendeuppdrag. Utvärderingen visar att det finns problem med överlämning av fyndmaterial, både vad gäller att överlämningen dröjer efter att Riksantikvarieämbetet har fattat beslut om fyndfördelning/-överföring och att det överlämnade fyndmaterialet inte alltid stämmer med fyndlistorna. Det saknas både kontrollmekanismer i denna del av processen och ekonomiska incitament för att överlämningen ska ske i rimlig tid. Därför finns det ett behov av att utveckla rutiner hos berörda aktörer när det gäller fyndhanteringen. Som en effekt av utvärderingen har Riksantikvarieämbetet utvecklat en särskild checklista för att höja kvaliteten på de fyndlistor som arkeologiska undersökare tar fram inför myndighetens beslut om fyndfördelning/-överföring. Checklistan effektiviserar arbetet med fyndfördelningen genom att klargöra vilken information som är nödvändig för att ett beslut ska kunna fattas.

En stor mängd arkeologiska undersökningar planeras och sker till följd av anläggandet av Ostlänken. Riksantikvarieämbetet för därför dialog med de berörda länsstyrelserna kring de utmaningar detta ställer på det uppdragsarkeologiska systemet.

Gestaltad livsmiljö

Riksantikvarieämbetet har fram till 2024 haft i uppdrag att tillsammans med Boverket, Statens konstråd och Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes) arbeta i myndighetssamverkan för gestaltad livsmiljö. Genom en gemensam aktivitet inom Rådet för hållbara städer har samverkansmyndigheterna under året fört arbetet med politikområdet närmare rådets verksamhet.

Riksantikvarieämbetet har under året verkat för att integrera kulturmiljöperspektivet i politikområdet samt för att implementera intentionerna gentemot olika målgrupper. Myndigheten ingår även i nodnätverket för

gestaltad livsmiljö för landets regioner, där 2025 års tema var Gestaltad livsmiljö på landsbygden. Dessutom ingår myndigheten som sakkunnig i tre praktiska forskningsprojekt om omvandling av byggnader och miljöer med kulturvärden: Verket i Ulricehamn, För allmänt bruk i Norrahammar och Re:purpose. Projekten leddes av ArkDes och innefattar tvärdisciplinära team som utifrån plats specifika utgångspunkter arbetar för att lyfta möjligheter att utveckla befintliga miljöer med fokus på deras värden och kvaliteter.

Vidare har erfarenheterna på regional nivå av att genomföra introduktionskursen om gestaltad livsmiljö som Riksantikvarieämbetet tog fram under 2024 tillsammans med Boverket, ArkDes och Statens konstråd sammanställts. Sammanställningen visar att lokala exempel och tvärsektorieella dialoger engagerar deltagarna och ger konkreta verktyg för planering och platsutveckling. Kursen ger bred introduktion till politikområdet Gestaltad livsmiljö och vänder sig främst till kommuner, regioner, länsstyrelser och andra myndigheter. Kursmaterialet finns tillgängligt för alla via Riksantikvarieämbetets webb.

Riksantikvarieämbetet uppdaterar, genom Vitterhetsakademiens bibliotek, kontinuerligt den digitala ämnesguiden för biblioteksresurser på temat Gestaltad livsmiljö. Här presenteras rapporter, kunskapsunderlag, litteratur och forskning som relaterar till politikområdet. Ämnesguiden bidrar till att tillgängliggöra politikområdets olika underlag för relevanta aktörer.

FoU-projektet Postmoderna kulturarv, kulturhistoriska värden och materialförutsättningar, finansierat av Riksantikvarieämbetet, har under året presenterats vid ett antal tillfällen: Slöjd och byggnadsvård, Götalandsregionens lunchseminarium, Kulturnatten i Stockholm, Riksantikvarieämbetets konferens Kulturarvsforskning i Sverige 2025, Bebyggelsehistorisk tidskrifts seminarium samt vid Samverkansforum för statliga byggherrar. Projektet är avslutat och avrapporterat till Riksantikvarieämbetet och en publikation planeras utkomma 2026.

Nationella världsarvsstrategins genomförande

Som nationell kulturarvsmyndighet har Riksantikvarieämbetet ett övergripande ansvar för frågor som gäller världsarv. Det innebär att myndigheten på nationell och internationell nivå följer och bidrar till utvecklingen inom området samt stödjer arbetet med världsarv i Sverige.

Under året har myndigheten utvärderat den särskilda satsningen på världsarvssamordning som genomfördes 2021–2024 via anslaget för bidrag till kulturmiljövård. Utvärderingen visade att satsningen skapade nytta, men att de flesta insatserna hade kunnat finansieras genom länsstyrelsernas ordinarie bidragsgivning efter Riksantikvarieämbetets fördelning av anslaget.

På nationell nivå har Riksantikvarieämbetet deltagit genom föreläsning och finansiellt stöd till den årliga nätverksträffen för världsarv i Sverige som arrangerades under hösten vid Grimeton Radiostation med temat Världsarv – Platser som gör skillnad. Riksantikvarieämbetet har även bistått föreningen Världsarv i Sverige med genomförandet av föreningens årsmöte i Stockholm.

På internationell nivå har Riksantikvarieämbetet deltagit i världsarvskommitténs möte i Paris och världsarvskonventionens

generalförsamlingsmöte i Paris. Myndigheten deltog även i en mellanstatlig arbetsgrupp med stöd av världsarvskommitténs beslut 45 COM 11 för diskussion och reflektion kring olika aspekter av världsarvskonventionen. Arbetsgruppen har behandlat frågor om en mer representativ världsarvslista, tekniska frågor vid utvärdering av nya världsarv samt hållbara finansiella lösningar för nomineringsprocessen. Samarbetet har skett i nära dialog med Svenska Unescorådet, Sveriges delegation vid OECD och Unesco, samt inom ramen för det nordiska samarbetet.

Det svenska världsarvsarbetet och den nationella världsarvsstrategin har väckt internationell uppmärksamhet. Under året har Sverige bland annat tagit emot delegationer från Norge och Taiwan. Riksantikvarieämbetet deltog också i seminariet Climate change and cultural heritage – learning through knowledge and practice i Litauen. Seminariet, som arrangerades av Litauens Nationalkommission för Unesco och Nordiska ministerrådets lokalkontor i Litauen, var en del i att initiera Litauens nationella arbete med att hantera klimatförändringarnas påverkan på kulturmiljö. Riksantikvarieämbetet presenterade erfarenheter från liknande arbete i Sverige, där särskilt insatser kopplade till världsarv efterfrågades.

Det löpande arbetet med ärenden som rör utveckling och förändringar som kan påverka världsarvens värden ökar, vilket innebär att Riksantikvarieämbetet har löpande kontakt med Unesco om förvaltningen av flera världsarv. Detta gäller både utvecklingen i världsarvsstäderna och landskap som påverkas av projekt kopplade till energiomställningen (vindkraft, solpanel och gruvnäring). Myndigheten har också besvarat flera nationella remisser om lagändringar och tillståndprocesser som berör världsarven. Dessutom har antalet förfrågningar och förslag om nya världsarv ökat.

Särskild uppmärksamhet har ägnats världsarvet Laponia, vilket står under reaktiv bevakning av Unesco sedan regeringens beslut 2022 om att bevilja koncessionstillstånd för järnmalmsutvinning vid Kallak/Gällö. Världsarvskommitténs beslut från 2025 beträffande Laponia befäster de rekommendationer som framfördes i Unescos rapport efter platsbesöket 2024 och innebär ett ökat engagemang i ärendet tillsammans med övriga berörda aktörer.

Immateriellt kulturarv

Institutet för språk- och folkminnen (Isof) samordnar Sveriges arbete med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet. Riksantikvarieämbetet är nodansvarig myndighet för domänen Kunskap och sedvänjor rörande naturen samt kulturarv som hör samman med materiella kulturarv och kulturmiljöer och bistår vid behov Isof med expertstöd och underlag.

Riksantikvarieämbetet har bidragit till det fortsatta genomförandet av konventionen i Sverige bland annat genom fördelningen av bidrag till kulturarvsarbete (anslag 7:2 ap. 2) som går till verksamheter som syftar till att bevara och utveckla fysiska och immateriella kulturhistoriska värden (förordning 2017:628). Av bidragets totalt 9 miljoner kronor fördelade Riksantikvarieämbetet drygt 2,7 miljoner kronor till projekt inom immateriellt kulturarv år 2025. Det rörde sig om sammantaget 18 projekt som på olika sätt förväntades bidra till att immateriellt kulturarv förs vidare från generation till generation. Ett exempel på projekt som fått bidrag under 2025 är Generations Del 2 – HipHop-kulturen i Sverige från 1997 till nutid som syftar till att dokumentera och digitalisera hiphopens historia och dess pionjärer i Sverige. Målet är att fördjupa förståelsen av kulturens utveckling under de senaste decennierna.

Riksantikvarieämbetet bidrar även till konventionens genomförande genom insatser inom ramen för myndighetens egen verksamhet. Här kan exempelvis nämnas projektet Skötsel av kulturpräglad natur som Riksantikvarieämbetet bedriver tillsammans med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Centrum för biologisk mångfald vid SLU.

Vidare ingår Riksantikvarieämbetet som ledamot i programrådet i Sametingets regeringsuppdrag som fokuspunktsansvar för artiklarna 8(j) och 10(c) i Konventionen om biologisk mångfald. Artiklarna handlar om bevarande av traditionell kunskap av sedvanebruk som är relevanta för bevarandet och om det

hållbara nyttjandet av biologisk mångfald. Under året anordnades en fysisk träff i Norrköping och S:ta Annas skärgård. Myndigheten ingår även i Jordbruksverkets fokusgrupp Nationell kompass för mat, dryck och lokal livsmedelskedja som är en satsning för att samlat främja matkultur, småskalig livsmedelsproduktion och måltidsturism kopplat till stöden i Landsbygdsprogrammet 2014–2022 och strategisk plan för EU:s nya gemensamma jordbrukspolitik CAP 2023–2027, område 3, Livsmedel och Besöksnäring.

Kulturarvet i informationssamhället

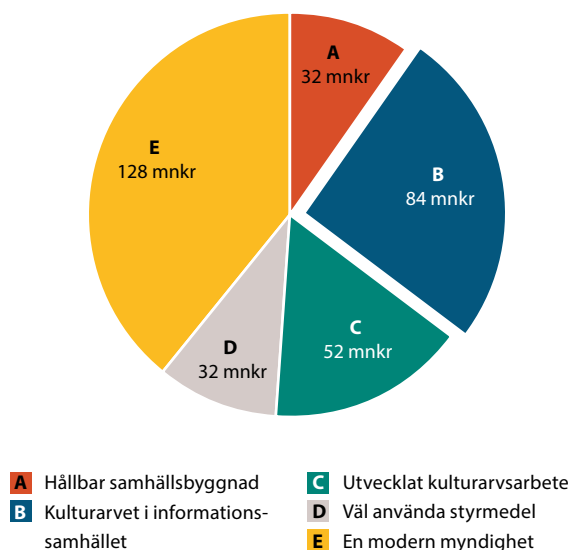
Ur myndighetens instruktion

Myndigheten ska särskilt:

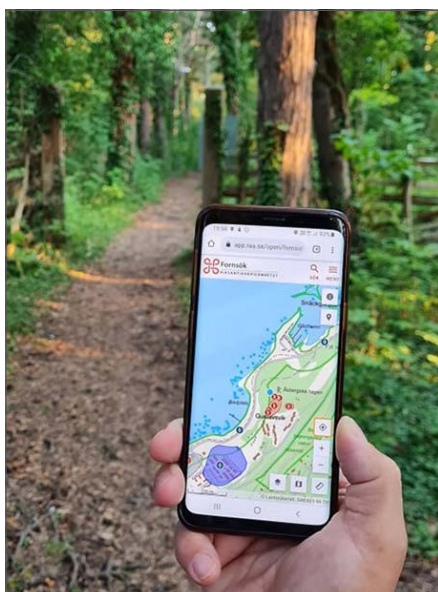
- ➔ verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och samla in och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde,
- ➔ främja kunskapsförsörjning och metodutveckling samt bedriva informations- och rådgivningsverksamhet inom sitt verksamhetsområde,
- ➔ förvalta nationella databaser för kulturhistorisk information.

Myndigheten ska ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom områdena kulturmiljö, arkeologi, medeltidens konsthistoria och numismatik. Myndigheten förvaltar Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens arkiv från tiden före den 1 juli 1975 och dess bibliotek.

Diagram 2. Områdets andel av det totala kostnadsutfallet (mnkr)

I diagrammet redovisas myndighetens kostnader per område som går emot anslag. Kostnaderna för Avdelningen för verksamhetsstöd ligger i området *En modern myndighet*. Myndighetens lokalkostnader är utfördelade inom samtliga områden. Årets transfereringar återfinns inte i diagrammen då dessa inte är att betrakta som verksamhetskostnader. Myndighetens transfereringar sker till största del inom området *Väl använda styrmedel*.

För verksamhetsområdet har vi i vår strategiska plan formulerat en målbild för 2025 som lyder:

Kulturarvsinformation är angelägen, används och gör skillnad i samhället

Måluppfyllelse

Kvalitetssäkrad, tillgänglig och användbar kulturarvsinformation är en förutsättning för att kulturmiljöperspektivet ska kunna beaktas i samhällsbyggnadsprocessen. Det är också information som kan göra skillnad i samhället i ett ännu större perspektiv.

Tillförlitlig och tillgänglig kulturarvsinformation är nödvändig för att kunna fatta välgrundade beslut i en utveckling och omvärld där sådana beslut ofta måste fattas allt snabbare. Som dokumentation betraktad är informationen också en fråga om beredskap och skydd mot förlust av kulturarv i händelse av klimatrelaterade katastrofer, krig och olyckor. Den är i sin egenskap av kvalitetssäkrad information även ett skydd mot desinformation och fake news, som är vanliga inslag i hybridhot.

Även i den vardagliga samhällsbyggnadsprocessen gör kvalitativ kulturmiljöinformation det möjligt att ta hänsyn till fornlämningar och kulturhistoriskt viktiga byggnader. Den kan användas i skolor, av civilsamhället för engagemang och kunskap om det förflutna och utgör ett viktigt underlag för forskning.

Från 1 februari 2025 är Riksantikvarieämbetet fullvärdig medlem i Geodatarådet och bidrar där i arbetet med ny strategisk nationell plan för geodataområdet.

Vårt arbete med Kulturmiljöregistret är centralt för att tillse att tillförlitlig kulturmiljöinformation

finns för myndighetsutövning i samhällsbyggnadsprocessen. Genom systemet ökar vi förutsättningarna för att samhällsbyggnadsprocessens aktörer ska kunna ta hänsyn till kulturmiljöintressen. Informationen i Kulturmiljöregistret uppdateras kontinuerligt. Under 2025 gjordes drygt 14 500 uppdateringar av lämningar och cirka 1 800 nya arkeologiska uppdrag tillfördes. Användningen av registreringsverktyget Fornreg och den publika söktjänsten Fornsök ligger på cirka 785 000 besök under 2025, en ökning med 85 000 jämfört med föregående år. Siffrorna går i takt med hur samhället utvecklas där exempelvis byggande av vägar och järnväg ger nya uppdrag.

Över 90 museer och kulturarvsinstitutioner har hittills anslutit sig till K-samsök. Vid utgången av 2025 kan över 12 miljoner objekt såsom digitaliserade museiföremål, bildsamlingar, arkivhandlingar och kulturhistoriska register nås via denna infrastruktur.

Intresset för myndighetens runverksamhet är mycket stor, inte minst internationellt. Söktjänsten Runor har under året haft i genomsnitt 2 982 besök per månad. Under 2025 har användare från 116 olika länder använt tjänsten.

Användningen av digitalt arkivmaterial via myndighetens Arkivsök samt nedladdningar från licensierade e-tidskrifter via myndighetens bibliotek ökar kraftigt.

Arkiv och bibliotek

Arkiv och bibliotek vid Riksantikvarieämbetet stödjer och bidrar till myndighetens arbete men är också en resurs som riktar sig utåt till forskare och studenter, kulturarvssektorn och civilsamhället.

Under 2025 har insatser gjorts för att göra arkiv- och bibliotekssamlingarna kända och använda. Den regelbundna programverksamheten med föreläsningar, samtal och visningar har fortsatt liksom den välbesökta Kulturnatt Stockholm. Även detta år delade Kungl. Vitterhetsakademien ut fyra stipendier ur de Rettigska donationsfonderna till projekt som har nytta av de fysiska samlingarna vid Riksantikvarieämbetets arkiv och Vitterhetsakademiens bibliotek. Stipendierna är avsedda att stödja forskare på doktorand- och postdoktorinivå inom humaniora och samhällsvetenskap samt yngre tjänstepersoner och målet är att stimulera till ökad beforskning av samlingarna på såväl kort som längre sikt. I november genomfördes ett symposium där 2024 års stipendiater presenterade sina arbeten. Under 2025 lyftes bland annat samlingarnas relevans vid flera konferenser inom sektorn samt i samband med Byggnadsvårdsåret 50 år och märkesåret Judiskt liv i Sverige 250 år.

Arkiv

Riksantikvarieämbetets arkiv är en öppen publik verksamhet som vänder sig till yrkesverksamma, forskare, studenter och civilsamhälle med behov av information kring kulturmiljö- eller kulturarvsfrågor. Fokus är att säkra bevarandet samt öka användandet av och tillgängligheten till samlingarna.

Under 2025 genomförde Riksarkivet en inspektion av arkivverksamheten. En brist som identifierades är att Riksantikvarieämbetet bör komplettera arkivförteckningarna för ämbetsarkiven samt topografiska arkivet i enlighet med Riksarkivets föreskrifter och råd om arkiv hos statliga myndigheter (RA-FS 1997:4). För att åtgärda detta har ett större förteckningsprojekt pågått under 2025 vilket kommer att slutföras under 2026.

Under 2025 har användningen av arkivets digitala tjänster och fysiska utlämnanden ökat. Vi kan se generella ökningarna inom samtliga områden. Både antalet sökningar, nedladdningar och användare som tittat på filer via söktjänsten Arkivsök har ökat. Indikatorn på en 10-procentig ökning av användandet under 2025 nås för året. Digitisering och publicering av material underlättar tillgången och effektiviserar handläggningen.

Intresset för arkivets information fortsätter växa, vilket avspeglas i antalet ärenden och beställningar. Det totala antalet ärenden (förfrågningar) har ökat med över 40 procent jämfört med föregående år. En orsak till förändringen är att mängden ärenden som innebär digitala utlämnanden av redan digitala filer fortsätter öka. Det beror på att möjligheten att begära tillgång till redan digitala men ej publicerade material förenklades och tydliggjordes

i söktjänsten Arkivsök i slutet av 2024. I och med denna förändring sker också beställning av utlämnande av digitala filer per arkivobjekt vilket bidragit till en ökning av antalet ärenden.

Antalet besökare och framtagna volymer som beställs fram till arkivets läsesal i Östra stallet har ökat och är nu de högsta sedan pandemin, vilket visar på ett fortsatt stort intresse för att ta del av arkivmaterial på plats.

Arkivet tar kontinuerligt emot nytt arkivmaterial och säkerställer dess bevarande och tillgänglighet. Arbetet med inläsningar till e-arkivet som en del i det löpande arbetet har fortgått under året. Den storskaliga digitiseringsverksamheten har fortsatt där bland annat 512 topografiska akter arkiverats. De är en del av myndighetens topografiskt ordnade ärenden, vilket är det mest efterfrågade materialet.

En större mängd äldre dokumentation från arkeologiska inventeringar har lästs in till e-arkivet och publicerats i Arkivsök (över 20 000 inventeringbokuppslag). Forskningsprojektet Urdar, med finansiering från Riksbankens jubileumsfond, avslutades i början av året. I detta har 3 703 äldre databaser med arkeologisk dokumentation levererats in till e-arkivet och gjorts tillgängliga för beställning i Arkivsök.

Forsknings- och digitaliseringsprojektet Riksantikvarieämbetet och Vitterhetsakademiens äldsta historia har fortsatt under 2025. Det är ett tvåårigt projekt som bedrivs tillsammans med Kungliga biblioteket och syftar till att digitisera och tillgängliggöra arkivhandlingar från Riksantikvarieämbetets och Kungl. Vitterhetsakademiens äldsta historia från tidigt 1600-tal till sent 1800-tal. Arkivmaterialet som är grunden för projektet har nu digitiserats medan publicering, forskning och kunskapspridning kommer pågå också under nästa år.

Indikator

Användande av digitalt arkivmaterial via Arkivsök

2024	2025	Mål
110 839	123 166	10-procentig årlig ökning

För indikatorn anges bara ett jämförelseår, vilket beror på att data bara finns tillgänglig för 2024 och 2025.

Tabell 2. Användning av arkiv- och bibliotekssamlingar

Arkiv	2023	2024	2025
Antal ärenden (förfrågningar) till arkivet	2 134	2 390	3 325
Framtagna volymer arkivmaterial i läsesal	4 343	4 673	6 358
Accession arkiv, antal hyllmeter	17	25	46
Accession digitala filer (till e-arkiv)	662 350	29 295	105 128
Antal sökningar i e-arkivets publika gränssnitt	57 154 ^A	94 942	111 094
Antal nedladdade filer från e-arkivets publika gränssnitt	81 560	110 609	122 156
Antal skannade sidor till beställare	15 732	16 116	18 275
Antal utlämnade redan digitaliserade filer	524	2 785 ^B	3 179
Antal visningar Flickr Commons	1 570 463	878 436	522 399
Bibliotek			
Utlånade volymer biblioteksmaterial	6 318	5 752	6 144
Antal nyförvärvade böcker	1 072	1 835 ^C	797
Bestånd elektroniska licensierade samlingen	5 377	5 709	5 928
Antal nedladdningar i publikationsdatabas	217 108	241 473	292 798
Bestånd löpande tryckta tidskrifter, antal titlar	518	508	486

^A Nytt statistikverktyg som räknar bort botar m.m. Siffran avser alltså från 2023 endast sökningar gjorda av människa

^B Inkl. utlämnade länkar

^C 623 böcker införlivades från biblioteket i Visby

Bibliotek

Vitterhetsakademiens bibliotek vid Riksantikvarieämbetet är ett av Sveriges största specialbibliotek. Det fungerar dels som en resurs för myndigheterna Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer, dels som en nationell resurs för forskning och utveckling inom kulturarvsområdet. Verksamhetens huvudman är Riksantikvarieämbetet, medan de äldre samlingarna enligt avtal från 1975 ägs av Kungl. Vitterhetsakademien, som också stöder biblioteksverksamheten med ett årligt driftsbidrag.

Rollen som specialbibliotek innebär ett tydligt ämnesfokus med långsiktighet och kontinuitet som nyckelord. Detta manifesteras i omfattande och under lång tid kontinuerligt uppbyggda analoga samlingar parallellt med en växande samling digitala resurser. Biblioteket är ett utpräglat hybridbibliotek där analoga och digitala resurser kompletterar varandra, hela tiden med ämnena i fokus. Biblioteket vänder sig till forskare, studenter och yrkesverksamma inom kulturarvsområdet, men är öppet och tillgängligt för alla. Bibliotekets e-tidskrifter och e-böcker kan användas på distans av alla registrerade användare med en svensk folkbokföringsadress. Biblioteket är en aktiv part i den svenska nationella bibliotekssamverkan.

De digitala inslagen i biblioteksverksamheten och den digitala andelen av användandet ökar på olika sätt inom ramen för rollen som hybridbibliotek.

Nyförvärv av aktuell litteratur har fortsatt i såväl analog som digital form, men under året gjordes en aktiv satsning på att öka andelen e-böcker inom det löpande monografiförvärvet, allt för att kunna nå ut så smidigt som möjligt med bibliotekets utbud av nyare forskningslitteratur. I slutet av året förvärvades dessutom en mycket omfattande internationell e-bokskollektion inom arkeologiämnet. Satsningarna på e-böcker, liksom den sedan lång tid pågående successiva övergången från tryckta tidskrifter till e-tidskrifter, stärker ytterligare

bibliotekets roll som nationellt specialbibliotek för forskning och utveckling inom sina specialområden.

Utlånen av fysiskt material minskar sedan en följd av år inom hela bibliotekssektorn, men de senaste tre åren har Riksantikvarieämbetets utlåningssiffror hållit sig påfallande stabila. Utlåningssiffran i tabell 2, avser totala antalet lån, det vill säga inklusive fjärrlån och omlån.

Antalet nedladdningar ur publikationsdatabasen DiVA ökar.

När det gäller indikatorn som visar antal nedladdningar från licensierade (köpta) e-tidskrifter så innebar 2025 en förhållandevis kraftig och mycket glädjande ökning.

Indikator

Antal nedladdningar från licensierade e-tidskrifter

2023	2024	2025	Mål
1 502	1 549	1 967	10-procentig årlig ökning

Genom olika insatser stärks biblioteks-samlingarnas synlighet successivt. Under året avslutades ett omfattande katalogiseringsprojekt finansierat av Riksbankens Jubileumsfond (RJ), med syfte att tillgängliggöra bibliotekets omfattande samling av äldre utländska tidskrifter och monografiserier i den nationella biblioteks-databasen Libris.

Tabell 3. Antal öppettimmar och besök

Arkiv	2023	2024	2025
Öppettimmar	1 053,5	1 025	1 000
Besök	3 407	3 330	3 906

K-samsök och kulturarvsdata

K-samsök är en infrastruktur för att aggregera, sammanlänka och tillgängliggöra kulturarvsdata såsom digitaliserade museiföremål, bildsamlingar, arkivhandlingar och kulturhistoriska register. Genom K-samsök kan kulturarvsdata tillgängliggöras via en mångfald av gränssnitt, till exempel Riksantikvarieämbetets egna söktjänster Kringla och Runor, men även via appar och webbsidor utvecklade av såväl offentliga som privata aktörer.

Över 90 museer och kulturarvsinstitutioner har hittills anslutit sig till infrastrukturen. Vid utgången av 2025 kan över 12 miljoner objekt nås via K-samsök. Av dessa når 5,17 miljoner upp till kvalitetskraven för att publiceras på den sameuropeiska webbresursen Europeana.

All beskrivande metadata i K-samsök är öppet licensierad (CC0) medan alla media (bilder, filmer med mera) ska märkas utifrån K-samsöks rättighetsmodell. Andelen mediaobjekt som får användas helt fritt eller som får användas med vissa förbehåll fortsätter ligga på en mycket hög nivå.

Indikator

Antal objekt som tillgängliggörs via K-samsök

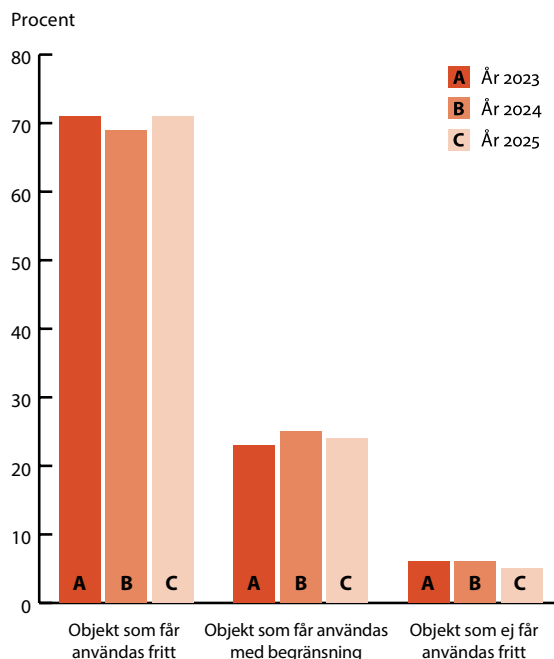
2023	2024	2025	Mål 2026
11 361 351	11 216 987	12 011 485	13 000 000

Indikator

Antal objekt med media i K-samsök med öppen licens

2023	2024	2025	Mål 2026
4 736 328	4 490 478	5 023 398	5 500 000

Diagram 3. Villkor för användning av objekt i K-samsök

En ny version av K-samsök är under utveckling för att tillgodose internationella standarder för tillgängliggörande av data samt möta behoven hos forskningsinfrastrukturen SveDigArk finansierad av Vetenskapsrådet. Under 2025 har arbetet fortskridit enligt plan med systemutveckling av den nya datamodellen och infrastrukturen. En viktig milstolpe nåddes under sommaren, då infrastrukturen framgångsrikt kunde testköras för första gången.

Runor och runforskning

Riksantikvarieämbetets runverksamhet syftar till att dokumentera, tillgängliggöra och långsiktigt bevara information om runstenar och runinskrifter, samt utveckla och förmedla ny kunskap om runor och deras kulturhistoriska sammanhang. Informationen tillgängliggörs genom den webbaserade forskningsplattformen och söktjänsten Runor som länkar samman information om runinskrifter i Sverige, Norden och i andra delar av världen, genom webbtjänsten Runskolan samt genom utgivning av publikationsserien Sveriges runinskrifter.

Riksantikvarieämbetets webbsidor om runor har i genomsnitt över 4 100 besök varje månad. Söktjänsten Runor har under året haft i genomsnitt 2 982 besök per månad – vilket är ungefär 270 färre än förra året. Under 2025 har användare från 116 olika länder använt tjänsten. Intresset för runor och runinskrifter är fortsatt stort, med ett starkt internationellt genomslag.

Nyfunna runinskrifter har under 2025 undersökts och dokumenterats i Södermanland,

Uppland, Västergötland, Dalarna samt på Gotland. Årligen utförs 3D-dokumentation av runstenar i ett angeläget område tillsammans med Länsstyrelsen som en del i arbetet med att långsiktigt bevara och förmedla information om Sveriges runinskrifter. Under 2025 har samtliga 18 bevarade runstenar i Gästrikland dokumenterats. Under året har 3D-modeller av runinskrifter fortsatt tillgängliggöras via det öppna EU-repositoriet Zenodo och visas även i Svensk Nationell Datatjänsts söktjänst ResearchData. Totalt finns åtta dataset tillgängliga som i genomsnitt laddats ner 410 gånger. Databasen Ancient Images 2.0 som innehåller 3D-modeller och information om Gotlands bildstenar, skapad i samarbete med Stockholms universitet och Gotlands museum, har lanserats och är nu tillgänglig för forskning och allmänhet. Riksantikvarieämbetet har även påbörjat FoU-projektet 3D-dokumentation av vägginskrifter med runor i kyrkor på Gotland som syftar till att avbilda ett angeläget, unikt och mycket utsatt material som kommit i

fokus i samband med konflikten i Ukraina och klimatförändringar. Verksamhetens insatser för att bidra till 3D-dokumentation av runinskrifter och runstenar är ett positivt bidrag till EU-kommissionens uppmaning att digitalisera hotat och utsatt kulturarv.

Runverksamheten har medverkat i projektet RiViH: Riksantikvarieämbetets och Vitterhetsakademiens äldsta historia i samarbete med Kungliga biblioteket som tillgängliggjort information om runforskning via artiklar och två webinarier. Vidare har verksamheten varit medarrangör till två symposier om dalrunor vid Uppsala universitet respektive Rots skans i Älvdalen. Under 2025 har verksamheten genomfört närmare 40 externa förmedlingsinsatser. Föreläsningar har hållits vid Université de Caen (Normandie), det 36:e internationella fältrunologmötet i Kirkwall (Orkney), Århus universitet, i online-seminarier arrangerade av All Souls College (University of Oxford) och Svenska Institutet i Aten samt vid flera svenska universitet, bibliotek och museer, exempelvis Uppsala universitet, Historiska museet och Vänermuseet. Förmedlingsinsatserna innefattar även två poddavsnitt om runor i Hälsingland respektive Södermanland och fem bloggartiklar. Under året har ett 20-tal vetenskapliga och populärvetenskapliga publikationer utgivits. Där ingår den ovan nämnda bildstensdatabasen, Gotlandic Picture Stones – The online edition, till vilken runverksamheten bidragit med artiklar. Publikationerna visar på en internationell spridning, under en tvåmånadersperiod till ett 60-tal länder (ackumulerat totalt till över 100 länder).

Kulturmiljöregistret

En förutsättning för att kunna ta hänsyn till kulturmiljövärden i olika samhällsprocesser är tillgång till relevant kulturmiljöinformation med god kvalitet. Riksantikvarieämbetets databas Kulturmiljöregistret är en viktig infrastruktur för att skapa dessa förutsättningar. Under året har också en inventering av kvaliteten av informationen i registren gjorts och utvecklingen av registret har återupptagits.

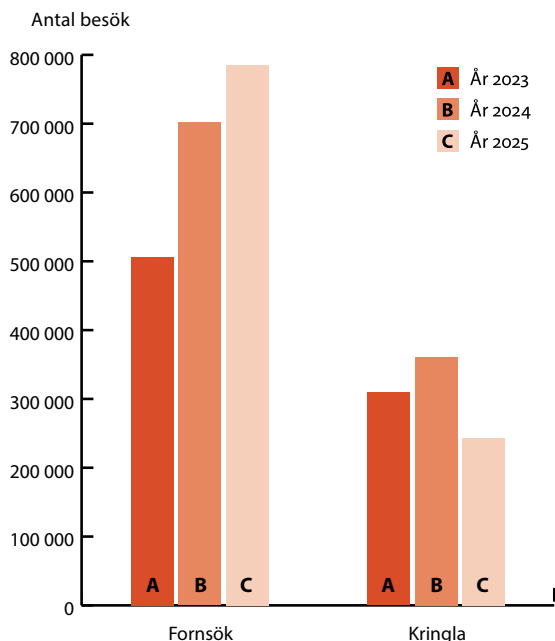
Från 1 februari 2025 är Riksantikvarieämbetet fullvärdig medlem i Geodatarådet och bidrar där i arbetet med ny strategisk nationell plan för geodataområdet.

Tabell 4. Antal registrerade objekt i Kulturmiljöregistret och Bebyggelseregistret. Respektive år visar ackumulerade värden.

Volym i tusental	2023	2024	2025
Fornlämningar	312	315	318
Möjlig fornlämning	101	101	99
Övrig kulturhistorisk lämning	268	272	276
Byggnader (publicerade)	104	105	85

Kulturmiljöregistret innehåller bland annat information om cirka 690 000 lämningar och cirka 33 000 arkeologiska uppdrag. Informationen tillgängliggörs genom myndighetens olika söktjänster som exempelvis Fornsök. Riksantikvarieämbetet tillgängliggör även informationen i nationella system hos till exempel Lantmäteriet, men också internationellt via Inspire likväl som via myndighetens egen dataportal där det går att ladda ned information i olika format.

Informationen i Kulturmiljöregistret uppdateras kontinuerligt. Under 2025 gjordes drygt 14 500 uppdateringar av lämningar och cirka 1 800 nya arkeologiska uppdrag tillfördes. Användningen av registreringsverktyget Fornreg och den publika söktjänsten Fornsök ligger på cirka 785 000 besök under 2025, en ökning med 85 000 jämfört med föregående år. Siffrorna går i takt med hur samhället utvecklas där exempelvis byggande av vägar ger nya uppdrag. Under året har fyra utbildningstillfällen i registreringsverktyget FornReg tillhandahållits (se avsnittet Uppdragsarkeologi).

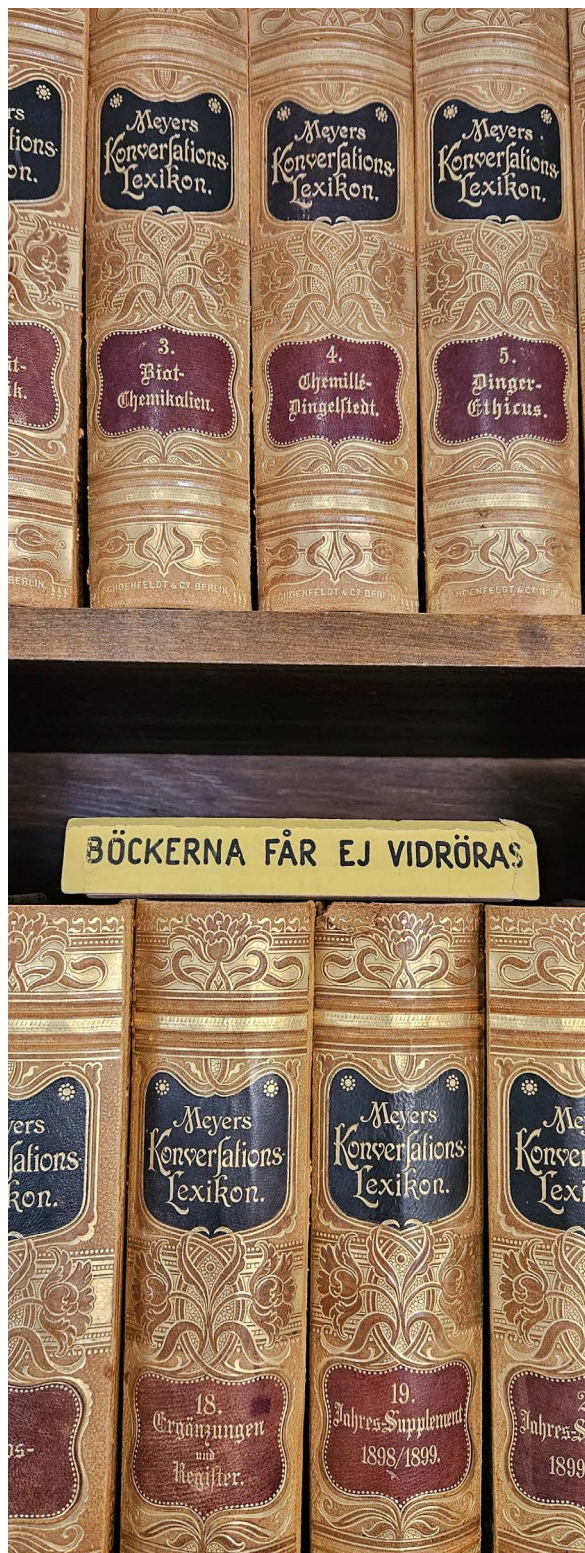
Diagram 4. Antal besök i informationssystemen Fornsök och Kringla.

Sedan mitten av 2023 har Riksantikvarieämbetet bytt verktyg för att mäta besöksstatistik vilket gör att resultatet för Fornsök inte fullt ut kan jämföras med tidigare år. Minskningen av besök till Kringla som visar digitaliserade samlingar beror troligtvis på ökad implementering av AI-verktyg, där resultat ofta visas direkt i webbsökningen, vilket minskar behovet att klicka sig vidare till tjänsten.

Kvalitetsmärkningen Lägesosäkerhet infördes under hösten i Fornsök och geodatatjänsterna för att tydligt visa felmarginalen för fornminnesinformation. Märkningen syns både på kartan och genom en gradering av inmättningskvaliteten. Syftet är att öka förståelsen för osäkerheten i de digitala geometrierna.

En första version av ett nytt bebyggelseregister drifftsattes under våren 2025 som en integrerad del av kulturmiljöregistret. Uppgifter har förts över från det tidigare registret, vilket framöver kommer att underlätta för aktörer i samhällsbyggnadsprocessen att fatta välgrundade beslut om bebyggelse med kulturvärden. Alla poster från det äldre registret kunde inte föras över på grund av bland annat bristande kvalitet och avsaknad av obligatoriska uppgifter. Under året har åtta utbildningstillfällen i registrering genomförts för det nya

registret. Totalt har 35 representanter från stift, kommuner, stadsmuseer, läns museer och regionmuseer deltagit och är nu behöriga att registrera ny information i Bebyggelseregistret.

Kulturregendom skyddad
enligt 1954 års Haagkonvention
om skydd för kulturregendom i
händelse av väpnad konflikt.

Utvecklat kulturarvsarbete

Ur myndighetens instruktion

Myndigheten ska särskilt:

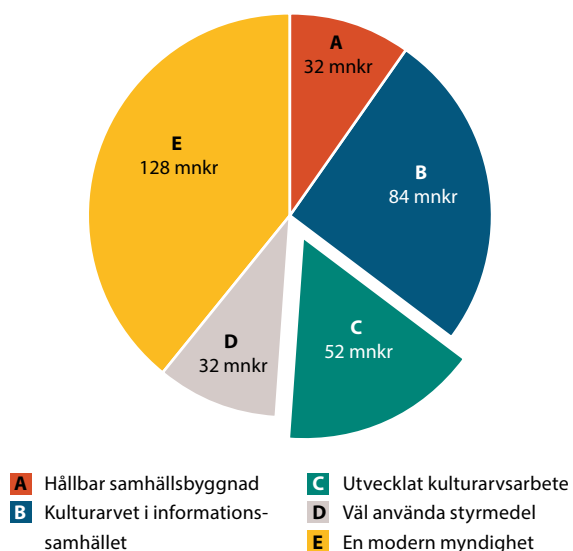
- ➔ främja utveckling och samarbete på museiområdet,
- ➔ erbjuda teknik och metodstöd till museer.

Riksantikvarieämbetet ska för myndigheter och andra som förvaltar kulturarv tillhandahålla vissa museitjänster som förvaring och förebyggande föremålsvård.

Vid myndigheten ska det finnas ett centrum för utveckling av kulturarvsarbetet.

Myndigheten ska samordna och stödja arbetet med digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling inom kulturarvsområdet.

Diagram 5. Områdets andel av det totala kostnadsutfallet (mnkr)

I diagrammet redovisas myndighetens kostnader per område som går emot anslag. Kostnaderna för Avdelningen för verksamhetsstöd ligger i området *En modern myndighet*. Myndighetens lokalkostnader är utfördelade inom samtliga områden. Årets transfereringar återfinns inte i diagrammen då dessa inte är att betrakta som verksamhetskostnader. Myndighetens transfereringar sker till största del inom området *Väl använda styrmedel*.

För vårt arbete inom området *Utvecklat kulturarvsarbete* har vi i vår strategiska plan formulerat en målbild för 2025 som lyder:

Landets kulturarvsaktörer är starkare tillsammans

Måluppfyllelse

Riksantikvarieämbetet verkar för att stödja kulturmiljösektorn, museer och andra kulturarvsaktörer i deras utveckling. Detta genom till exempel forskningssatsningar, samarbeten och genom att uppmuntra aktörer att samverka i gemensamma satsningar.

Under 2025 har stärkt kulturarvsforskning fortsatt varit ett av våra prioriterade områden. Sammantaget har en stärkt kulturarvsforskning stor betydelse för en hållbar samhällsutveckling och är en kappas för många av våra satsningar på kunskapsuppbyggnad och informationsförsörjning till exempel digitalisering, beredskap, heritage science, kulturvård, metodutveckling och klimatförändringarnas effekter.

En viktig del är att se till att kunskapsbehovet inte bara täcks utan att kunskapen även är tillgänglig. Inom vår särskilda prioritering Digital omställning för museer (DOM) har vi arbetat vidare för att utveckla, koordinera och leda myndighetens arbete med att stötta museernas digitala omställning. Riksantikvarieämbetet samordnar det nationella nätverket för digitalt kulturarv, som i dagsläget omfattar 117 medlemsorganisationer från hela landet. Att antalet medlemsorganisationer mer än dubblats sedan förra året indikerar ett tydligt intresse bland museer och andra kulturarvsaktörer för samverkan kring digitaliseringsfrågor. Inom

ramen för programmet driver vi ett omfattande utbildningsprojekt för att höja museernas digitala kompetens. Det digitala museilyftet är ett treårigt kompetensutvecklingsprojekt delfinansierat av Europeiska socialfonden som syftar till att höja den digitala kompetensen hos museipersonal vid centralmuseerna.

Det förändrade säkerhetsläget har under 2025 medfört att vi lagt ett betydande fokus på beredskap och olika slags hot mot kulturarvet. Inom Rådet för skydd av kulturarv har en första delredovisning gjorts till regeringen. Arbetet inom rådet tydliggör vikten av en utvecklad samverkan inom dessa frågor och behovet av att fördjupa denna samverkan ytterligare.

I vårt övergripande arbete gentemot museisektorn har vi stöttat museernas kärnverksamheter genom olika slags stöd kring samlingsförvaltning, kunskapsuppbyggnad och publik verksamhet. Här utvecklar och tillgängliggör vi bland annat stöd för riskhantering och katastrofplanering. Vi kan 2025 notera att andelen centrala och regionala museer som har katastrofplaner nu ökat till 53 procent. Vår samlade bedömning är att vi under året, inte minst genom vår prioritering gällande museernas digitala omställning och det komplexa beredskapsområdet, nått målet att samla museisektorns olika aktörer och få dem att bli starkare tillsammans.

Stärkt kulturarvsforskning

Riksantikvarieämbetet ser behov av att stärka och utveckla myndighetens kunskapsuppdrag samt vara pådrivande och stärka kulturarvssektorns förmåga att bevara, skydda, förvalta och tillgängliggöra kulturarv. Detta görs genom satsningen Stärkt kulturarvsforskning som gör myndigheten till en samlade kraft med nationell överblick och bidrar till ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbart samhälle. Genom att försäkra tillgång till relevanta, aktuella och kvalitetssäkrade forskningsresultat lyfter myndigheten fram betydelsen och värdet av kulturarvsforskning för samhället och visar på långsiktiga positiva effekter för samhällsutvecklingen och demokratin. För att nå dit behöver kulturarvsforskning få mer genomslag i forskningspolitiken. Därtill krävs att svensk kulturarvsforskning i högre grad får nationella och internationella forskningsmedel. Forskning inom kulturarv är till sin natur ofta tvärvetenskaplig vilket kräver samarbete över disciplinräns.

Därför startade Riksantikvarieämbetet under 2025 en ny konferensserie, Kulturarvsforskning i Sverige. Den första konferensen anordnades på Tekniska museet i mars 2025. Konferensen var fullsatt och samlade 150 deltagare från såväl universitet och högskolor som museer, myndigheter, länsstyrelser, kommuner och privata näringsidkare. Syftet är att skapa tvärvetenskapliga nätverk och nya former av samarbeten.

Aktuell forskning inom tre teman avhandlades: kulturarvet i kristider, kulturarvet i samhällsplaneringen samt kulturarvets digitala omställning. Det stora och breda intresset visar på vikten av att samla den tvärvetenskapliga kulturarvsforskningen under ett och samma paraply, inte minst eftersom kulturarvsrelevant forskning idag bedrivs inom så pass många olika discipliner.

Myndigheten har under 2025 också fortsatt sitt arbete med strategisk utveckling av forskningsfinansiering för kulturarvsforskning bland annat genom kontinuerlig samverkan med

myndighetens externa forskarråd. Vi företräder även Sverige i europeiska forskningssamarbeten där vi balanserar det nationella perspektivet med det internationella. Myndigheten har till exempel förstärkt sitt deltagande i Joint Programming Initiative for Cultural Heritage (JPICH) och det av Europakommissionen finansierade projektet Alliance for Research on Cultural Heritage in Europe (ARCHE) inför etableringen av det europeiska partnerskapet Resilient Cultural Heritage (RCH) som startar 2026, där Riksantikvarieämbetet tillsammans med Vetenskapsrådet representerar Sverige.

Riksantikvarieämbetet har kontinuerligt samverkat med Vetenskapsrådet, Kungliga Vitterhetsakademien, Kungliga biblioteket, Riksarkivet och Riksbankens jubileumsfond i forsknings- och digitaliseringsfrågor, bland annat inom samverkansgruppen Digarv som leds av Vetenskapsrådet.

Riksantikvarieämbetet har som ambition att offentliga forskningsanslag till ämnesområdet kulturarvsforskning inom myndighetens ansvarsområden ska öka över tid. En indikator för detta är att relatera totalt tilldelade statliga forskningsanslag till andel/antal och summor för projekt inom kulturarvsforskning. Fördelningen från 2023 visar utgångsvärde för mätningen.

Indikator

Antal, storlek och andel finansierade projekt inom kulturarvsforskning Sverige

År	2023	2024	2025	Mål 2026
Antal kulturarvsprojekt	51	53	40	54
Projekten i miljoner kronor	245	298	383	260
Kulturarvsprojektens andel i relation till total finansiering	1,47 %	2,46 %	2,61 %	1,53 %

Kulturarvslaboratoriet och Heritage Science

Heritage Science är ett tvärvetenskapligt forskningsområde som förenar humaniora, naturvetenskap och teknik för att möta tvärdisciplinära utmaningar på kulturarvsområdet. Kulturarvslaboratoriet är en nod för utvecklingen av heritage science i Sverige och erbjuder infrastruktur för naturvetenskaplig teknik och kompetens samt råd och stöd för kulturarvssektorn. Under 2025 har Kulturarvslaboratoriet påbörjat ett omställningsarbete för att stärka sin förmåga att möta kulturarvssektorns behov av forskningsstöd inom heritage science.

För att öka medvetenheten kring ämnet och samverkan mellan institutioner driver Riksantikvarieämbetet nätverket Heritage Science Sverige. Nätverket har drygt 80 medlemmar från museer, arkiv, bibliotek, myndigheter och företag. Under 2025 representerades 32 institutioner vilket är en ökning med två från föregående år. Två webbaserade nätverksmöten organiserades och en fysisk workshop kring röntgenmetoder för

undersökningar av kulturarvsföremål anordnades tillsammans med Nationalmuseum.

Under året lanserades E-RIHS, en permanent europeisk forskningsinfrastruktur för heritage science. Kulturarvslaboratoriet är svensk kontaktpunkt gentemot E-RIHS och har under året deltagit i kommittén för nationella noder. För att möjliggöra ett svenskt partnerskap i E-RIHS har ett förslag för en nationell infrastruktur för heritage science lämnats till Vetenskapsrådets behovsinventering av forskningsinfrastrukturer av nationellt intresse i samarbete med Uppsala, Göteborgs, Lund och Umeå universitet.

I samband med Riksantikvarieämbetets kulturarvsvetenskapskonferens 2025 fick deltagarna möjlighet att svara på en enkät om behov inom heritage science. Tillgång till materialundersökningar, naturvetenskaplig utrustning och stöd kring att skriva projektansökningar och utbildning i naturvetenskapliga metoder var behov som lyftes fram av de 65 svarande från museer, universitet och andra kulturarvsinstitutioner.

Under året har 21 projekt inletts i samarbete med Kulturarvslaboratoriet, vilket är en ökning med sex stycken sedan föregående år. Universitet är huvudsökande i majoriteten av de nya samarbetena, vilket avspeglar Riksantikvarieämbetets arbete med stärkt kulturarvsforskning och Kulturarvslaboratoriets ökade samverkan med universitetens utbildningar inom kulturvård, konstvetenskap och konservering. För ökad effekt och implementering av resultat involveras om möjligt flera deltagande organisationer från olika delar av sektorn i projekt. Under året har 37 olika partners, varav 14 olika universitet och 12 olika museer, deltagit. Drygt en tredjedel av årets samarbeten har haft internationella samarbetspartners, vilket är en positiv utveckling från föregående år. Internationell samverkan är en viktig faktor för att etablera Sverige som en stark aktör inom heritage science. Genom att delta i internationella nätverk, infrastrukturer och projekt med flera deltagande partners bidrar Kulturarvslaboratoriet till att öka svenska forskares och museers användning av relevanta resurser och kompetenser runtom i världen.

Kulturarvslaboratoriet har under året medverkat i det nordiska samarbetet kring medeltida handskrifter, CHARM – Combining Humanities And natural science Research to study Medieval texts, scribes, and craftsmanship, initierat av Helsingfors universitet i samarbete med Riksarkivet och Köpenhamns universitet. Kulturarvslaboratoriet medverkar också i det internationella samarbetet Heritage Science Theme vid Institutet för avancerad neutron- och röntgenforskning (LINXS) vid Lunds universitet. Satsningen syftar till att främja kulturarvsforskning vid de storskaliga anläggningarna MAX IV och ESS. Arbetet presenterades vid konferensen Swedish Neutron Week och den vägledande rapporten *Synkrotron- och neutronstudier inom heritage science: möjligheter och utmaningar* har publicerats.

För att stödja samlingsförvaltning och verka för ett bättre bevarande av kulturarvsföremål utför Kulturarvslaboratoriet materialtester åt museer. Under 2025 testades 18 nya material. Totalt tillgängliggörs 262 material i en databas. Kulturarvslaboratoriet medverkade även i en internationell jämförande studie av materialtestningsmetoden Oddy, ledd av American Institute for Conservation. Projektet Clean Air som syftar till att utveckla mätmetoder av pesticider i museimagasin för en säker arbetsmiljö har genomförts tillsammans med Världskulturmuseerna och Svenska miljöinstitutet (IVL). I samarbete med Moderna museet pågår projektet Intercept – metodutveckling för att minska och motverka korrosion på känsliga silverföremål.

I samarbete med Chalmers, Uppsala och Göteborgs universitet har heritage science integrerats i kulturvårdsutbildningarna, bland annat genom utbildning i naturvetenskapliga tekniker och analysstöd för forskarstuderande samt i examensarbeten på kandidat och mastersnivå, föreläsningar och studiebesök.

Resultat från verksamheten har spridits genom vetenskapliga rapporter, populärvetenskapliga artiklar, presentationer vid konferenser, seminarier och workshoppar. Under året har fem

vetenskapliga artiklar publicerats, exempelvis *Developing practices for FAIR and linked data in Heritage Science* och *The earliest evidence of blue pigment use in Europe*, varav den senare uppnått global spridning och återpublicering i exempelvis Science Magazine, National Geographic, The Independent och populärvetenskapliga inslag i kanaler som TV4 nyhetsmorgon. Den nationella satsningen på heritage science och resultat av samarbeten i Kulturarvslaboratoriet har presenterats på bland annat Museernas vårmöte och de internationella konferenserna Metals conference och Historic Mortars conference.

Tabell 5. Kulturarvslaboratoriets förmedlingsinsatser

	2023	2024	2025
Vetenskapligt engagemang			
Vetenskapliga artiklar och rapporter	13	3	9
Konferensbidrag	9	16	6
Utbildning och kompetenshöjande insatser			
Samarbetsprojekt med universitetsstudenter	4	7	5
Workshops för forskare och museer	6	2	5
Studiebesök i Kulturarvslaboratoriet	13	10	8
Föreläsningar	11	16	13
Public outreach			
Populärvetenskaplig förmedling (artikel, blogg, podd, radio, bok, film, förmedlat i utställning, m.m.)	18	26	34

Tabell 6. Kulturarvslaboratoriets nya projekt per organisation

Partner	2023	2024	2025
Museum	11	5	5
Universitet	11	8	9
Svenska kyrkan	0	2	2
Myndighet	0	0	2
Länsstyrelse / Regional förvaltning	0	0	2
Arkiv / Bibliotek	2	0	0
Fastighet/Byggnadsminne/Kungahuset	1	0	0
Forskningsinstitut	0	0	0
Företag	0	0	0
Summa	25	15	20
Varav internationella partners	4	4	7

Digital omställning på museiområdet

Prioriteringen Digital omställning på museiområdet syftar till att stödja museerna i sin digitala omställning och sitt digitaliseringsarbete genom nationell samordning, utveckling av infrastruktur och kompetenshöjning.

Riksantikvarieämbetet samordnar det nationella nätverket för digitalt kulturarv, som i dagsläget omfattar 117 medlemsorganisationer från hela landet. Att antalet medlemsorganisationer mer än dubblats sedan förra året indikerar ett tydligt intresse bland museer och andra kulturarvsaktörer för samverkan kring digitaliseringsfrågor.

Alla insatser som sker i nätverket syftar till att skapa förflyttning i enlighet med den nationella strategin för digitalt kulturarv och ger möjlighet till både erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling. Medlemsorganisationer uppmuntras också att lyfta önskemål och starta egna initiativ baserat på befintliga behov vilket bidrar till ökad relevans i nätverksarbetet.

Under året har två fysiska nätverksträffar genomförts i samarbete med Hallands läns- och Östergötlands museum med sammanlagt 53 deltagare, samt två digitala nätverksträffar med sammanlagt 231 deltagare.

Riksantikvarieämbetet har erbjudit nätverkets medlemsorganisationer en kurs i effektiv databehandling, som 79 personer deltagit i. Det nationella nätverket har även tre aktiva arbetsgrupper som arbetar med vokabulärfrågor, frågor som rör kvalitetssäkring av bildfiler och en kvalitetsmodell för infrastrukturen K-samsök.

Riksantikvarieämbetet har fortsatt arrangerat webinarieriet Digitala samtal, som är öppen för alla som vill lära mer om digital omställning och digitalt kulturarv. I år har webinarieriet varit sju till antalet med sammanlagt 160 deltagare. Antalet deltagare har varit mycket färre än under föregående år, vilket delvis kan förklaras av att utbudet av mötesformer har breddats. I takt med att medlemsorganisationer i det nationella nätverket erbjuds fler träffar av olika slag sprids deltagandet över fler sammanhang.

Digitala museilyftet är ett treårigt kompetensutvecklingsprojekt som delfinansieras av Europeiska socialfonden och riktar sig till personal vid centralmuseerna i Stockholm. Projektet har tagit fram tre utbildningspaket: ledarutbildning, basutbildning (uppdelad i två delar) respektive spetsutbildning. Under 2025 har fokus legat på att färdigställa den helt digitala basutbildningen i sin helhet samt det tredje och sista utbildningspaketet, spetsutbildningen. Spetsutbildningen utformades som en kombination av e-utbildning i Riksantikvarieämbetets digitala lärplattform och en fysisk heldag med fördjupning inom metodik och ämnesområden kopplade till den nationella strategin för digitalt kulturarv. Projektgruppen har löpande arbetat med att kommunicera och förankra utbildningarna med museernas personalstyrkor, vilket haft god effekt på utbildningsdeltagandet. Vid årets slut hade 1 359 personer gått den första delen av basutbildningen och 1 121 personer gått den andra och sista delen av basutbildningen. Med detta har målet om 1 107 deltagare i basutbildningen uppnåtts. Under året har också 200 personer påbörjat spetsutbildningen, vilket betyder att målet om 150 deltagare vid 2026 års slut kommer att överträffas med god marginal.

I oktober genomfördes hybridkonferensen Digikult i Västerås. Digikult är en nordisk mötesplats för digitalt kulturarv i praktiken. Årets upplaga tog bland annat upp framtidsvisioner för digital infrastruktur samt utmaningar med långsiktighet när verksamhet drivs i projekt och möjliggör för större och mindre digitala kulturarvsprojekt att presentera sina resultat. Deltagare på plats kunde också välja mellan ett generöst utbud av olika workshoppar och studiebesök. Arrangörer var Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Kungliga biblioteket och länsstyrelsernas Kulturmiljöforum, i samarbete med Västerås museer och Västmanlands läns museum. Antalet deltagare uppgick till 259, varav 115 fysiska deltagare och 144 digitala deltagare.

Indikator

Antal utbildade inom Digitala museilyftet

	2024	2025	Mål 2026
Basutbildning, del 1	323	1 359	1 107
Basutbildning, del 2	0	1 121	1 107
Spetsutbildning	0	0	150

Siffrorna är ackumulerade. 200 personer har under 2025 påbörjat spetsutbildningen men den är ännu inte avslutad. För indikatorn anges bara ett jämförelseår, vilket beror på att data bara finns tillgänglig för 2024 och 2025.

Indikator

Antal medlemmar i nationellt nätverk för digitalt kulturarv

2024	2025	Mål 2026
51	117	159

Nätverket startades 2024 vilket förklarar att vi enbart har två mätpunkter.

Omvärldsbevakning för museer

Museer & omvärld är Riksantikvarieämbetets omvärldsbevakningstjänst för museer och har som syfte att bistå museerna med omvärldsbevakning för att stötta deras utvecklingsarbete.

Under året har 76 artiklar publicerats på webbplatsen www.raa.se/omvarld. Bland annat tog myndigheten initiativ till en så kallad essästafett, där tre sakkunniga behandlade MIK, medie- och informationskunnighet utifrån olika perspektiv. Riksantikvarieämbetet är sedan april 2025 medlem i nätverket MIK Sverige, lett av Mediemyndigheten, och har under året genomfört flera MIK-relaterade aktiviteter, bland annat ett publikt digitalt samtal. Artiklarna har spridits via myndighetens kanaler i sociala medier. Under 2025 hade Museer & omvärld totalt 29 609 sidvisningar jämfört med 26 859 år 2024 vilket innebär en ökning med drygt 10 procent.

Nyhetsbrevet Museer & omvärld skickas ut veckovis och har 2 496 prenumeranter, vilket är nio procent fler än föregående år. Förutom omvärldsredaktionens egna artiklar innehåller brevet mediebevakning från museisektorn och angränsade sektorer. Under 2025 skickade

omvärldsredaktionen ut totalt 40 nyhetsbrev.

Den 2–3 oktober genomfördes konferensen Museernas omvärlds dagar. Detta var tredje gången konferensen arrangerades, den här gången som samarrangemang med Läns museet Gävleborg. Ett åttiotal åhörare fick genom åtta presentationer och två panelsamtal ta del av några av museisektorns viktigaste framtidsfrågor som exempelvis förhållandet till AI och digitala hot.

Aktualitetsprogrammet Museipanelen har genomförts vid tre tillfällen: en gång digitalt och två gånger inför publik: Sveriges museers vårmöte i Jönköping samt under Museernas omvärlds dagar. Samtliga har spelats in och utgjort en del av omvärldsredaktionens publicering.

I samband med Sveriges museers Vårmöte i Jönköping i början av april bidrog omvärldsredaktionen med livesända intervjuer med föreläsare och besökare. Vid Riksantikvarieämbetets konferens Samlingsforum, som ägde rum i Göteborg i november, bistod omvärldsredaktionen med stöd i form av moderering.

Samlingsförvaltning

I syfte att stärka museernas förutsättningar för en hållbar, långsiktig och effektiv hantering av sina samlingar ger Riksantikvarieämbetet stöd i samlingsförvaltning. Det innebär bland annat att myndigheten samlar in, utvecklar och förmedlar kunskap, faciliterar möten och nätverk, tillhandahåller stöd- och rådgivningsmaterial samt håller föredrag på området. Stödet ger yrkeskategorier som arbetar med samlingar möjlighet till kontinuerlig och professionell utveckling. För museisektorn ger stödet möjlighet till ökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Under 2025 har fyra webinarier genomförts. Dessa handlade om batterier i samlingar, hantering av nitratnegativ, luftkvalitet i magasin samt inkluderande språk. Webinarierna samlade mellan 40 och 100 deltagare per tillfälle. Riksantikvarieämbetets årliga konferens Samlingsforum hade temat Samlingsförvaltningens grunder och arrangerades i samarbete med Medicinhistoriska museet, Göteborgs museer och konsthall, Kulturförvaltningen Västra Götalandsregionen,

Världskulturmuseerna och branschorganisationen Sveriges museer. Konferensen samlade 351 anmälda deltagare på plats och digitalt som tillsammans diskuterade det viktiga grundläggande arbete som behöver vara på plats för att kunna sköta samlingarna på ett ansvarsfullt sätt. I den utvärdering som gjordes efteråt lyfte deltagarna vikten av att utbyta erfarenheter och få praktisk kunskap som utvecklar det egna arbetet. Riksantikvarieämbetet har under året även faciliterat två digitala möten för samlingschefer vid centralmuseerna i syfte att öka samverkan och samarbete mellan dessa museer.

Riksantikvarieämbetet har medverkat vid utbildningsplattformen Dacapo Mariestads ansökning till Myndigheten för yrkeshögskolan om att få starta en YH-kurs i hållbar hantering av kulturföremål. I nationell statistik, liksom i internationell forskning, framkommer att en stor mängd skador på kulturföremål uppstår i hanteringsfasen till exempel vid packning och förflyttning. I sektorn sker idag dessutom stora förändringar i det praktiska arbetet till följd av hållbar omställning. Utbildningen riktar sig till personal som arbetar med praktisk hantering av kulturföremål i Sverige. Syftet med utbildningen är att öka kunskapen om varsam hantering och hållbar omställning. Dacapos ansökan blev beviljad för en kursomgång på 25 yrkeshögskolepoäng där 15 yrkesverksamma personer fortbildas med start i december 2025. Söktrycket på kursen var högt, vilket pekar på sektorns behov av praktisk kompetensutveckling. Riksantikvarieämbetet är en av flera aktörer som bidrar med innehåll till kursen. Myndigheten deltar även i kursens ledningsgrupp. Ledningsgruppens ambition är att söka för fler kursomgångar och för fler personer under de kommande åren.

För att stärka kulturarvsorganisationers förmåga att skydda samlingarna mot angrepp från skadedjur och mögel, i enlighet med den europeiska SIS-standarden för IPM (Integrated Pest Management, samordnad skadedjurskontroll) har Riksantikvarieämbetet, i samverkan med museernas, arkivens och

bibliotekens skadedjursgrupp PRE-MAL samt Tumba bruksmuseum, utbildat 24 nya IPM-koordinatorer. Effekterna av utbildningsinsatsen framgår i resultaten från den årliga enkäten om incidenter i samlingarna, där svaren visar att museerna bedriver ett aktivt IPM-arbete.

Svensk Museitjänst

Svensk Museitjänst (SMT) hyr lokaler i Tumba om sammanlagt cirka 35 000 kvm. Dessa lokaler har hyresgästanpassats och hyrs ut av SMT till museer och andra förvaltare av kulturarvssamlingar. SMT levererar även tjänster inom samlingsförvaltning åt de hyresgäster som arbetar med sina samlingar på plats.

Planen för året var att hyresgästanpassa, effektivisera och hyra ut lediga lokalytor. Även förbättring av säkerheten var ett viktigt fokusområde. Natten mellan den 5–6 juli drabbades SMT av en större vattenläcka då en brandpostledning gick av. Vattenläckan orsakade stora skador på fastigheten. 18 hyresgäster fick sina hyrda lokaler vattenskadade och ett intensivt arbete påbörjades med att minimera skador och rädda föremål från att skadas. Vattenläckan har medfört att nästan allt fokus i SMT:s verksamhet

där efter lagts på återställning i stället för på sedan tidigare planerat arbete.

Även om återställandet av fastigheten sker genom fastighetsägarnas försäkringsbolag drabbar vattenläckan SMT ekonomiskt. Dels i form av hyresreduktion till de egna hyresgästerna, dels genom direkta och indirekta kostnader såsom att evakueringslokaler, fryscontainer med mera upplåts i stället för att hyras ut till andra tänkbara hyresgäster.

Trots att vattenläckan inträffade hann SMT bland annat bygga ett kylrum, hyresgästanpassa lokal åt Dansmuseet och slutföra del 1 av ett energibesparingsprojekt. Åtgärder som ökar intäkterna och minskar kostnaderna.

Tabell 7. Svensk Museitjänsts intäkter och volymer

	2023	2024	2025
Hyres- och arrendeintäkter, tkr	32 264	36 040	38 647
Antal kunder	57	59	60
Antal sålda timmar för utförda tjänster, t.ex. föremålsvård, gallring, truckkörning osv.	143	158	138

Tabell 8. Svensk Museitjänsts ekonomiska nyckeltal (tkr)

	2023	2024	2025
Intäkter	33 211	38 389	40 235
Kostnader	-39 315	-44 002	-44 505
Resultat	-6 104	-5 613	-4 270
Ackumulerat underskott	-4 507	-10 120	-14 390

Jämförelsetalen avseende intäkter och kostnader för 2023 och 2024 har ändrats från tidigare årsredovisningar och redovisas här exklusive interna intäkter och kostnader.

Fortsatt fokus på beredskapsfrågor

Det försämrade säkerhetsläget gör att beredskapsfrågorna fortsatt står högt på agendan. Under året har Riksantikvarieämbetet både fortsatt och intensifierat arbetet med att stärka samordningen och utveckla stöd till museer och andra förvaltare av kulturarv. Sedan våren 2022 har en löpande dialog förts med kulturarvs- och beredskapsaktörer om behovet av att skydda kulturarv vid höjd beredskap eller krig, en dialog som under året blivit än mer angelägen.

Det myndighetsövergripande Rådet för skydd av kulturarv, i vilket Riksantikvarieämbetet är sammankallande, har sammanträtt vid fyra ordinarie möten samt hållit en digital avstämning. Den 1 mars överlämnades rådets första delredovisning till regeringen. Rapporten betonar skydd av kulturarv som en del av totalförsvaret – museer, bibliotek och arkiv måste kunna fungera även vid kris eller krig – och att ett effektivt beredskapsarbete kräver samverkan mellan flera aktörer. Vidare beskriver rapporten sju områden där behov av åtgärder identifierats: tydliga strukturer och roller, grundläggande beredskapsarbete, kompetensutveckling, undanförsel av kulturegendom, säkra lokaler och magasin, skydd av digitala kulturarvsdata samt digitalisering som beredskapsåtgärd.

Utifrån dessa behovsområden har rådet initierat en handlingsplan med tio konkreta insatser där rådets parter i samverkan ska arbeta för att stärka beredskapen.

En av insatserna rör vidareutveckling av rådets forum för spridning av kunskap och erfarenheter, Forum för skydd av kulturarv, så att det kan bli en gemensam plattform där samtliga parter inom rådet bidrar aktivt till programinnehållet. I november hölls ett webinarium i mötesserien med fokus på krigets lagar och folkrättsliga symboler där 120 personer deltog.

För att lyfta kulturarvets betydelse för samhällets beredskap deltog rådet på Folk och Kultur 2025 med programpunkten Skydd av kulturarv – en viktig del av Sveriges civila beredskap.

Under året har även samverkan inletts med Försvarsmakten kring kunskapsutbyte.

Riksantikvarieämbetet har deltagit i ett flertal nationella, regionala och internationella konferenser och seminarier där myndighetens kunskap och medverkan efterfrågats. Syftet har varit att stärka medvetenheten om kulturarvets betydelse i totalförsvaret samt att sprida kunskap om beredskapsarbete för skydd av kulturarv. Samtliga aktiviteter har dokumenterats och verifierats i enlighet med myndighetens interna riktlinjer.

Riksantikvarieämbetet har därutöver utvecklat och uppdaterat stödmaterial på raa.se under ingången Beredskap. Materialet är avsett som stöd för de som ansvarar för föremål vid museer och andra kulturarvsinstitutioner. Det digitala kunskapsstödet fungerar som en samlad resurs för vägledning i beredskapsfrågor och kompletteras fortlöpande med information.

I regleringsbrevet för 2025 fick Riksantikvarieämbetet i uppdrag av regeringen att vidta särskilda åtgärder för att stärka skyddet av kulturarv genom beredskapsplanering avseende evakueringsmagasin och säkra transporter. Uppdraget syftar till att utveckla och stärka det civila försvaret och på det sättet bidra till totalförsvarets samlade förmåga.

Inom uppdraget har Riksantikvarieämbetet bland annat inlett samarbete med Statens fastighetsverk samt med Bilkåren som ett led i att stärka Sveriges beredskap att skydda kulturarvet i händelse av krig.

Uppdraget redovisas under 2026 i en särskild ordning.

Kulturarv och riskhantering

Riksantikvarieämbetet följer via en årlig enkät upp incidenter som påverkat samlingarna vid museer föregående år. Enkäten skickas ut av Myndigheten för kulturanalys i samband med deras årliga museistatistikinsamling. Årets resultat avser incidenter som skett under 2024. För perioden 2020–2024 har incidenter med vatten/fukt, skadedjur och mögel varit vanliga, medan bränder och stölder varit mindre vanliga. Det framkommer också att 53 procent av svenska centralmuseer och regionala museer har katastrofplaner. Detta innebär en ökning med femton procentenheter sedan förra året.

Riksantikvarieämbetet har vid fyra tillfällen 2025 genomfört en studiecirkel för sex statliga museer som inte är centralmuseer, sju större kommunala museer och ett regionalt museum där syftet varit att ta fram katastrofplaner för samlingarna. Dessutom har en fortsättning på studiecirkeln med de regionala museerna genomförts vid ett tillfälle. Studiecirkelar om att göra katastrofplaner kommer att fortsätta 2026. Riksantikvarieämbetets ambition är att 80 procent av centralmuseerna och de regionala museerna har

katastrofplaner år 2026. Detta är ett högt uppsatt mål. I den årliga enkäten framgår att många museer arbetar med katastrofplaner, men att det tar tid innan de är färdiga.

Indikator

Andelen centralmuseer och regionala museer som säger sig ha en katastrofplan

	2022	2023	2024	Mål 2026
Andel	38 %	38 %	53 %	80 %

Utveckling av publik verksamhet och utställningsmediet

Riksantikvarieämbetet erbjuder teknik- och metodstöd till museer för utveckling av publik verksamhet och utställningsmediet. Målsättningen är att museer och andra organisationer i enlighet med museilagen ska ha goda förutsättningar för att nå många olika målgrupper. Under 2025 gavs löpande rådgivning och stöd inom dessa områden, och utställningsteknikerna har bidragit till utbildningar i museiteknik anordnade av arbetslivsmuseerna.

Riksantikvarieämbetet har under året utvecklat processer för att leda organisationers behov av att förmedla kulturarv från idé till konkreta planer, där flexibilitet, målgruppsanpassning och hållbarhet ingår som viktiga aspekter. Processerna har använts tillsammans med bland annat Kalmar länsmuseum, Stockholms länsmuseum och Regionmuseet i Skåne. De användes även för utredningen kring ett nytt historiskt besökscentrum i lokalerna under Riksplan.

Utställningsverkstaden höll i workshoppar för att utarbeta en idé- och konceptmodell om hur historia och kulturarv kan förmedlas även utanför en ordinarie museimiljö. Modellen presenterades för Riksdagsstyrelsen samt förvaltningen i september för att därefter ställas ut i riksdagens bibliotek för allmänheten att ta del av.

En teknisk modul för att med hjälp av ljus och ljud enkelt och flexibelt levandegöra obemannade kulturhistoriska miljöer presenterades på Friluftsmuseernas årsmöte i september. Modulen har utvecklats i samarbete med Skansen. En workshop i tekniken hölls i samband med detta i Riksantikvarieämbetets Utställningsverkstad.

Under 2025 har Utställningsverkstaden arbetat med att iordningställa och flytta in i nya anpassade ytor i Riksantikvarieämbetets lokaler i Visby med delvis moderniserad utrustning. Detta för att bättre kunna tillgodose myndighetens uppdrag på området. Utställningsverkstadens lokaler, utrustning och personal kan användas av museer och andra relevanta aktörer för att utveckla, testa och utbilda i fysiska och digitala metoder för publikt tillgängliggörande av kulturarv och kulturmiljöer.

Nätverket för immersiva medier

Under våren genomfördes en digital nätverksträff för immersiva medier under två halvdagar. Teman för dagarna var multisensoriska upplevelser och tillgänglighet, med föreläsare från såväl Sverige som England, Frankrike och Tyskland. Träffen nådde 111 unika deltagare och arrangerades i samarbete med Lödöse museum. Immersiva metoder för kulturarvet presenterades även på konferensen Digikult – digitalt kulturarv i praktiken i Västerås.

Tillgänglighetsanpassning för publik verksamhet

Under januari 2025 genomfördes en serie om tre webinarier som handlade om att tillgängliggöra auditiv information för personer med hörselnedsättningar genom visuella hjälpmedel, med stöd av teckenspråkstolkare och representanter som själva har en hörselnedsättning.

I november och december 2025 genomfördes ett webinarium i två delar om kognitiv, kommunikativ och sensorisk inkludering för personer med kognitiva funktionshinder för sammanlagt 50 deltagare. I december anordnades även en fysisk workshop i Stockholm för 17 deltagare inom fördjupande praktisk tillämpning av museers tillgänglighet för personer med kognitiva funktionshinder. Dessa utbildningar genomfördes i samarbete med Göteborgs stads Eldorado Resurscenter.

Under 2025 gjordes en förstudie tillsammans med stiftelsen Funka för att få fördjupad kunskap om digital tillgänglighet av museers webbutbud för personer med olika former av kognitiva funktionshinder. Fem museer av olika storlek och med olika sorters digitalt utbud (webbinformation, 3D, interaktiva applikationer, filmer med mera) utsågs som testfall, inklusive Riksantikvarieämbetets eget besöksmål Glimmingehus. Studien genomfördes genom användartester med representanter från målgrupperna, utsedda och ledda av stiftelsen Funka. Resultatet av förstudien kommer ligga till underlag för fortsatt arbete med att öka den digitala tillgängligheten till kulturarvet för målgrupper med olika funktionsförutsättningar.

Kulturarv i skolan

Den webbsända seminarieserien Kulturarv i skolan är en del av myndighetens löpande kunskaps- och främjandearbete. Målet med seminarierna är att stödja museer och andra kulturarvsaktörer i deras pedagogiska arbete samt bidra till att elever över hela landet får bättre tillgång till kulturarv.

Årets nio seminarier har haft en tematisk bredd som svarar mot de utmaningar som identifierades i skoluppdraget 2017–2020: svårigheter för kulturarvssektorn att nå ut, behov av att arbeta tätt tillsammans med skolan samt av stödjande strukturer. De medverkande har bland annat delat kunskaper i specialpedagogik och gett exempel på hur kulturarv kan presenteras på plats i klassrummen. Seminarieserien har belyst hur kulturarvsaktörer, genom att koppla till olika skolämnen som teknik, slöjd och svenska, kan stärka skolan och samtidigt bredda den egna pedagogiska verksamheten.

Under 2025 hade seminarieserien totalt 339 anmälningar från 176 personer. Det är ett något högre antal enskilda individer som anmält sig jämfört med 2024, vilket kan tyda på att information om serien nått ut till fler. En analys av vilka teman och ämnen som väckt störst intresse kommer att göras inför nästa år.

Majoriteten av de anmälda, 69 procent, kom från museibranschen, vilket tyder på att seminarieserien har nått ut till den tilltänkta målgruppen.

För att ytterligare undersöka vilka målgrupper Riksantikvarieämbetet når fick deltagarna i höstens seminarier ange sin yrkesroll vid anmälan. Den ojämförligt största gruppen, drygt hälften av höstens deltagare, anger att de arbetar som museipedagog, att de har en kombinerad roll där museipedagog innefattas eller så har de angivit titlar som arkivpedagog, konstpedagog eller liknande. I och med att seminarieserien särskilt riktar sig till kulturarvspedagoger, är detta ett tecken på att Kulturarv i skolan når ut till den tilltänkta målgruppen.

De inspelade seminarierna finns fortsatt öppet tillgängliga som digitala resurser på Riksantikvarieämbetets Youtube-kanal. För 2025 års serie har det totala antalet visningar uppgått till över 1 000. Antalet visningar av inspelningarna från 2024 års seminarier har under året ökat till 1 370, en ökning med nära 27 procent jämfört med förra årets slut.

Besöksmålet Glimmingehus

Besöksmålet Glimmingehus är en borg i sydvästra Skåne. Glimmingehus öppnade för publik verksamhet redan år 1927. Detta efter att borgen donerats till Kungl. Vitterhetsakademien. Numera bedrivs besöksverksamheten i Riksantikvarieämbetets regi.

Publik verksamhet

Ett par nyheter värda att lyfta fram är det arbete som utförts inom ramen för firandet av Byggnadsvårdsåret 50 år samt deltagandet i Historiske Dage, en mässa på temat historia som hålls i Köpenhamn. Båda dessa insatser har till stor del genomförts i samarbete med andra museer lokalt och regionalt i Skåne, Historiske Dage tillsammans med Regionmuseet Skåne, Österlens museum, Klostret i Ystad samt Skånetrafiken.

Byggnadsvårdsåret har bland annat lyfts fram genom fyra temadagar där besökare fick träffa en stråtaksläggare, murare, smed samt timmerman som alla demonstrerade sina hantverk och svarade på frågor från publiken. Dessutom genomfördes ett samarbetsprojekt med Österlens museum och Klostret i Ystad, finansierat av Länsstyrelsen i Skåne. Flera aktiviteter på temat byggnadsvård arrangerades på de olika museerna. Glimmingehus aktiviteter bestod i att under Kulturarvsdagarna i september i samarbete med branschnätverket BEVIS, Byggnadsvård i Skåne och Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet genomföra hantverksdemonstrationer, bokbord med expertrådgivning, direktsända ett kalkbränningsförsök samt hålla visning om takstolen och dess underhåll på Glimmingehus.

Övrig verksamhet på plats har bedrivits genom borgvisningar, temavisningar samt evenemang och temadagar. En nyhet var den tillfälliga fotoutställningen Nordiska Väsen - Rödlistan med bilder och texter om utrotningshotade väsen som visades under våren med tillhörande programverksamhet. En annan nyhet var bokningsbara extra långa och exklusiva kvällsvisningar vilka blev fullbokade. Digitalguiden ingår i grundutbudet och de

20 surfplattorna som finns för besökare har hög utlåningsfrekvens. Projektet Inredning Herregemaket har fortlöpt under året och de första replikerna av 1400 och 1500-talsmöbler, bland annat en ekkista, har levererats under året.

Den digitala verksamheten omfattar en livepodd samt föreläsningar via sociala medier. Det totala antalet visningsminuter i sociala medier under 2025 var drygt 131 000 vilket är en minskning med 33 procent jämfört med 2024. Förklaringen är dels att detta värde varierar kraftigt mellan åren (förra årsredovisningen uppvisade en ökning med 23 procent), men främst att Facebook under 2025 infört systematiskt borttagande av alla videor som legat på sidan i två veckor, även äldre videor.

Arbetet med museibutiken på Glimmingehus har intensifierats och omsättningen har ökat även om besöksantalet till Glimmingehus sjunkit något jämfört med 2024.

Publik verksamhet på Glimmingehus har gynnats av det ökade intresset från forskarvärlden under året där dels provtagningar för datering av virke och murbruk samt sökande efter färgspår i borgens rum genomfördes. Dessutom kunde nya dateringar av borgens äldsta bebyggelsefas konstateras genom grävningar på borggården.

Tabell 9. Antal besökare Glimmingehus

	2023	2024	2025
	48 099	44 770	42 139

Tabell 10. Antal besökande barn Glimmingehus

	2023	2024	2025
Antal besökande barn i målsmans sällskap	11 010	9 325	8 801
Antal elever	5 338	5 212	5 039
Totalt antal barn	16 348	14 537	13 840

Barn och unga

Entré för barn upp till 18 år är gratis på Glimmingehus, precis som skolprogrammen.

Under 2025 har skolverksamheten på Glimmingehus omfattat både program på plats och livesända digitala medeltidslektioner som når skolor i hela Sverige, från lågstadiet till högstadiet. Totalt genomfördes under 2025 18 digitala lektioner för 410 elever att jämföra med 57 för 1 286 elever under 2024. Intresset från skolor verkar ha minskat drastiskt för denna typ av verksamhet.

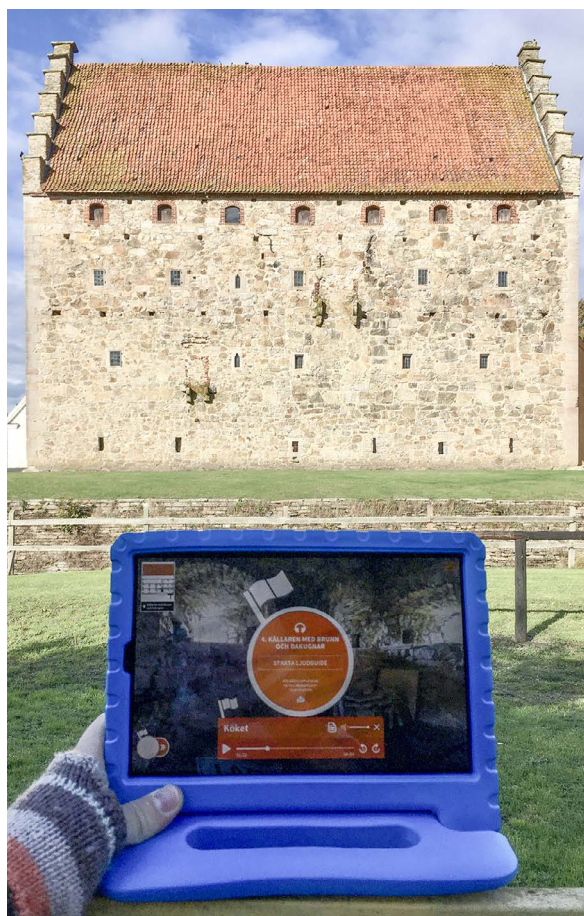
Två nyheter på plats under året var den nya tidsresan för skolor. I denna färdas pedagogerna och eleverna gemensamt tillbaka till år 1519 och arbetet med ett kommande bröllop på borgen. Dessutom gjordes ett pedagogiskt program för skolor under vårens visning av utställningen Nordiska Väsen. Där kunde också uppsöksprogram bokas av skolorna, det vill säga tillfällen då pedagoger från Glimmingehus kommer ut till klassrummet.

All verksamhet på plats genomförs med syftet att barn ska kunna delta samt att locka barn och unga till platsen. Den tidigare nämnda digitalguiden har ett barnspår och flera evenemang under året hade fokus på besöksgruppen barn och unga, till exempel sagoläsning, teckningskurs, spökvandringar och temadagar. Som exempel kan nämnas temadagarna inom byggnadsvård, där barn (och vuxna) fick prova på att slå tegel, lerklina en vägg samt mäta upp rum i borgen med alnmått. Det hela mynnade ut i ett lärlingspass som utfärdades till deltagande barn.

På alla skollov bedrivs verksamhet för barn.

Tillgänglighet

Tillgänglighetsarbetet har fortsatt under 2025 med tillgänglighetsansvarig, genomförande av särskild tillgänglighetsrund samt vidare arbete med bildstöd för anpassade skolor där detta behov finns. Tillgänglighetsarbetet på plats drivs i samarbete med Statens fastighetsverk.

Väl använda styrmedel

Ur myndighetens instruktion

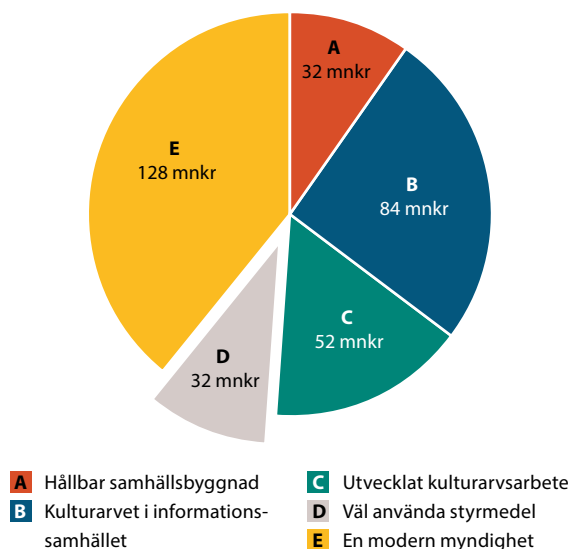
Myndigheten ska särskilt:

- följa upp och utvärdera styrmedel och arbetssätt inom sitt verksamhetsområde och vid behov föreslå åtgärder för utveckling av detta,
- integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete.

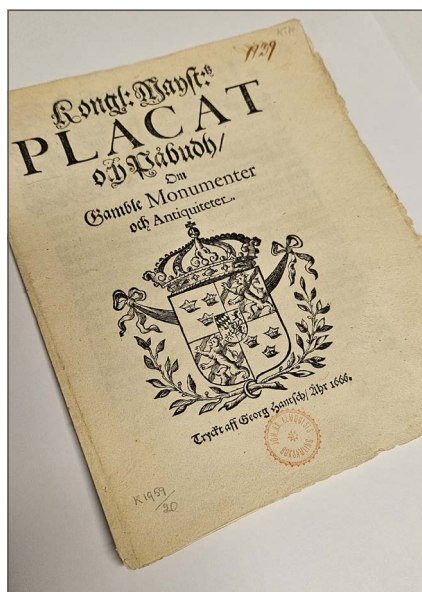
Myndigheten har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för funktionshindersfrågor med anknytning till myndighetens verksamhetsområde.

Myndigheten ska inom ramen för detta ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga parter.

Diagram 6. Områdets andel av det totala kostnadsutfallet (mnkr)

I diagrammet redovisas myndighetens kostnader per område som går emot anslag. Kostnaderna för Avdelningen för verksamhetsstöd ligger i området *En modern myndighet*. Myndighetens lokalkostnader är utfördelade inom samtliga områden. Årets transfereringar återfinns inte i diagrammen då dessa inte är att betrakta som verksamhetskostnader. Myndighetens transfereringar sker till största del inom området *Väl använda styrmedel*.

För området *Väl använda styrmedel* har vi i vår strategiska plan formulerat en målbild för 2025 som lyder:

Styrmedel och arbetssätt stärker kulturarvets position i samhällsutvecklingen

Måluppfyllelse

Styrmedel och arbetssätt är verktyg som är avgörande för att kulturarvet ska kunna bevaras, användas och utvecklas.

Våra främsta styrmedel är föreskrifter, allmänna råd, vägledningar samt bidragsgivning. Genom dem kan vi stärka kulturarvets position i samhällsutvecklingen, men också dess bidrag till den.

De bidrag vi förfogar över driver utvecklingen i linje med kulturmiljömålen och medverkar till bevarande av kulturarvet för framtiden men också ökad kunskap om och tillgänglighet till kulturarvet. Detta gäller i synnerhet Bidrag till kulturmiljövård (anslag 7:2 ap. 1), som är ett av de viktigaste ekonomiska styrmedlen inom kulturarvssektorn. Under 2025 uppgick den totala förbrukningen av bidrag till kulturmiljövård till cirka 291 mkr. Under året har drygt 206 mkr fördelats till olika kulturmiljövårdsinsatser i enligt lag skyddade miljöer i länen. Knappt 121 mkr har utbetalats till vård av byggnadsminnen, bebyggelse i kulturresevat och bebyggelse som är av riksintresse för kulturmiljövården. Av detta har knappt 105 mkr utbetalats till byggnadsminnen som är skyddade enligt 3 kap. KML. Våra bidrag för forskning och utveckling bidrar till ökad kunskap och kulturarvsforskning. Under året har vi fördelat ut strax över 17,6 mkr till olika mottagare inom framför allt högskolesektorn och museisektorn.

Under 2025 har vi tillsammans med Statens fastighetsverk utvärderat kulturfastighetsstrategin på uppdrag av regeringen. Utvärderingen konstaterade att det finns problem på systemnivå som försvårar underhållet. Problemen handlar bland annat om att regelverket saknar tydliga regler om ägande, förvaltning och överlåtelse av kulturfastigheter, att uppdragen till de förvaltande myndigheterna är vaga och inte kopplar till ekonomiska resurser samt att det finns otydligheter i uppdrag och finansiering som gör fastighetssystemet statiskt. Utvärderingen föreslog vidare ett antal åtgärder som på sikt kan leda till ett bättre fungerande system.

Det förändrade säkerhetsläget medför ökade satsningar på arbetet med beredskap inom kulturarvsområdet och den nationella implementeringen av Unescos konvention om skydd av kulturföremål i händelse av väpnad konflikt. Vårt arbete med olika kunskapsunderlag och styrdokument innebär en kvalitets-säkring som leder till att vi kan ge mer effektivt och ändamålsenligt stöd som motsvarar länsstyrelsernas behov. Sammantaget är vår bedömning att bidragens användning och styrmedlens effektivitet främjar ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas samt bidrar till uppfyllelsen av de nationella målen för kulturmiljöarbetet.

Bidragsgivning

Bidrag till kulturmiljövård (anslag 7:2 ap. 1)

Bidraget ska främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Vidare ska det bidra till uppfyllelsen av de nationella målen för kulturmiljöarbetet.

Bidraget används bland annat till vård och tillgängliggörande av värdefulla kulturmiljöer, framtagande av kunskapsunderlag samt till viss arkeologisk verksamhet.

Anslagsposten används till bidragsgivning samt till vissa kostnader och ersättningar. Huvuddelen fördelas genom bemyndigande till länsstyrelserna, som i sin tur delar ut bidrag till olika regionala kulturmiljöinsatser. Länsstyrelserna kan även använda de fördelade medlen till vissa egna kostnader.

Riksantikvarieämbetet fördelar bidrag och ersättningar i enlighet med regleringsbrevet till förvaltningen av Laponia, hittelön och ersättning av fornyfynd, samt till konservering av arkeologiska föremål och upphittade fornyfynd. För 2025 tillfördes anslaget 5 miljoner kronor, vilka skulle användas för bidrag till kommuner

enligt 9 § i bidragsförordningen. Även ersättning för åtgärder enligt 2 kap. 7, 8, 14 och 15 §§ kulturmiljölagen kan bekostas av anslaget.

Under 2025 genomfördes dialoger med länsstyrelserna i Jönköping, Jämtland och Västra Götaland. I dialogerna lyftes bland annat utmaningar kopplade till klimatförändringarnas effekter, där allt fler byggnader drabbas av fuktskador och hussvamp. Den förlängda årliga vegetationsperioden medför dessutom ökade krav på markvård. Till exempel driver ett större behov av slätter upp kostnaderna. Länsstyrelserna framhöll även behov av stärkt stöd från Riksantikvarieämbetet, bland annat i frågor som rör konservering, ROT-avdrag och länsstyrelsernas eget ianspråktagande av medel. Även bristen på antikvariska konsulter och hantverkare lyftes som en fortsatt utmaning.

Varje år återrapporterar länsstyrelserna till Riksantikvarieämbetet om de fördelade medlens användning. Trots delvis olika förutsättningar lyfter länen gemensamma problem, exempelvis behovet av erfarenhetsutbyte, ökade kostnader på grund av hög inflation, ett större behov av åtgärder till följd av klimatförändringar, brist på

hantverkare och kulturresevatens finansiering.

Nedan följer exempel på hur medlen använts. Sammantaget visar exemplen att de är av stor betydelse för det regionala kulturmiljöarbetet samt för att uppnå de nationella målen för kulturmiljöarbetet.

Ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas

Genom insatser för vård och tillgängliggörande av en mångfald kulturmiljöer samt delaktighet i kulturmiljöarbetet skapar kulturmiljövårdsbidraget förutsättningar för människors möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön och för att den ska kunna fungera som en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser. Huvuddelen av medlen används för vårdåtgärder i skyddade kulturmiljöer, vilket är en nödvändig förutsättning för att kulturhistoriska värden ska kunna bestå över tid. Samtidigt bidrar de till att kulturmiljöerna fortsatt kan användas och fylla funktioner i samhället, exempelvis som museer, besöksmål, mötesplatser eller levande landskap.

Medlen används även för att möjliggöra konkret deltagande i vård, restaurering och skötsel av kulturmiljöer, vilket ger människor direkt erfarenhet av kulturmiljöarbete och stärker det lokala ansvarstagandet. Under 2025 beviljades bidrag till 666 byggnadsvårdprojekt. Fler länsstyrelser redovisar att det ideella och lokala engagemanget för länets kulturmiljöer ökar om möjligheten att söka bidrag är känd hos det civila samhället. Lokala aktörer i form av ideell museiverksamhet, ett aktivt föreningsliv och tillgången till hantverkare med traditionell kunskap är viktiga förutsättningar för att bidraget ska skapa nytta. Genom att följa andelen projekt där civilsamhällets aktörer är bidragsmottagare kan bidragets betydelse för att stimulera engagemang, samverkan och lokal förankring tydliggöras. Under 2025 fördelades 76 miljoner kronor till aktörer inom det civila samhället (organisationer eller ideella föreningar), motsvarande 26 procent av anslaget.

Genom de fördelade medlen kan länsstyrelserna även främja och stötta insatser

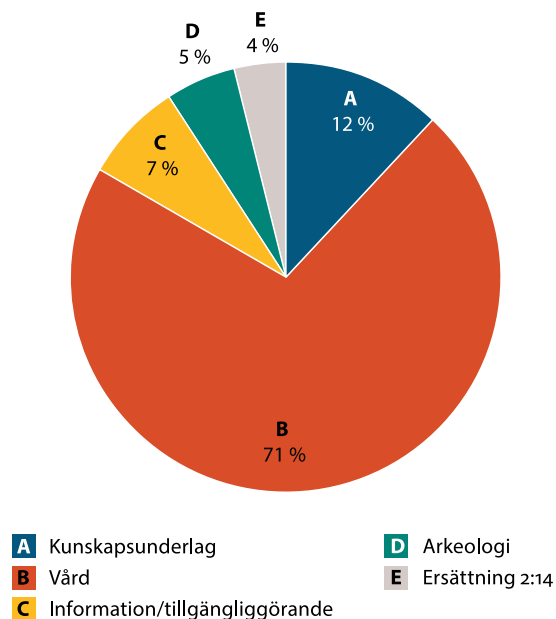
som framtagande av kunskapsunderlag, dokumentation och programdagar som bidrar till att öka kunskap och engagemang för kulturmiljön hos olika målgrupper. Genom insatser för ökad tillgänglighet och framtagande av kunskapsunderlag skapas även förutsättningar för en långsiktig och varsam utveckling av kulturmiljöerna.

Indikator

Andel av till länsstyrelserna fördelade medel som har använts till regionala och kommunala kunskapsunderlag enligt 9 § i bidragsförordningen

År	2023	2024	2025	Mål 2030
Andel	7 %	10 %	8 %	10 %

Diagram 7. Länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder

En mångfald av kulturmiljöer

Större delen av fördelade medel, 71 procent, används för vårdåtgärder, främst av byggnadsminnen men också markvårdande insatser samt fornvård. De sammantagna insatserna möjliggör bevarande, användande och tillgång till en mängd olika kulturmiljöer exempelvis genom renoverings- och restaureringsinsatser på byggnader i stadsmiljö, i

skifteslandskap, slott, torp, folk rörelsebyggnader, industrimiljöer och överlopsbyggnader. Insatserna bidrar även till att lyfta fram en mångfald av berättelser och perspektiv på kulturmiljöer som kan vara av lokal, regional såväl som nationell betydelse.

Inventering, vård och tillgängliggörande av fornlämningar är också något som flera länsstyrelser prioriterar. Vid flera länsstyrelser har det tagits fram förbättrade och uppdaterade kunskapsunderlag vad gäller fornlämningar. Länsstyrelsen i Västernorrland har byggt upp ett register över alla de tips om misstänkta fornlämningar som de under åren fått in från allmänhet, företag och andra myndigheter. Tipsregistret innehåller cirka 4 100 ogranskade platser, många av dessa lämningar ligger i oinventerade områden och i produktiv skogs- och jordbruksmark. Därmed riskerar de att skadas om de inte finns registrerade. Länsstyrelsen avsätter varje år medel för att låta fältarkeologer granska tipsen i fält och lägga in fornlämningar i Kulturmiljöregistret. Detta bidrar successivt till en mer tillförlitlig bild av länets fornlämningar, vilket stärker kunskapsunderlaget i hanteringen av samhällsbyggnadsprojekt samt vid skogsbruksåtgärder.

Flera län har genomfört åtgärder inriktade på vård av håll- och runristningar, ofta i samverkan med ideella krafter, föreningar och markägare. Flera länsstyrelser beskriver hur just denna typ av insatser annars riskerar att prioriteras bort, trots att insatserna är avgörande för att fornlämningar ska hållas öppna och begripliga. I världsarvet Tanums hållristningar ligger vandringsleden Vandring i världsarv som drivs av en ideell förening. Den sex kilometer långa leden passerar bland annat hållristningsfältet Lövåsen, där de största bilderna nås via en trappa. Under 2025 har föreningen, med bidrag från Länsstyrelsen i Västra Götaland och antikvarisk medverkan från Vitlycke museum, byggt en ny trappa och plattform för att förbättra tillgängligheten.

Många länsstyrelser fördelar medel till kulturresevat inom länen. I Jämtland har kulturresevatet Fröå gruva bildats i Åre kommun. Kulturlandskapet i Fröå har formats av gruvindustri och jordbruk som bedrivits på sluttningen av fjället Åreskutan. Dessa förutsättningar har skapat kulturlandskapets särskilda karaktär. En del i skötselplanen är att rekonstruera en torpträdgård i Fröå. I år lämnades bidrag till tillgänglighetsåtgärder vid vattenkonsten. I Västerbotten är många byggnader inom kulturresevatet Fatmomakke kyrkstad i stort behov av vård. Med bidrag från länsstyrelsen har under året ytterligare en bågstångskåta restaurerats liksom Frälsningsarméns kaféstuga från mitten av 1900-talet. Länsstyrelsen har även finansierat guidningar inom resevatet, vilket gör miljön mer tillgänglig och sprider kunskap om kyrkstadens andliga och mångkulturella historia.

Kulturmiljövårdsbidraget är ett värdefullt verktyg för att stödja ideella krafter såsom hembygdsföreningar och byalag då dessa ofta saknar egna medel för kostsamma vårdåtgärder. I en del fall kan det även gälla privata fastighetsägare. Fastigheterna och miljöerna är i många fall också besöksmål som är tillgängliga för allmänheten. En enda vårdinsats kan därför bidra till att flera av kulturmiljömålen uppnås.

När det gäller byggnadsvården kan det ibland vara svårt för ägarna att möta bidragen med en egen insats, särskilt i de fall då den skyddade bebyggelsen utgörs av agrara överloppsbyggnader. Flera länsstyrelser har i år valt att stödja kulturmiljöer med svagare formellt skydd i syfte att bredda det kulturhistoriska urvalet bortom det redan skyddade beståndet. Flera länsstyrelser lyfter satsningar för att synliggöra berättelser om vardagsliv, arbete, minoriteter, religiös mångfald eller tidigare underrepresenterade grupper. På så sätt används kulturmiljövårdsanslaget som ett verktyg för ett mer inkluderande historieskrivande. Länsstyrelsen i Skåne har under året tilldelat extra medel till åtgärder som rör vardaglig byggnadsvård på byggnader utan koppling till byggnadsminnena. Detta för att sätta fokus på byggnadsvårdsåret och fånga upp intresset från allmänheten att vårda sina byggnader. I Värmland prioriterades under 2025 mindre byggnadsvårdsåtgärder genom ett förenklat bidrag om upp till 30 000 kronor per byggnad. Satsningen möjliggjorde stöd till byggnadstyper som normalt inte prioriteras, exempelvis ekonomibygnader, säterstugor, en jordkällare, en tvättstuga och en badstuga.

De fördelade medlen har också använts för att lyfta fram de nationella minoriteternas kulturarv. I Norrbotten har länsstyrelsen under året gjort en stor kulturhistorisk utredning av Tarendö hembygdsgård i Pajala kommun, en kulturmiljö där tre byggnadskulturer möts: samiskt, tornedalskt och svenskt. Förhoppningen är att detta ska stimulera ett omhändertagande av kulturmiljön och bidra till bygdens identitet och självkänsla. Länsstyrelserna beviljar även bidrag till religiösa minoriteter i Sverige. Länsstyrelsen i Stockholm har gett bidrag till Stiftelsen Katolska kyrkogården i Stockholm för att restaurera cirka 100 meter av katolska kyrkogårdens smidesstaket beläget på Norra begravningsplatsen.

Tillgänglighet, delaktighet, kunskap och förståelse för kulturmiljöer

Genom de fördelade medlen strävar länsstyrelserna efter att inte enbart bidra till bevarandet av en mångfald av kulturmiljöer, utan även till att utveckla och sprida berättelser om länens kulturarv. Tillgängliggörandet av kulturmiljöer förutsätter i många fall ett långsiktigt arbete som ställer krav på uthållighet och samverkan mellan olika aktörer. I detta sammanhang är det centralt att stärka det lokala engagemanget för länens kulturmiljöer och för de historiska företeelser och händelseförlopp som dessa miljöer representerar.

Medlen används därför även till kurser, byggnadsvårdsläger och handledda restaureringar, där praktiskt arbete kombineras med teoretisk förståelse av material, metoder och kulturhistoriska sammanhang. Föreningar, lokala nätverk, privatpersoner och markägare spelar en central roll i genomförandet av många insatser, särskilt inom byggnadsvård samt

forn- och landskapsvård. I Jönköpings län har exempelvis restaureringar av Ädelfors gamla folkskola i Vetlanda kommun och ladugården vid hembygdsgården Braskabo i Vaggeryds kommun genomförts med starkt lokalt engagemang, ideella insatser och medfinansiering. Restaureringen i Braskabo har samlat engagemang från hela bygden, vilket visar hur bidragen kan fungera som en samlingspunkt för lokalt deltagande.

På motsvarande sätt har restaureringen av Bastuträsk första skola och kyrka i Västerbottens län, med stöd till fasad- och fönsterrestaurering, kombinerats med ett omfattande ideellt arbete. Byggnaden användes som krigssjukhus och flyktingförläggning under krigsåren 1939–1945, därefter till skolverksamhet och som förvaringsplats åt hemvärnet. Intresseföreningen Bastuträsk har ställt upp med en stor andel ideell arbetskraft. På så sätt har Länsstyrelsen inte bara bidragit till att bevara byggnaden men även kunnat stärka det lokala engagemanget för byggnaden.

Sammantaget genomför länsstyrelserna en mängd insatser för att tillgängliggöra platser. Det kan handla om olika typer av skyltningsprojekt, framtagande av broschyrer och utställningar. Det kan också handla om att åtgärda hinder för

den fysiska tillgängligheten. I samverkan med exempelvis regioner, museer och civilsamhället genomförs arrangemang och aktiviteter riktade till olika målgrupper. Även besöksmålsutveckling genomförs ofta i samarbete med dessa aktörer.

De fördelade medlen bidrar även till ökad delaktighet, kunskap och förståelse för frågorna genom att stödja olika vandringar och specialvisningar samt publikationer med olika kulturmiljö- och kulturarvsteman.

Flera län använder medlen till digitalt tillgängliggörande. På Gotland har två av de fem profana medeltida gårdsportalerna restaurerats samtidigt som 3D-modeller tagits fram genom fotogrammetri för digital tillgänglighet. Dessa insatser kombinerar dokumentation ur bevarandeperspektiv med nya möjligheter till interaktiva upplevelser av det gotländska kulturarvet. Flera länsstyrelser har även lämnat bidrag till podden Arkeologi och Historia, som genom avsnitt med olika teman knutna till länens kulturmiljöer når en bred publik. Podden används som en kanal för att väcka intresse för arkeologi, kulturhistoria och fornvård, samt för att sprida resultat från arkeologiska undersökningar och aktuell forskning.

Ta tillvara kulturmiljön i samhällsutvecklingen

För att kunna fatta bra beslut om skydd, bevarande och användning av kulturmiljöer krävs tillförlitliga och aktuella kunskapsunderlag. Länsstyrelserna har en god kännedom om vilka behov som finns i respektive län och kan avsätta medel för egna initiativ samt fördela bidrag till olika typer av kunskapsunderlag. Därigenom stärks länsstyrelsens och andra aktörers möjligheter att ta ansvar för kulturmiljöer i till exempel den fysiska planeringen, bygglovsprocesser och olika typer av vårdinsatser. Medlen används för att ta fram, uppdatera och strukturera kunskapsunderlag som kan integreras i samhällsplanering, tillståndsprovning och långsiktiga utvecklingsprocesser.

För perioden 2025–2030 tillförs anslaget 5 miljoner kronor årligen för bidrag till kommuner enligt 9 § bidragsförordningen. Bakgrunden till den särskilda satsningen är det nya regelverk för bygglov som trädde i kraft 1 december 2025. Syftet med satsningen är att stärka arbetet med kunskapsunderlag för kulturmiljö i den kommunala planeringen. Satsningen ska riktas till sådana kunskapsunderlag som behövs för att kommunerna i översiktsplanen ska kunna ange sådana särskilt värdefulla byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen (Se vidare om satsningen på kommunala kunskapsunderlag i avsnittet Kulturvärden i rumslig planering). Länsstyrelserna bedömer att den särskilda satsningen på kommunala kunskapsunderlag är positiv och bedöms som viktig i förhållande till kommunernas behov inom fysisk planering och bygglovshandläggning. Totalt har drygt 8 miljoner kronor tilldelats för kunskapsunderlag av betydelse för kommunernas förmåga att redovisa särskilt värdefulla byggnadsverk, allmänna platser och bebyggelseområden. Av dessa har cirka 5 miljoner fördelats som bidrag med kommuner som mottagare. För att följa utvecklingen av framtagandet av sådana underlag har Riksantikvarieämbetet tagit fram en indikator som mäter andelen av fördelade

medel som används till kunskapsunderlag enligt 9 § bidragsförordningen. I indikatorn ingår såväl kommunala som regionala kunskapsunderlag, med en målsättning om att andelen ska uppgå till 10 procent till år 2030. Under 2025 användes 24 miljoner kronor till kunskapsunderlag enligt 9 §, vilket motsvarar 8 procent av anslaget.

Flera länsstyrelser tar även fram riktade kunskapsunderlag för att främja den långsiktiga förvaltningen av kulturmiljön. Det kan gälla underlag avseende riksintressen, för att kunna hantera kulturmiljöintresset i samband med skogsbruk eller vid omprövningen av elvattenkraft enligt moderna miljövillkor (NAP). Projekten syftar både till att stärka kunskapsunderlaget och till att utveckla verktyg och samverkansformer för förvaltning och samverkan. I Jönköpings län har exempelvis skogs- och vattenprojekt bedrivits med fokus på omlagd forn- och landskapsvård, integration av kulturmiljöperspektivet i NAP-processer samt digitalisering av inventeringsresultat, vilket stärker både kunskapsunderlaget och den praktiska förvaltningen.

Ekonomisk redovisning av anslagsposten 7:2 ap.1 Bidrag till kulturmiljövård

Anslagsposten 7:2, ap. 1 Bidrag till kulturmiljövård tilldelades, enligt regleringsbrevet 2025, 290 782 tkr. Efter avdrag för ingående överföringsbelopp från tidigare år fanns 288 944 tkr att disponera. Hela anslaget och 2 269 tkr av anslagskrediten nyttjades under 2025. Därmed blev den totala förbrukningen av 2025 års bidrag till kulturmiljövård 291 213 tkr. Av de tillgängliga medlen överläts totalt 288 620 tkr till länsstyrelserna att besluta om bidragsinsatser och egna insatser i länen. I enlighet med regleringsbrevet beslutade Riksantikvarieämbetet om att fördela medel om 4 197 tkr direkt till följande utpekade insatser:

- 2 000 tkr till Laponiatjuottjudus enligt Laponiaförordningen (2011:840),
- 7 600 kr hittelön och ersättning för fornfynd,
- 260 760 kr för konservering av ovan nämnda fornfynd,
- 1 929 tkr som avser konservering av föremål från vissa arkeologiska undersökningar samt äldre material.

Den ekonomiska redovisning som följer utgår från länsstyrelsernas uppföljningssystem ASK samt från Riksantikvarieämbetets eget ekonomiska uppföljningssystem.

Medel hanterade av länsstyrelserna

Efter fördelning till länsstyrelserna har de därefter lämnat medel för en mängd olika ändamål inom kulturmiljöområdet. En stor del av de fördelade medlen, 206 miljoner kronor, avser olika vårdåtgärder. Länsstyrelserna uttrycker att det finns stora utmaningar i användningen av medlen då nuvarande nivå på anslagets storlek i förhållande till ränteläget och det allmänna prisläget gör att alla projekt har fortsatt att öka i kostnad.

Vård av bebyggelse

Knappt 121 miljoner kronor har utbetalats till vård av byggnadsminnen, bebyggelse i kulturresevat samt bebyggelse som är av riksintresse för kulturmiljövården. Av detta har knappt 105 miljoner kronor utbetalats till byggnadsminnen som är skyddade enligt 3 kap. KML. Länsstyrelserna beskriver att trenden med kostsamma restaureringsprojekt gällande byggnadsminnen fortsatt är stark. De senaste åren har även försenade leveranser av byggnadsmaterial samt bristen på kunniga hantverkare och antikvarisk kompetens medfört att bidragsmottagare haft svårt att slutföra byggnadsvårdsprojekt.

Vård av landskap och fornlämningar

Totalt har drygt 26 miljoner kronor fördelats till vård och skötsel av värdefulla kulturpräglade landskap inom befintliga eller blivande kulturresevat eller landskap som är av riksintresse för kulturmiljövården. Länsstyrelserna har utbetalat drygt 25 miljoner kronor för vård av fornlämningar.

Information och tillgängliggörande

Länsstyrelserna har fördelat knappt 22 miljoner kronor till insatser för att informera om och tillgängliggöra olika kulturmiljöer. Den här typen av insatser bidrar till många positiva effekter såsom att stärka det lokala engagemanget för länets kulturmiljöer och bidra till att dessa blir tillgängliga för allmänheten.

Kunskapsunderlag

Totalt har drygt 35 miljoner kronor delats ut till olika kunskapsunderlag. Av dem har drygt 24 miljoner kronor utbetalats för att ta fram regionala och kommunala kunskapsunderlag. Möjligheten att använda anslaget för detta ändamål har bidragit till ett fortsatt arbete med kommunernas kulturmiljöprogram. 2025 utökades anslaget 7:2, ap.1 med 5 mnkr riktat mot kunskapsunderlag enligt §9 i bidragsförordningen (se avsnittet ovan Ta tillvara kulturmiljön i samhällsutvecklingen).

Skyddade och oskyddade miljöer

Ett flertal länsstyrelser framför i sina redovisningar att den största delen av kulturmiljövårdsbidraget går till olika insatser för respektive läns skyddade miljöer. Detta verifieras i länsstyrelsernas uppföljningssystem ASK som visar att under 2025 har drygt 236 miljoner kronor fördelats till olika kulturmiljövårdsinsatser i enligt lag skyddade miljöer i länen. Länsstyrelserna har prioriterat objekt och miljöer som är skyddade enligt 2 och 3 kap. kulturmiljölagen samt 7 kap. Miljöbalken. Drygt 3,6 miljoner kronor har fördelats till objekt som föreslås få skydd. Länsstyrelserna lämnar även bidrag för olika insatser i kulturmiljöer som saknar skydd enligt lag eller förordning. För 2025 uppgår den bidragsfördelningen till drygt 29 miljoner kronor.

Tabell 11. Riksantikvarieämbetets och länsstyrelsernas beslut, anslag 7:2 (mnkr)

För Riksantikvarieämbetets och länsstyrelsernas beslut	Utbetalade medel, mnkr		
	2023	2024	2025
För länsstyrelsernas beslut, ap 1 ^A	258	286	289
För Riksantikvarieämbetets direkta beslut, ap 1 ^B	8	10	4,2
Bidrag till kulturvarvsarbete, ap 2	9	9	9
Summa	275	305	302

^A I totalsumman ingår även Riksantikvarieämbetets beslut att medge länsstyrelsernas i lanspråktagande av medel för vissa egna kostnader samt medel för kommunala kunskapsunderlag i enlighet med Riksantikvarieämbetets regleringsbrev samt för arkeologisk verksamhet som inte ska bekostas av någon annan med totalt 48 698 927 kronor.

^B Bidrag till Lapponia, konservering av fornfynd samt ersättning/hittelön för hembudspflichtiga fornfynd samt konservering av dessa.

Tabell 12. Länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder

För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder	Utbetalade medel, mnkr			Utbetalade medel, %		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Kunskapsunderlag	34	39	35	13	14	12
Vård	195,6	210	206	76	74	71
Information/ Tillgängliggörande	18	23	22	7	8	7
Arkeologi	5,6	4	15,5	2	1	5
Ersättning enligt 2 kap 14§	4,7	10	10,5	2	3	4
Summa ^A	258	286	289	100	100	100

^A Skillnaden i summorna i tabell 15 och 16 beror på att komplett information ur länsstyrelsernas handläggningssystem ASK inte är möjlig att få fram.

Tabell 13. Olika skyddsstatus för anläggningar och landskap

Skyddsstatus för alla objekttyper (ett objekt kan ha flera skydd)	Utbetalade medel, andel		
	2023	2024	2025
Skydd enligt lag totalt ^A	89 %	87 %	82 %
Varav skydd av kulturresevat ^B	12 %	12 %	15 %
skydd enligt 2 kap KML - Fornlämningar ^B	26 %	26 %	28 %
skydd enligt 3 kap KML - Byggnadsminnen ^B	45 %	39 %	45 %
skydd enligt PBL ^B	12 %	10 %	12 %
Förslag till skydd utreds ^A	2 %	4 %	1 %
Saknar skydd enligt lag ^A	10 %	8 %	10 %

Tabellen visar andelen av medel som utbetalats för anläggningar (bebyggelse) och landskap (fornlämningar) med olika skyddsstatus. Utöver dessa medel har medel utbetalats till arkeologitåtgärder.

^A Procent av den totala utdelningen

^B Procent av skydd enligt lag totalt

Bidrag till kulturarvsarbete (anslag 7:2 ap. 2)

Riksantikvarieämbetets regleringsbrev för 2025 anger att 9 000 000 kronor inom anslag 7:2 ap. 2 Bidrag till kulturarvsarbete, ska användas för bidrag till kulturarvsarbete i enlighet med förordning (2017:628) om statsbidrag till kulturarvsarbete (härefter förordningen). Regleringsbrevet anger att högst 1 000 000 kronor av anslaget ska användas till bidrag för återlämnande och återbegravning av mänskliga kvarlevor. För detta ändamål har 533 224 kronor fördelats med stöd i förordningen. I anslutning till detta bidrag anger regleringsbrevet ett uppdrag att informera de nationella minoriteterna, inklusive urfolket samerna, om bidraget samt ge stöd i frågor om återlämnandeprocesser vilket gjordes vid en digital informationsträff, en gemensam konferens med Kulturdepartementet samt ett webinarium. Uppdraget ska rapporteras senast den 20 februari 2026.

Inom ramen för ordinarie utlysning 2025 fördelade Riksantikvarieämbetet 8 480 190 kronor i bidrag till ideellt kulturarvsarbete. Till följd av det återkravs- och omfördelningsarbete som Riksantikvarieämbetet initierade under 2024 har 137 358 kronor tillförts genom återbetalningar

från tidigare års bidragsbeslut. Därmed har Riksantikvarieämbetet, genom ordinarie och en extra utlysning, haft möjlighet att fördela totalt 9 137 358 kronor under 2025 i bidrag till kulturarvsarbete.

Fördelningen har gjorts med utgångspunkt i hur väl projekten uppfyller det övergripande ändamålet enligt förordningen: att öka delaktigheten i kulturarvsarbetet och allmänhetens tillgång till kulturarvet. Under ansökningsperioderna inkom totalt 175 ansökningar. Det sökta beloppet uppgick till en sammanlagd summa av 37 630 367 kronor. Totalt beviljades medel till 68 olika projekt. Dessa projekt bedöms stärka civilsamhällets roll i kulturmiljöfrågor och främja delaktighet i enlighet med bidragets övergripande syfte. Projekten handlar bland annat om att utveckla museernas utställningsverksamhet och göra den mer lättillgänglig för besökare, samla in information om kulturarv och förmedla kunskapen till allmänheten samt anordna evenemang med inriktning på immateriellt kulturarv. Genom dessa projekt sprids kunskap om kulturarvet och allmänheten ges möjlighet att uppleva kulturarv och kulturmiljöer. Projekten genomsyras av delaktighet vilket bidrar till

att människor inkluderas i kulturarvsarbetet och får en ökad förståelse för kulturmiljön. Bredden av projekt som beviljats medel bidrar till bevarandet av många olika kulturmiljöer över hela landet och bedöms stärka civilsamhällets roll i kulturmiljöfrågor. Därigenom bidrar fördelningen av bidragen till de nationella kulturmiljömålen samt till målet om ett hållbart samhälle genom att stärka kulturarvets ideella aktörer över hela landet.

Bidrag till arbetslivsmuseer (anslag 7:4)

Regleringsbrevet för 2025 anger att 8 000 000 kronor inom anslag 7:4, Bidrag till arbetslivsmuseer, ska användas för bidrag till arbetslivsmuseer i enlighet med förordning (2017:628) om statsbidrag till kulturarvsarbete.

Inom ramen för ordinarie utlysning 2025 fördelade Riksantikvarieämbetet 8 045 715 kronor i bidrag till arbetslivsmuseer i enlighet med villkoren för anslag 7:4 i regleringsbrevet. Till följd av det återkravs- och omfördelningsarbete som initierades under 2024 har 253 701 kronor tillförts genom återbetalningar från tidigare års bidragsbeslut. Därmed har Riksantikvarieämbetet, genom ordinarie och en extra utlysning, haft möjlighet att fördela totalt 8 253 701 kronor i bidrag till arbetslivsmuseer under 2025.

Fördelningen har gjorts med utgångspunkt i hur väl projekten uppfyller det övergripande ändamålet enligt förordning att öka delaktigheten i kulturarvsarbetet och allmänhetens tillgång till kulturarvet. Under ansökningsperioderna inkom totalt 118 ansökningar. Det sökta beloppet uppgick till en sammanlagd summa av 28 879 108 kronor. Totalt beviljades medel till 59 olika projekt inom ramen för anslag 7:4. Dessa projekt bedöms stärka civilsamhällets roll i kulturmiljöfrågor och främja delaktighet i enlighet med bidragets övergripande syfte. Projekten handlar bland annat om att erbjuda kulturarvsaktiviteter för allmänheten och om att skapa bättre upplevelser för besökare på museer och i kulturmiljöer. Det kan även handla om att hålla maskiner och annan

utrustning vid arbetslivsmuseerna i gott skick, så att de kan visas i drift för allmänheten. Genom dessa projekt får människor möjlighet att uppleva olika kulturmiljöer och förvärva kunskap om kulturarvet. Projekten bidrar till att människor inkluderas i kulturarvsarbetet och får ökad förståelse för kulturmiljön.

Kulturarvs-IT (anslag 7:1 ap. 2)

Riksantikvarieämbetet har i uppdrag att fördela bidrag till lönekostnader inom verksamheten Kulturarvs-IT. Bidraget ska göra det möjligt för regionala och kommunala institutioner inom musei- och arkivsektorn att anställa en arbetsledare. Personen ska ansvara för minst fem anställda med funktionsvariationer som har lönebidrag från Arbetsförmedlingen. Syftet med bidraget är att öka tillgängligheten till kulturarvet samtidigt som arbete erbjuds personer med nedsatt arbetsförmåga. Under 2025 har 12 055 000 kronor utbetalats till 28 institutioner inom musei- och arkivsektorn inom ramen för Kulturarvs-IT. Hela den disponibla summan har fördelats utifrån en gemensam procentsats där de sökande beviljades 65 procent av de sökta beloppen. Det sökta beloppet uppgick till 18 396 511 kronor och överstiger det disponibla beloppet med drygt 6,3 miljoner kronor. Totalt har 30 arbetsledare och 136 personer varit anställda. Institutionerna använder databaserna Sofie och Primus till registrering och Digitalt Museum, Europeana och interna webbsidor för att tillgängliggöra kulturarvet. Drygt 489 635 poster har hanterats, skannats och registrerats.

Under 2025 har Riksantikvarieämbetet besökt bidragstagande museer i Västra Götalands län. Mötena gav insikt i hur verksamheten fungerade, hur viktigt bidraget är och hur personalen med lönebidrag fått trygghet, gemenskap samt personlig utveckling. För museer är en viktig effekt att de får in nya perspektiv och mångfald i personalgruppen. För kulturarvsinstitutionernas verksamhet och samlingar möjliggör Kulturarvs-IT arbete kring samlingsförvaltning och digitalisering som annars inte skulle kunnat genomföras.

Av förordningen framgår att det vid fördelningen av bidraget ska målsättningen vara att bidrag ges till en verksamhet per län. Under de senaste åren har Riksantikvarieämbetet noterat ett ökat intresse för att bedriva verksamhet inom ramen för Kulturarvs-IT.

Tabell 14. Bidrag och verksamhet inom ramen för Kulturarvs-IT 2025 (kr)

Organisation	Belopp
Blekinge museum	527 299
Kulturen i Lund	201 519
Västmanlands läns museum	459 301
Länsmuseet Gävleborg	524 002
Sundsvalls kommunarkiv	612 266
Jönköpings läns museum	515 096
Vara kommunarkiv	452 913
Kulturparken Småland	449 562
Hälsinglands museum	443 611
Regionmuseet Kristianstad	230 782
Östergötlands museum	471 832
Västerbottens museum	517 422
Ljungby kommunarkiv	493 001
Stiftelsen Jamtli	458 104
Stiftelsen Upplandsmuseet	470 927
Stiftelsen Dalarnas museum	553 569
Landskrona museum	232 098
Mölnalds stadsmuseum	498 048
Kalmar läns museum	327 251
Hallands läns museer	560 873
Arkivcentrum Norrbotten	489 889
Västergötlands museum	339 550
Österlens museum	461 582
Vilhelmina fotoarkiv	415 643
Seriearkivet	491 512
Kommunarkivet i Krokomb	478 362
Uricehamns kultur/fritid	378 986
TOTALT:	12 055 000

Bidraget till Kulturarvs-IT utbetalas 2 gånger per år. Under 2025 förlorade 3 museer i Skåne möjligheten att fortsätta med verksamheten efter juli månad. Verksamheten var beroende av företaget Regis som tillhandahöll arbetsplatsanpassningar för personer med funktionsvariationer och särskilda behov. Regis gick i konkurs och museerna förlorade möjligheten att behålla personal och var tvungna att avstå från bidraget. De tre museernas augustiutbetalningar drogs in och de medel som frigjordes fördelades till de övriga mottagarna med 29 383 kronor vardera.

Bidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet (anslag 7:1 ap. 1)

Riksantikvarieämbetet fick enligt 2025 års regleringsbrev fördela högst 4,75 miljoner kronor till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet. Under ansökningsperioden inkom totalt 41 kompletta ansökningar till ett sammanlagt belopp av drygt 12,5 miljoner kronor.

Bedömningen av vilka organisationer som beviljas bidrag är gjord med utgångspunkt i förordning (2014:108) om statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet.

För år 2025 ansökte 25 organisationer som söker bidrag årligen, varav en fick avslag, samt 16 nya organisationer. Av de nya beviljades två organisationer bidrag: Stolpverk i Norden och Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar.

Stolpverk Norden är en riksomfattande ideell förening för personer med intresse för traditionellt trähantverk och byggnadsvård med medlemmar från hela Sverige. Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar är en nationell, ideell förening som arbetar med fritidsbåtsarvet med betoning på svenskbyggda träbåtar.

Totalt 26 organisationer beviljades bidrag. De organisationer som sökt bidrag men som inte uppfyller villkoren är museer eller organisationer som bedriver lokal eller regional verksamhet, ideella föreningar som inte har kulturmiljöarbete som sitt huvudsakliga syfte samt organisationer som inte bedöms vara demokratiskt uppbyggda eller öppna för alla.

Tabell 15. Fördelning av bidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet (kr)

Organisation	Belopp
Sveriges Hembygdsförbund	1 700 000
Svenska Byggnadsvårdsföreningen	830 000
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd	600 000
ICOMOS Sverige	150 000
Svenska Industriminnesföreningen	120 000
Europa Nostra	100 000
Järnvägshistoriska Riksförbundet	90 000
Svensk Fäbodkultur och Utmarksbruk	90 000
Museibanornas Riksorganisation	80 000
Stiftelsen Gaaltje	80 000
Båthistoriska Riksförbundet	70 000
Renoveringsraseriet	70 000
Scandinavian Society for Prehistoric Art	70 000
Skogshistoriska sällskapet	70 000
Svenska Spårvägssällskapet	70 000
Sveriges Ångbåtsförening	70 000
Motorhistoriska Riksförbundet	60 000
Svensk Flyghistorisk Förening	60 000
Berättarnätet Kronoberg	50 000
Kulturarv utan gränser	50 000
Marinarkeologiska sällskapet	50 000
GRAMUS	50 000
Sveriges Segelfartygsförbund	50 000
Vagnhistoriska Sällskapet	40 000
Stolpverk Norden	40 000
Museiföreningen Sveriges fritidsbåtar	40 000
TOTALT:	4 750 000

Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (anslag 1:4)

Anslaget 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser (FoU) fördelas till området kulturarvsforskning. Detta sker huvudsakligen genom utlysningar riktade till disputerade forskare och via beställningsforskningsuppdrag. 2025 utgjorde sista året i en treårig programperiod av utlysningar inom områdena Kulturarv, krishantering och klimatomställning, Kulturhistoriska värden i rumslig planering samt Museernas digitala omställning. De tre områdena har koppling till verksamhetsmässiga prioriteringar inom Riksantikvarieämbetet.

Inför 2025 inkom 22 externa ansökningar, varav 12 utgjordes av fortsättningsprojekt. För att säkra de beviljade projektens vetenskapliga kvalitet

och relevans för kulturarvsområdet skedde beredningen i form av både extern vetenskaplig granskning och intern sakkunniggranskning. Totalt beviljades 14 ansökningar projektmedel, vilket motsvarade 17 miljoner kronor. Av dessa medel avsattes 3,7 miljoner kronor för projekt vid de centrala museerna. Dessa projekt är placerade vid Statens historiska Museer, Världskulturmuseerna och ArkDes.

Inom området Kulturarv, krishantering och klimatomställning avslutades under 2025 fem treåriga tvärvetenskapliga forsknings- och utvecklingsprojekt. Ett projekt utvecklar metoder som kommer att kunna hjälpa kommunala förvaltningar och lokala brukare i Norrland att analysera gifter i mark- och vattenkemin i äldre bruks- och gruvmiljöer samt kartera och dokumentera samiska miljöer där fornminnesinventering ofta saknas. Ett annat projekt utvecklar metoder för systematisk övervakning av hur klimatförändringar i kombination med vattenkraftens reglering av älvar och sjöar påverkar Norrlands vattenanknutna kulturmiljöer. Ett tredje projekt undersöker Sveriges förutsättningar att skydda kulturarv i händelse av krig och föreslår förbättringar i beredskapsplaneringen. Resultaten används i arbetet med att effektivisera och förstärka den långsiktiga förvaltningen av svenska kulturmiljöer.

Inom området Kulturhistoriska värden i rumslig planering har ett projekt pågått under 2025. I det testas olika tekniker för att minska luftburna bekämpningsmedel i framför allt äldre museisamlingar vars objekt ofta konserverats med giftiga medel. Resultaten kommer att kunna implementeras av många museer i Sverige, till gagn för framför allt personalens hälsa men även för föremålens långsiktiga bevarande och framtida konserveringsinsatser.

Inom området Museernas digitala omställning har åtta projekt pågått under 2025. I ett av dem utvecklas en gemensam vokabulär för den äldre järnålderns keramik som kan användas vid framtida digitaliseringsinsatser i syfte att möjliggöra för forskare, museer och

uppdragsarkeologer att i större utsträckning tillvarata den omfattande vetenskapliga potentialen i den äldre järnålderns keramik ur ett svenskt såväl som internationellt perspektiv.

Ett annat projekt utvecklar metoder för att göra plats- och bebyggelseinformation från olika museer och arkiv kompatibla för att kunna länkas samman och möjliggöra ny forskning. Ett tredje projekt tar fram tekniska lösningar och riktlinjer för hur GIS-dokumentation från arkeologiska undersökningar kan bevaras långsiktigt som öppen data och öka forskningsbarheten hos arkeologisk information. Fyra av projekten inom detta tema handlar om pedagogik. I ett av dem utforskas hur digitala resurser som riktas till barn och unga vid kulturhistoriska museer kan bli bättre och anpassas efter målgruppens specifika pedagogiska behov.

De 14 finansierade forskningsprojekten har projektletts av tre kvinnor respektive elva män.

För att möjliggöra en bred spridning av forskningsresultaten erbjuder Riksantikvarieämbetet olika typer av kommunikationsstöd. Under året har två projekt tilldelats särskilt publiceringsstöd. Resultatspridning har också skett genom seminarier, nyhetsbrev och sociala medier.

Tre interna projekt har finansierats av anslaget. I ett av dem har tekniken med så kallad övertäckning av arkeologiska stadslager i samband med nybyggnation utretts. Detta är en vanlig metod bland länsstyrelserna, men dess långsiktiga konsekvenser har inte utvärderats tidigare. Projektet syftar därför till att skapa bättre förutsättningar för att skydda städernas kulturlager i samband med nybyggnation.

I ett annat internt projekt har en metod för prediktioner av byggnaders kulturvärden från datorseende metoder utvecklats. Detta har genomförts i samarbete med RISE. I det tredje interna projektet har medeltida vägginskrifter i gotländska kyrkor 3D-dokumenterats med hjälp av fotogrammetri.

Utöver detta har anslaget också använts till att delfinansiera konferensen Kulturarvsforskning i Sverige 2025 som Riksantikvarieämbetet genomförde på Tekniska museet i mars 2025 och som samlade 150 deltagare. Anslaget har även bidragit till finansieringen av ett antal forskningsseminarier, bland annat genomförandet av ett nordiskt seminarium om det bebyggelsehistoriska fältets gränser, innehåll och praktiska tillämpning, som anordnades av *Bebyggelsehistorisk tidskrift* i maj 2025.

Tabell 16. Fördelning till mottagare (kr)

Mottagare	2023		2024		2025	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Museer	9	7 110 534	5	5 038 597	5	6 522 666
Länsstyrelser	0		0		0	
Universitet/högskolor	12	9 855 589	12	11 709 716	15	10 863 580
Stiftelser	1	47 000	1	719 652		
Övriga	3	1 993 977	1	894 418	5	222 155
RAÄ, extern medverkan [^]	0	0	0		1	500 000
RAÄ, uteslutande internt	0	0	0		1	298 619
Summa projekt/uppdrag/kommunikation		19 007 100		18 362 383		18 407 020
Strategiarbete och administration		1 620 383		2 222 206		2 543 194
Bidrag från andra finansiärer	0	0	0	0	0	0
Återbetalningar	3	-80 378	7	-450 801	3	-651 806
Anslaget totalt		20 547 105		20 133 788		20 298 408

[^] Projekt med externt rekryterad personal eller där hela eller delar av arbetet har lagts ut på en extern institution

Tabell 17. Projekt, uppdrag och forskningskommunikation utbetalade som bidrag (kr)

Kategori	2023		2024		2025	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
<i>Prioriterade områden i 2023 års utlysning</i>						
1. Kulturarv, krishantering och klimatförändringar	5	4 547 156	5	5 217 253	5	5 341 031
2. Kulturhistoriska värden i rumslig planering	4	2 438 607	3	1 886 508		
3. Museernas digitala omställning	7	5 881 372	7	7 665 300	6	7 939 665
<i>Prioriterade områden i 2022 års utlysning</i>						
1. Kulturarvsområdets digitalisering	1	887 177	0		0	
2. Kulturarv och klimat	0		0		0	
Interna utvecklingsinitiativ inom FoU	0		0		6	1 060 587
Centrala museer	6	5 141 988	2	3 500 022	3	3 736 082
Hållbart kulturarv*					5	297 500
Summa projekt och uppdrag		18 896 300		18 269 083		18 374 865
Forskningskommunikation	2	110 800	2	93 300	2	32 155
Summa bidrag		19 007 100		18 362 383		18 407 020
Strategiarbete och administration		1 620 383		2 222 206		2 543 194
Bidrag från andra finansiärer	0		0			
Återbetalningar	3	-80 378	7	-450 801	3	-651 806
Anslaget totalt		20 547 105		20 133 788		20 298 408

Stöd för lagtillämpning

Arbetet med att ta fram en reviderad och digital vägledning till 3 kap. KML, byggnadsminnen har slutförts under året. Vägledningen får en ny disposition, texten har reviderats och förtydligats samt försetts med bilder och grafer. Arbetet har följts av en referensgrupp med deltagare från sex länsstyrelser och har beretts internt inom myndigheten.

Unescos 1954 års Haagkonvention

Riksantikvarieämbetet har under året representerat Sverige vid två statspartsmöten och ett kommittémöte samt arbetat för att stärka den nationella implementeringen av 1954 års Haagkonvention med protokoll. Arbetet bedrivs huvudsakligen inom ramen för myndighetens beredskapsverksamhet, med särskilt fokus på artikel 3 i konventionen och artikel 5 i det andra protokollet, som rör förberedande åtgärder i fredstid för att skydda kulturegendom vid väpnad konflikt. Som en del av det nordiska samarbetet och kunskapsutbytet driver Riksantikvarieämbetet även ett nordiskt nätverk kopplat till konventionen med representanter från Norge, Finland, Åland, Danmark, Island och Färöarna.

Under året har länsstyrelserna arbetat vidare med uppdraget enligt 25 § totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12) att identifiera kulturegendom som kan märkas med den blåvita skölden – det internationella kännetecknet för kulturegendom. Skyddsåtgärden möjliggörs genom konventionen och syftar till att tydliggöra folkrättsligt skyddad kulturegendom. Riksantikvarieämbetet, som beslutar om tillstånd för användning av emblemet, har under året beviljat sådana tillstånd till länsstyrelserna i Västra Götaland, Skåne, Dalarna och Norrbotten. Därmed har nu totalt tio länsstyrelser fått tillstånd att använda emblemet, vilket sammantaget omfattar 578 kulturegendomar.

Riksantikvarieämbetet har även genomfört kunskaphöjande insatser under året för att bland annat lyfta betydelsen av den blåvita skölden.

Inom ramen för seminarieserien Forum för skydd av kulturarv, i samverkan med Rådet för skydd av kulturarv, arrangerade myndigheten i november ett webinarium där experter diskuterade hur krigets lagar tillämpas i praktiken och vilken roll folkrättsliga symboler, såsom den blåvita skölden och det röda korset, spelar. Seminariet genomfördes i samarbete med Svenska Röda Korset.

Unescos 1970 års konvention

Riksantikvarieämbetet har under 2025 representerat Sverige vid statspartsmöte och kommittémöte för Unescos 1970 års konvention om åtgärder för att förbjuda och hindra olovlig import, export och överförande av äganderätt av kulturegendom.

Därutöver har Riksantikvarieämbetet tillsammans med Unescorådet, Åklagarmyndigheten och NOA koordinerat en nationell kommunikationskampanj i samband med lanseringen av Unescos virtuella museum för stulna kulturföremål, där sex svenska föremål ingår.

Riksantikvarieämbetet har även som en del av Unescos nordiska nätverk varit medarrangör till en nordisk-baltisk konferens om kulturarvsförstörelse och illegal handel som hölls på Åland i oktober 2025.

Riksantikvarieämbetet har också publicerat ett stöd till kulturarvsinstitutioner för att ta fram rutiner och policydokument för due diligence i samband med förvärv eller inlån av kulturföremål.

Riksantikvarien skickade i december 2025 ut ett öppet brev till den svenska antik- och auktionsmarknaden samt digitala handelsplattformar med en uppmaning till särskild aktsamhet med anledning av plundringar av fornlämningar i Mälardalen.

Lagtillämpning och ärendehantering

Statliga byggnadsminnen

När det gäller de statliga byggnadsminnena är Riksantikvarieämbetet tillsynsmyndighet och tillståndsprovande instans.

Statens fastighetsverk har i uppdrag att se över arbetet med att avyttra bidragsfastigheter. Detta har genererat att sex avyttringsremisser inkommit till Riksantikvarieämbetet, varav två från 2024 har handlagts.

Det skärpta säkerhetsläget har lett till fler samråd och tillståndsprovningar för vissa statliga byggnadsminnen, särskilt de som förvaltas av Fortifikationsverket. Brandskyddsåtgärder har blivit en något mer resurskrävande åtgärdskategori till följd av Räddningstjänstens nya direktiv, som innebär ett ökat fokus på kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Detta har lett till en viss

ökning av samråds- och tillståndsansökningar kopplade till brandskydd. Flera ärenden under året har handlat om säkring och återuppbyggnad av murverk, såväl omfattande restaureringar som tillfälliga skyddsåtgärder såsom nätning för att förebygga personskador. Frågan om murrasen beror på ett förändrat klimat eller långvarigt eftersatt underhåll är ännu obesvarad. Tillstånd till flera omfattande trädfällningar har beviljats inom slottsparken och kungsgårdar på grund av sjukdomar som almsjuka, askskottssjuka och angrepp av granbarkborre, vilka kan ha koppling till klimatförändringar. Villkorad återplantering ställs ofta som krav där val av växtmaterial måste anpassas till kulturmiljöerna och samtidigt vara resistent mot sjukdomar. Tre andra betydande ärendekategorier rör arbetsmiljökrav,

energieffektivisering och tillgänglighet till kulturarvet, vilka utgör ett flertal av årets ärenden. Önskemål om installation av konstverk inom statliga byggnadsminnen har vidare genererat ett antal samråd och ansökningar.

Under 2025 har 409 ärenden inkommit som avser tillstånd till ändringar av statliga byggnadsminnen. 394 beslut har fattats varav ett avslag. Sistnämnda siffra avspeglar formellt avslagsbeslut. I vissa fall har mer varsamma lösningar tagits fram under tidiga samrådsmöten med husarkitekt, förvaltare och ibland brukare.

Under året har två infrastrukturprojekt – ny slussled i Trollhättan och väg 261 genom Drottningholms slottspark – krävt omfattande samråd och tillståndsprövningar. Även ombyggnaden av Kungliga Operan har inneburit stor medverkan från Riksantikvarieämbetets sida och fortlöpande samråd.

Ett förslag om utökning av det statliga byggnadsminnet Strömsholms slott- och ridskola med kungsgårdsmarken, har skickats till regeringen. Syftet är att skydda marken då den bildar en helhetsmiljö med lång historisk kontinuitet.

Under året har sammanlagt fem revideringar av skyddsbestämmelser genomförts. Dessa omfattar Ryningska palatset, Umeå residens samt fyrplatserna Kullen, Örskär och Bergudden. Skyddsbestämmelserna har utökats med kulturhistoriska värdebeskrivningar, historik samt visst ytterligare skydd för 1900-talets årsringar. Dessutom har bestämmelserna förtydligats avseende tillståndsplikt.

Tolv samråd om vårdprogram för statliga byggnadsminnen har genomförts under året. Förutom Statens fastighetsverk bedriver även Sjöfartsverket, Fortifikationsverket och Naturvårdsverket numera ett aktivt vårdprogramarbete i enlighet med den modell som Statens fastighetsverk har tagit fram.

Under året har Riksantikvarieämbetet genomfört målstyrd tillsyn av fyra före detta kyrkobyggnader med medeltida ursprung, vilka förvaltas av Statens fastighetsverk. En av dessa är utpekad som tänkbart avyttringsobjekt av Statens fastighetsverk. Dessutom har ett händelsestyrt tillsynsbesök ägt rum vid en kyrkobyggnad i Fortifikationsverkets förvaltning.

Under 2025 hade Riksantikvarieämbetet och Statens fastighetsverk i uppdrag av regeringen att tillsammans utvärdera kulturfastighetsstrategins genomförande. Utvärderingen visade att kulturfastighetsstrategin inte genomförts fullt ut samt att detta inte minst beror på att problem på systemnivå försvårar underhållet. Bland annat för att regelverket saknar tydliga regler om ägande, förvaltning och överlåtelse av kulturfastigheter, att uppdragen till de förvaltande myndigheterna är vaga och inte kopplar till ekonomiska resurser samt att otydligheter i uppdrag och finansiering medför att fastighetssystemet blir statiskt. Utvärderingen föreslog vidare ett antal åtgärder, bland annat författningsändringar, revidering av kulturfastighetsstrategin och förändrade arbetssätt hos berörda aktörer.

Kulturföremål – utförelse, import och återlämnande

Riksantikvarieämbetet har under 2025 fattat 201 beslut om tillstånd till utförelse och export av vissa äldre kulturföremål, vilket var en ökning från föregående år. Därutöver har Riksantikvarieämbetet agerat sammankallande i den utförelsegrupp som finns för de tillståndsgivande myndigheter som hanterar ansökningar för utförelsetillstånd och exportlicenser. Riksantikvarieämbetet har representerat Sverige i EU-kommissionens expertgrupp för tullfrågor rörande kulturföremål (TAXUD – Expert Group on customs issues related to cultural goods).

I juni 2025 togs EU:s elektroniska system för import av kulturföremål i bruk. Implementeringen av systemet i Sverige har letts av Riksantikvarieämbetet, i egenskap av behörig myndighet, och Tullverket. Riksantikvarieämbetet har därutöver ett nära samarbete med Tullverket vilket bland annat inkluderar direkt kontakt med tulltjänstemän som behöver råd kring bestämmelserna i kulturmiljölagen och föremålkontroller vid EU:s yttre gräns.

Som central myndighet och samordnare för EU:s informationssystem för den inre marknaden (IMI) för kulturföremål har Riksantikvarieämbetet under året tagit emot en efterlysning av ett stulet eller illegalt utförd kulturföremål från ett annat EU-land som misstänkts befinna sig i Sverige.

Statliga utställningsgarantier

Riksantikvarieämbetet handlägger ansökningar om statliga utställningsgarantier, vilka syftar till att täcka kostnader vid skada eller förlust av inlånade föremål till tillfälliga utställningar. Inför samtliga beslut inhämtas yttranden från Kammarkollegiet avseende utställningens säkerhet. Under 2025 beviljades 36 nya utställningsgarantier. Vid årets slut uppgick den utestående ansvarsförbindelsen till cirka 6,5 miljarder kronor.

Den statliga utställningsgarantin utgör en central förutsättning för museers möjlighet att genomföra inlån till tillfälliga utställningar i Sverige. Garantin främjar även internationellt utbyte av konst- och kulturföremål. Systemet bidrar dessutom till ökat samarbete mellan större och mindre museer inom landet.

Som ett led i det utvecklingsarbete av garantisystemet som initierades 2024 har Riksantikvarieämbetet under 2025 implementerat nya rutiner för hantering av ansökningar som rör tillägg och ändringar.

Inlösen av fornfynd

Under året har 25 ärenden om påträffade fornfynd handlagts. Riksantikvarieämbetet har betalat ut hembud i form av inlösen för 10 fornfynd varav en person har fått hittelön. I övrigt har sju personer fått beslut om avslag vilket innebär att staten inte gör anspråk på föremålet som därför kan kvarstå hos upphittaren. Dessutom har fyra ärenden kommit in anonymt och fyndfördelats till museer

utan att en utbetalning kunnat ske. Återstående fyra ärenden väntar på svar från värderare.

Sammanlagt delades 7 600 kronor ut i hembud för ärenden under 2025 jämfört med 69 250 kronor under 2024. Nio av de fynd som kom in 2025 väntar på konservering och fördelas till ett museum först när konserveringen är klar 2026.

Ett av de fyra ärenden som nämns ovan och som väntar på svar från värderare rör ett depåfynd som påträffades tidig höst 2025 av privatpersoner i Stockholms län. Det består av cirka 25 000 silvermynt och ett hundratal övriga fornfynd. Fyndet saknade koppling till en fornlämning och tillfaller därmed enligt kulturmiljölagen (1988:950), upphittaren. Enligt lagstiftningen föreligger dock hembudspflicht, vilket innebär att staten har förköpsrätt till fynden mot en skälig ersättning. Riksantikvarieämbetet har under året påbörjat processen med inlösen av fynden inklusive värdering med hjälp av externa experter. Att ett så omfattande fynd av nationellt intresse hittas är mycket ovanligt.

Fördelning av fynd från arkeologiska uppdrag

Riksantikvarieämbetet har fått in 382 fyndfördelningsärenden gällande fynd från arkeologiska undersökningar och fyndfördelat 13 lösfynd. Sammanlagt har 395 beslut om fyndfördelning fattats under året. Arkeologiska undersökningar som genererar fynd har mest utförts i Västra Götalands, Skånes och Stockholms län.

Riksintressen för kulturmiljövård

Riksantikvarieämbetet har som riksintressemyndighet ansvar för uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden inom kulturmiljöområdet och riksintressen för kulturmiljövården enligt 3 kap Miljöbalken.

Enligt hushållningsförordningen ska myndigheten i samverkan med länsstyrelserna följa utvecklingen av frågor om hushållningen med mark- och vattenområden. Det innebär bl.a. att se till att bedömningen av riksintressena är aktuell och att uppdaterade uppgifter lämnas till länsstyrelserna vid behov eller åtminstone vart åttonde år.

Under 2025 har ett nytt riksintresse för kulturmiljövården pekats ut.

Vidare har 39 förslag till revideringar av riksintressebeskrivningar inkommit från länsstyrelsen i Skåne, Kronobergs och Gotlands län, varav 19 beslut om omprövningar/aktualitetsprövningar har fattats. Omprövningarna innebär att beskrivningstexterna och de geografiska avgränsningarna har reviderats så att de utgör ett tydligt och ändamålsenligt planeringsunderlag för kommunerna. Resultatet är att kommunerna har tillgång till ett bättre och mer effektivt verktyg i den fysiska samhällsplaneringen.

Riksantikvarieämbetet deltar tillsammans med övriga riksintressemyndigheter i arbetet med den nationella geodataplattformen (NGP), som drivs av Lantmäteriet. Syftet är att publicera riksintresseinformation på en gemensam plattform, vilket kommer att vara ytterligare ett steg i att underlätta hanteringen av de statliga anspråken i samhällsbyggnadsprocessen.

Standardisering inom kulturvård

Standardiseringsarbetet spänner över många områden – från bevarande av byggnader till hantering av konst- och museiföremål. Standarder ger stöd för beslutsfattande, upphandling, terminologi, arkeologi och dokumentation.

Standardiseringsarbetet för bevarande och förvaltning av kulturarv utvecklas på nationell, europeisk och global nivå. Arbetet sker i standardiseringskommittéerna SIS/TK 479, CEN/TC 346 och ISO/TC 349. Riksantikvarieämbetet är sammankallande på nationell nivå och representerar Sverige internationellt. I september höll den nystartade globala kommittén ISO/TC 349 Cultural heritage conservation, sitt första möte i Beijing. Sveriges delegation deltog digitalt och bestod av ordföranden för den svenska kommittén samt Riksantikvarieämbetets samordnare. Sverige har från och med 2025 representation i alla arbetsgrupper på europeisk nivå, vilket var en målsättning för året.

Riksantikvarieämbetet har varit aktivt i standardiseringsarbetet och deltagit i samtliga 13 omröstningar 2025 via SIS röstningsportal. Detta har bland annat lett till revideringar av två europeiska standarder; *Riktlinjer för utformning av montrar till utställning (del 1)* och *Riktlinjer och processer för ljussättning av utställningar*. Utöver dessa revideringar har två nya standarder publicerats: *Bevarande av vattendränkt trä* och *Riktlinjer för utformning av montrar till utställning (del 2)*.

Standardiseringsarbete och har också presenterats och diskuterats med studenter vid Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet, samt på föremålsantikvarieutbildningen vid Uppsala universitet.

För att främja användningen av standarder har Riksantikvarieämbetet avtal med Svenska institutet för standarder (SIS). Avtalet innebär att svenska aktörer kan ta del av standarderna kostnadsfritt fram till den 31 december 2026. Användningen av standarder har ökat sedan första frilöpsavtalet 2018. Hittills har avtalet genererat cirka 8 400 läsningar, vilket är en ökning med ungefär 20 procent jämfört med föregående år.

Antalet användare har också vuxit – från 1 350 till 1 500, vilket är en ökning med cirka 150 användare sedan förra året.

Sektorsansvar för funktionshindersfrågor

Riksantikvarieämbetet har sektorsansvar för funktionshinderfrågor och har som målsättning att fler ska få tillgång till digitalt och fysiskt kulturarv. Myndigheten omfattas av regeringens uppdrag Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031, som syftar till att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet om att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.

Myndigheten för delaktighet har under 2025 tagit fram ett förslag till nationell handlingsplan för funktionshinderspolitiken 2026–2030. När delaktighet blir verklighet. Riksantikvarieämbetet har deltagit aktivt i arbetet, framför allt inom arbetsgruppen Kultur och Fritid. Myndighetens medverkan har inneburit ett fördjupat samarbete med berörda myndigheter med ansvar inom funktionshinderspolitiken. Handlingsplanens förslag till åtgärder inom kulturområdet är en utgångspunkt för Riksantikvarieämbetets fortsatta arbete med funktionshindersfrågorna.

Under 2025 har Riksantikvarieämbetet beslutat om nya strategiska inriktningar för myndigheten för perioden 2026–2030. En av de sex inriktningarna är Kulturarvsarbete för social hållbarhet, inom vilket Funktionshinderspolitiken och en jämlik tillgänglighet till kulturarv för alla är ett av tre utpekade utvecklingsområden. Riksantikvarieämbetet avser att göra en kraftsamling på funktionshindersområdet under kommande år.

Riksantikvarieämbetets samverkan med Kulturrådet och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor samt funktionshindersorganisationer har fortsatt att utvecklas under 2025. Syftet är att utifrån gemensamma frågor inhämta synpunkter, kunskap och erfarenheter från organisationer som representerar personer med funktionsnedsättning. Enligt tidigare

överenskommelse har ett möte på GD-nivå samt ett arbetsmöte hållits.

Riksantikvarieämbetet har även en egen handlingsplan för arbetet med strategin som togs fram 2023 och avser gälla åren 2023–2025, det vill säga fram till den gemensamma handlingsplanen färdigställts av MFD. Utifrån Riksantikvarieämbetets handlingsplan 2023–2025 har ett flertal aktiviteter genomförts eller påbörjats som berör olika delar av de fyra områdena för funktionshinderspolitikens genomförande.

Universell utformning

Funktionshindersfrågorna är ofta aktuella i myndighetens samarbeten och utvecklingsinsatser med externa intressenter. Funktionshinderperspektivet finns löpande med i vårt uppdrag att främja utveckling och samarbete på museiområdet. I arbetet med utställningsproduktion och digital förmedling är en universell utformning en återkommande designparameter när nya koncept tas fram. Det är också en viktig del i myndighetens arbete med tillstånd och tillsyn av statliga byggnadsminnen. Universell utformning är även integrerat i det arbete som genomförs inom myndighetens strategi för digitalt kulturarv.

Befintliga brister i tillgängligheten

I enkätundersökningen Rivkraft (2024) ställde Riksantikvarieämbetet en fråga om hinder för att besöka kulturarv. Svaren utvisar bland annat att såväl brister i tillgängligheten som i information om tillgänglighet har en avgörande betydelse för möjligheten till besök. I Riksantikvarieämbetets strategiska inriktning 2026–2030 har därför dessa aspekter särskilt lyfts fram när det gäller utvecklingen av funktionshindersarbetet.

Riksantikvarieämbetet följer också frågor om tillgänglighet och bristande tillgänglighet inom etablerade samverkansarenor som rör den fysiska miljön och hälsa såsom Rådet för levande städer och Miljömålsrådet.

Individuella stöd och lösningar för individens självständighet

Riksantikvarieämbetet har mycket liten verksamhet riktad mot enskilda. Vi ger stöd till länsstyrelserna inom området. Myndighetens bidragsgivning inom Bidrag till kulturmiljövård (6:2 ap.1) spelar en viktig roll för att finansiera tillgänglighetsåtgärder och anpassningar i det regionala kulturmiljöarbetet.

Förebygga och motverka diskriminering

Bidraget Kulturarvs-IT är viktigt för att både tillgängliggöra kulturarv och för att erbjuda möjlighet för personer med funktionsnedsättning att arbeta inom kulturarvssektorn (För en utförligare redogörelse, se avsnittet Kulturarvs-IT).

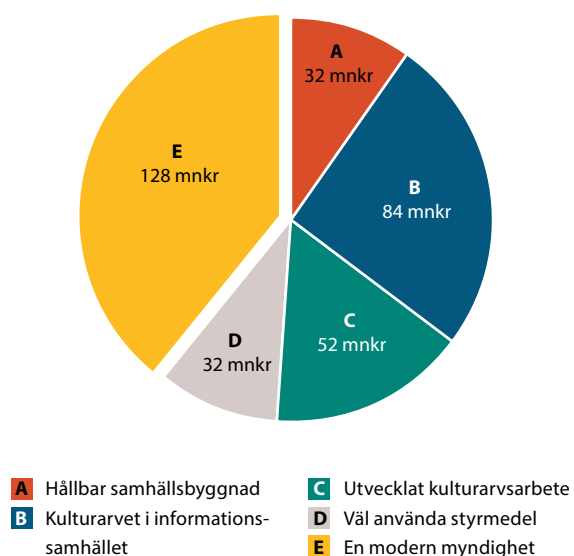
En modern myndighet

För utvecklingen av myndigheten som helhet har vi i vår strategiska plan formulerat en målbild för 2024 som lyder:

Det vi gör, gör vi effektivt och till nytta för andra

Diagram 8. Områdets andel av det totala kostnadsutfallet (mnkr)

I diagrammet redovisas myndighetens kostnader per område som går emot anslag. Kostnaderna för Avdelningen för verksamhetsstöd ligger i området *En modern myndighet*. Myndighetens lokalkostnader är utfördelade inom samtliga områden. Årets transfereringar återfinns inte i diagrammen då dessa inte är att betrakta som verksamhetskostnader. Myndighetens transfereringar sker till största del inom området *Väl använda styrmedel*.

Måluppfyllelse

Som modern nationell kulturarvsmyndighet ska vi ha en effektiv verksamhet och hushålla väl med statens medel samtidigt som vårt arbete ska kunna omsättas i praktiken. Vi har som målsättning att det vi gör ska vi göra effektivt och till nytta för alla.

Under 2025 har vi genomfört en rad åtgärder för att öka vår genomförandeförmåga. Vi har bland annat haft en utbildningssatsning avseende ledarskap för cheferna vid myndigheten. Vid årets myndighetskonferens deltog hela personalen i föreläsningar och workshoppar med fokus på framför allt hur vi ska stärka vår genomförandeförmåga.

En stor förändring för myndigheten är att vi sedan juli 2025 är beredskapsmyndighet, det vill säga en statlig myndighet med ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret.

Omvärldens förtroende för myndigheten är fortsatt högt. I Verians undersökning placerar vi oss högt jämfört med andra myndigheter när det kommer till anseende men svagt vad gäller kännedom. Det stora intresset i samhället för beredskapsfrågor i kombination med myndighetens förtroende har ökat möjligheterna att lyfta kulturarvets roll för samhällsutvecklingen.

Vi bedömer att vi som myndighet har ett fortsatt gott kompetensförsörjningsläge. Vi lyckas rekrytera till utlysta tjänster och sjukfrånvaron är fortsatt låg. Våra medarbetare är engagerade och vi ser goda resultat i de temperaturmätningar som genomförts.

Med syfte att effektivisera våra arbetsätt, förbättra vår arbetsmiljö samt minska såväl lokalkostnader som lokalyta har vi genomfört ett omfattande lokalprojekt vid våra kontor i Visby och Stockholm. Lokalytorna har minskats och vi har även infört ett aktivitetsbaserat arbetsätt. Sammantaget har detta medfört positiva effekter både arbetsmiljömässigt och ekonomiskt.

Myndighetens ekonomiska resultat för 2025 är stabilt. Genom omprioriteringar och kontinuerlig uppföljning har Riksantikvarieämbetet kunnat möta regeringens krav samtidigt som leveransförmågan i både kärnverksamhet och regeringsuppdrag har upprätthållits.

Vår sammanfattande bedömning är att vi är den moderna myndighet vi vill vara och uppfattas som. Kompetensförsörjningsläget är gott, ekonomin under kontroll och vi har mycket engagerade medarbetare. Detta bådar gott för en fortsatt positiv utveckling för Riksantikvarieämbetet.

Personal och kompetensförsörjning

Riksantikvarieämbetet är en organisation där medarbetarnas kompetens är avgörande för kvaliteten och resultatet av hur väl myndigheten levererar på sitt uppdrag. En god kompetensförsörjning är nödvändig för att Riksantikvarieämbetet ska kunna utföra sina uppgifter och nå uppställda mål.

Attrahera och rekrytera

Att attrahera potentiella medarbetare och kunna rekrytera är viktigt för att säkerställa en god kompetensförsörjning. Under året har 42 rekryteringar slutförts och av de som anställts är 27 kvinnor och 15 män. Urvalet av sökande har i de flesta fall varit tillfredsställande med i genomsnitt 50 ansökningar per tjänst.

Antalet anställda 2025 motsvarar 232 årsarbetskrafter fördelat på 102 män och 130 kvinnor, vilket inte innebär någon nämnvärd skillnad i jämförelse med 2024 (231 årsarbetskrafter fördelat på 96 män och 135 kvinnor).

Den genomsnittliga rekryteringstiden – tiden det tar från sista ansökningsdag tills det att myndigheten fattar beslut om anställning – var 41 veckodagar under 2025. År 2024 var den 52 veckodagar. Ledtiden har minskat och uppfyller målbilden som är 40 dagar, dock kan vi inte dra några generella slutsatser av detta.

Introduktionen av nya medarbetare är en nyckelfaktor för att skapa en välkomnande arbetsmiljö och ge nyanställda bästa möjliga förutsättningar för att snabbt komma in i sina roller. En genomtänkt och kvalitativ introduktion stärker också vårt arbetsgivarvarumärke och ökar vår konkurrenskraft i framtida rekryteringar. Under 2025 har vi lanserat en digital introduktionsutbildning för nyanställda chefer som innehåller de delar som är mest relevanta för att komma in i rollen som chef på myndigheten. I samband med detta har vi även producerat egna utbildningar som handlar om rekrytering och samverkan på myndigheten.

Indikator

Ledtider rekrytering (veckodagar)

2023	2024	2025	Mål
44	52	41	40

Behålla och utveckla

Under 2025 genomförde vi en myndighetskonferens för samtliga anställda. Syftet med konferensen var att implementera myndighetens nya vision samt att genom dialog i olika workshoppar få inspel från medarbetarna om viktiga utvecklingsområden som behöver stå i fokus för att våra nya strategiska inriktningar ska få genomslag och öka vår genomförandeförmåga. Det blev två dagar fyllda av diskussioner, inspiration och gemenskap som gav möjligheter att utveckla idéer och stärka samarbetet framåt.

Under 2025 påbörjade myndigheten en utvecklingsinsats för chefer. Under 2025 har samtliga chefer genomfört en ledarskapsutbildning enligt modellen Utvecklande ledarskap, en modell som stödjer vår syn på ett framgångsrikt ledarskap. Under utbildningen fick var och en av deltagarna feedback på ledarskapet och individuella handlingsplaner har tagits fram.

Myndigheten har fortsatt arbetat med att stärka vår digitala förmåga som är avgörande för att myndigheten ska kunna fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt, säkert och framtidssäkert sätt. Vi har erbjudit utbildningar inom AI, GDPR samt genomfört två halvdagar i M365 för samtliga medarbetare. Den senaste utbildningen har stärkt vår förmåga att använda digitala verktyg på ett mer enhetligt och verksamhetsnära sätt.

Arbetsmiljö

En god arbetsmiljö är en viktig framgångsfaktor för verksamhetsutveckling. Under året har myndigheten genomfört förbättringar av våra arbetsmiljöer och infört ett aktivitetsbaserat arbetssätt på våra kontor i Stockholm och i Visby samt minskat våra lokalytor. I Visby har vi genomfört en stor lokalanpassning som har resulterat i moderna, flexibla och ändamålsenliga arbetsplatser som bättre stödjer både koncentrerat arbete och samarbete. Detta har stärkt både den fysiska och sociala arbetsmiljön och gjort kontoret mer attraktivt och funktionellt. Även i Stockholm har vi med små medel förbättrat båda den fysiska och sociala arbetsmiljön.

För att skapa goda förutsättningar för det aktivitetsbaserade arbetssättets införande har vi haft genomgångar av ergonomi på båda kontoren samt föreläsningar om fördelar och nackdelar med det nya arbetssättet.

Sammantaget har årets insatser bidragit till en modernare arbetsplats, förbättrad arbetsmiljö och ett arbetssätt som bättre stödjer samarbete och flexibilitet i hela myndigheten.

Under året har vi genomfört tre pulsmätningar med frågor som handlar om engagemang på arbetsplatsen. Frågorna sammanfattas i ett engagemangsindex, KPI. Resultatet under året har legat mellan på myndigheten 70–71. Ett engagemangsindex på 70–71 indikerar generellt ett gott och stabilt engagemang bland medarbetarna samtidigt som det finns utrymme för fortsatt utveckling för att stärka delaktighet, motivation och stolthet. Resultatet på samtliga pulsmätningar följs upp vid de gemensamma tertialavstämningarna. Ett högt engagemang förbättrar arbetsmiljön, ökar arbetsglädjen och bidrar till att vi kan nå våra mål.

Sjukfrånvaron ligger kvar på en låg nivå. Inga tydliga trender kan identifieras.

Tabell 18. Sjukfrånvaro

	2022	2023	2024	2025
Total sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2,7	3	2,7	2,8
Långtidsfrånvaro (mer än 60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro	19,6	45,3	36	43,0
Kvinnors sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	3,2	4,3	3,5	3,7
Mäns sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2	1,2	1,4	1,6
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 eller yngre i procent av tillgänglig arbetstid	3,7	3,8	2	1,2
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 i procent av tillgänglig arbetstid	2,6	3,1	2,8	2,4
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i procent av tillgänglig arbetstid	2,7	2,9	2	3,1

Sammantagen bedömning av kompetensförsörjning

Vi bedömer att vi som myndighet har ett fortsatt gott kompetensförsörjningsläge. Vi lyckas rekrytera till utlysta tjänster. Våra medarbetare är engagerade, vi ser goda resultat i de temperaturmätningar som genomförts och sjukfrånvaron är fortsatt låg.

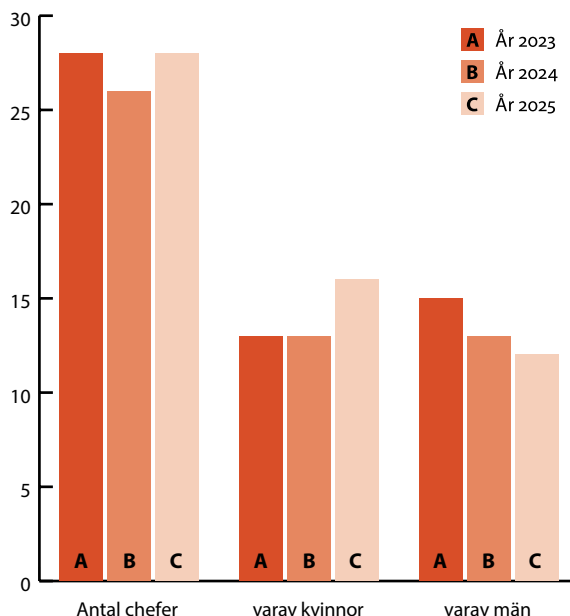
Jämställdhet

Riksantikvarieämbetet har sedan hösten 2020 haft i uppdrag att utveckla sitt arbete med jämställdhetsintegrering för åren 2022–2025. Detta arbete slutredovisas i januari 2026. I myndighetens rapportering och plan för jämställdhetsintegrering 2021 gjordes en genomlysning av faktorer som lön, chefsstruktur, sjukfrånvaro med mera i syfte att identifiera eventuella skillnader vad gäller jämställdhet. För att bättre kunna följa utvecklingen och jämföra oss med andra anslöt sig Riksantikvarieämbetet år 2022 till Nyckeltalsinstitutets nyckeltal för jämställdhet, Jämix. År 2025 erhöll vi 150 poäng i Jämix. Detta är 11 poäng mer än 2024 års index på 139 poäng.

Branschmedian för statliga myndigheter för 2025 presenteras först i mars men som jämförelse var 139 poäng branschmedianen för 2024.

De nyckeltal som främst förbättrats är skillnad i andel tillsvidareanställda där myndigheten nu har ett jämställt resultat. Samma gäller för andel i högsta ledningen samt lika chefskarriär. Även i dessa nyckeltal har nu myndigheten ett jämställt resultat. Andel jämställda yrkesgrupper har förbättrats något, men ligger ännu en bit ifrån ett jämställt resultat. Två områden, skillnad i uttag av föräldradagar och skillnad i lång sjukfrånvaro, har ett marginellt sämre resultat än förra året. Överlag visar JÄMIX-resultatet på att arbetet med jämställdhet har gett resultat.

Diagram 9. Chefer på Riksantikvarieämbetet fördelat på kvinnor och män.

Indikator

Jämix

2023	2024	2025	Mål
120	139	150	I nivå med statliga myndigheter (medianvärde)

Ekonomi

Budgetpropositionen för 2025 innebar fortsatta generella besparingar. Samtidigt aviserade regeringen en förstärkning inom beredskap och civilt försvar, vilket resulterade i en utökad anslagspost till Riksantikvarieämbetet. Dessa båda parallella styr signaler, ökad återhållsamhet och riktade satsningar, har haft en direkt påverkan på myndighetens planering och prioritering under året. Särskilt har uppdraget om åtgärder för ett stärkt civilt försvar krävt både ekonomisk och organisatorisk anpassning.

I linje med regeringens förväntningar på en effektiv och robust statsförvaltning har myndigheten stärkt det fleråriga perspektivet i ekonomistyrningen. En central del har varit arbetet med myndighetens lokalstrategi, där målsättningen är att säkerställa långsiktig kostnadseffektivitet, modernisera arbetsplatsen och skapa bättre förutsättningar för samverkan och flexibilitet. Dessa åtgärder är viktiga både för att möta de generella besparingarna och för att möjliggöra en ändamålsenlig användning av förvaltningsanslaget framåt. De åtgärder som myndigheten genomfört under 2025 innebär att lokalkostnaderna från och med 2026 minskar med cirka 4 miljoner kronor och på sikt kommer lokalkostnaderna att minska ytterligare.

Myndighetens, i likhet med stora delar av statsförvaltningens, största kostnad utgörs av personalkostnader, vilka utgörs av cirka 67 procent av förvaltningsanslaget.

Det faktiska utfallet för förvaltningsanslaget uppgick till 317 mnkr, vilket ger ett överföringsbelopp på 6,6 mnkr. Av dessa medel hänförs 5,5 mnkr till genomförandet av regeringsuppdraget om stärkt civilt försvar.

Sammanfattningsvis är myndighetens ekonomiska resultat för 2025 stabilt. Genom styrning, omprioriteringar och kontinuerlig uppföljning har Riksantikvarieämbetet kunnat möta regeringens krav samtidigt som leveransförmågan i både kärnverksamhet och regeringsuppdrag har upprätthållits.

Svensk museitjänst har även under 2025 en ekonomiskt ansträngd situation. En omfattande vattenskada under sommaren gav både ökade kostnader och minskade intäkter, vilket ytterligare kan försvåra arbetet med att minska det ackumulerade underskottet. Det fleråriga målet om att nå ekonomisk balans senast 2031 kvarstår och verksamheten arbetar vidare med de åtgärder som beslutats.

Tabell 19. Avgiftsbelagd och offentligrättslig verksamhet, utfall (tkr)

Verksamhet	+/-2023	+/-2024	Intäkter 2025		Kostnader 2025		+/-2025		Ack. +/- utgå. 2025	
			Budget	Utfall	Budget	Utfall	Budget	Utfall	Budget	Utfall
<i>Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning</i>										
Museitjänster ^{A)}	-4 507	-5 613	42 394	40 235	-44 855	-44 505	-2 461	-4 270	-12 162	-14 390
Butiksförsäljning besöksmål	-33	29	801	710	-760	-692	41	18	30	14
Summa	-4 540	-5 584	43 195	40 945	-45 615	-45 195	-2 420	-4 250	-12 132	-14 374
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>										
Statliga utställningsgarantier	382	-73	900	782	-1 010	-921	-110	-139	0	170

^{A)} Svensk Museitjänst överfördes från Riksarkivet till Riksantikvarieämbetet 2010. Verksamhetens ackumulerade underskott uppgick vid överföringstillfället till 19,7 mkr. Trots att verksamheten delfinansierades med anslagsmedel hade den sedan starten på 1990-talet inte visat positivt resultat något år. Ett arbete påbörjades omedelbart med att genomlysna verksamheten i syfte att vidta åtgärder för att uppnå det ekonomiska målet på kort och lång sikt. Hyressättningen och verksamhetens kostnader har stått i fokus. Vid utgången av 2022 var det ackumulerade underskottet helt borta. Under 2023 fick verksamheten kraftigt ökade kostnader i förhyrning av lokaler som på grund av avtalens löptider inte kunnat föras vidare till hyresgästerna fullt ut. Sommaren 2025 drabbades den ena fastigheten av en vattenläcka, vilken medför ökade kostnader. Skadan kommer även att innebära intäktsbortfall p.g.a obukbara lokalytor. Storleken på detta är i skrivande stund inte känd. Hyreshöjning mot kund sker vartefter avtal omförhandlas och enligt framtagna prognos går verksamheten med positivt resultat från år 2028.

Tabell 20. Hyreskostnader inklusive uppvärmning samt elkostnad och övrig skötsel av hyrda lokaler (tkr)

Hyresvärd	Lokalhyror	Elkostnader	Reparationer och underhåll	Övriga driftskostnader	Summa
Statens fastighetsverk	22 942	628	8	963	24 541
Nordisk renting	12 093	407	0	769	13 269
Fastighetsbolaget Reglaget AB	8 092	0	0	0	8 092
Cementhuset 6 AB, Newsec	19 129	2 312	1 438	1 550	24 429
Övriga	150	0	0	0	150
Summa	62 406	3 347	1 446	3 282	70 481

Arbetsplats 2025

Under året har Riksantikvarieämbetet genomfört projektet Arbetsplats 2025 som tagit fram mer ändamålsenliga fysiska och digitala arbetsplatser för att bättre stödja myndighetens verksamhet i en hybrid organisation. Det har inneburit en minskning av Riksantikvarieämbetets lokal-kostnader samt införande av aktivitetsbaserat arbetssätt på myndighetens kontor i Visby och Stockholm.

I Visby har lokalytan minskat med cirka 44 procent efter ombyggnad. I lokalerna i Stockholm har en av lokalytorna återlämnats till fastighetsägaren vilket inneburit en minskning med cirka 17 procent. Beräknat per anställd har Riksantikvarieämbetet cirka 15 kvm i Visby och cirka 25 kvm i Stockholm. Myndigheten planerar för en ombyggnad i lokalerna i Stockholm som kommer att innebära ytterligare minskning.

Kommunikation och evenemang

Myndighetens kommunikationsarbete är ett medel för att uppnå verksamhetsmålen. Kommunikationen ska även bidra till att stärka bilden av Riksantikvarieämbetet som nationell kulturarvsmyndighet och attraktiv arbetsplats. Under året har myndigheten fortsatt fokusera på att förmedla en samlad bild av Riksantikvarieämbetet samt öka kännedomen om myndighetens uppdrag och bidrag till samhällsutvecklingen. Ett exempel på det är större utvecklingsinsatser av innehåll och struktur på myndighetens webbplats.

Riksantikvarieämbetet fortsätter att öka sin närvaro på LinkedIn. Antalet följare har stigit från 9 280 under 2024 till 11 096 under 2025 och kanalen har blivit viktig för att nå myndighetens prioriterade målgrupper. Även följarna på Instagram har ökat i antal under året, från 18 553 under 2024 till 20 031 under 2025. Instagram är därmed Riksantikvarieämbetets största sociala mediekanal. Facebook har inte vuxit i samma takt som övriga kanaler men har ökat från 16 875 följare under 2024 till 17 189 under 2025. Av de sociala mediekanalerna är det dock Facebook som driver mest trafik till Riksantikvarieämbetets webbplats och 2025 har inläggen sammanlagt visats över en miljon gånger.

Myndighetens exponering i media har under 2025 varit något mindre än 2024. Under 2025 publicerades 2 031 artiklar eller inlägg i svensk media med direkt koppling till Riksantikvarieämbetet eller riksantikvarien, jämfört med 2 278 under 2024. Detta är att anse som ett normalläge för myndighetens pressgenomslag. Resultatet av Medieanalysen 2024 och Verians anseendeundersökning 2025 visar fortsatt på att vi behöver öka vårt proaktiva nyhetsarbete mot traditionell media om vi vill öka vårt genomslag. Ett ökat genomslag förväntas i förlängningen öka kännedomen om Riksantikvarieämbetet.

Riksantikvarieämbetets podcast K-podd har under året släppt nio avsnitt. Det totala antalet nedladdningar under 2025 var 7 284 mot 7 348

under 2024 med sina sex avsnitt. Under 2025 har podden tillägnat tre avsnitt till projektet Räkna med museerna, där avsnitten även är en del av en e-utbildning som lanserades i november.

Riksantikvarieämbetets nyhetsbrev kom ut elva gånger under året och har en räckvidd på omkring 3 500 externa prenumeranter och en genomsnittlig öppningsgrad på 51 procent. Myndighetens nyhetsbrev till museerna kom ut nio gånger och har en räckvidd på drygt 2 200 externa prenumeranter och en genomsnittlig öppningsgrad på 44 procent. Antalet som nås av nyhetsbrevet, samt öppningsgrad, är stigande från 2024.

Riksantikvarieämbetets webbplats raa.se

Riksantikvarieämbetets webbplats har under 2025 haft 500 175 unika besökare. Efter en stadig ökning de senaste åren har antalet besökare minskat med 11,4 procent mot föregående år, detta trots ett ökat strategiskt kommunikationsarbete och fler publicerade nyheter under året. Den troliga anledningen till att trafiken minskar är att AI-översikter införts på många sökmotorer under året – besökaren får då resultatet sammanställt utan att behöva gå in på webbplatsen. Myndigheten arbetar med att ta fram en ny strategi för kommunikation i digitala kanaler som kommer att inkludera påverkan av den nya AI-trenden.

Anseende och kännedom

Myndigheten deltar i Verians anseendeundersökning där vi framför allt valt att följa upp kännedomsindikatorn. I undersökningen ställs frågan om man känner till myndigheten "ganska eller mycket bra". Riksantikvarieämbetet erhåller värdet 14 i undersökningen för 2025 och med den nivån placerar vi oss fortsatt på den nedre planhalvan jämfört med andra myndigheter. I kontrast till lägre kännedom har Riksantikvarieämbetets anseende ökat från 55 till 58 i 2025 års mätning. Ett anseendeindex över 50 är högt för myndigheter i Sverige.

Indikator

Kännedomsindex

2023	2024	2025	Mål 2026
15	16	14	18

Indikator

Anseendeindex

2023	2024	2025	Mål 2026
55	55	58	Vara kvar på denna nivå

Temadagar för allmänheten

Riksantikvarieämbetet arrangerar varje år de nationella temadagarna Kulturarvsdagen och Arkeologidagen för allmänheten. Temadagarna är arenor där lokala aktörer kan visa upp den mångfald av kulturarv som finns i Sverige och där Riksantikvarieämbetet står för samordning och kommunikation med gemensam webbplats. Kulturarvsdagen arrangeras den andra helgen i september varje år och temat för 2025 var Kulturarv och bebyggelse. Evenemanget är en del av European Heritage Days som firas över hela Europa med olika teman varje år. Arkeologidagen har kulturhistoria och arkeologi som ständigt tema och firas alltid sista söndagen i augusti.

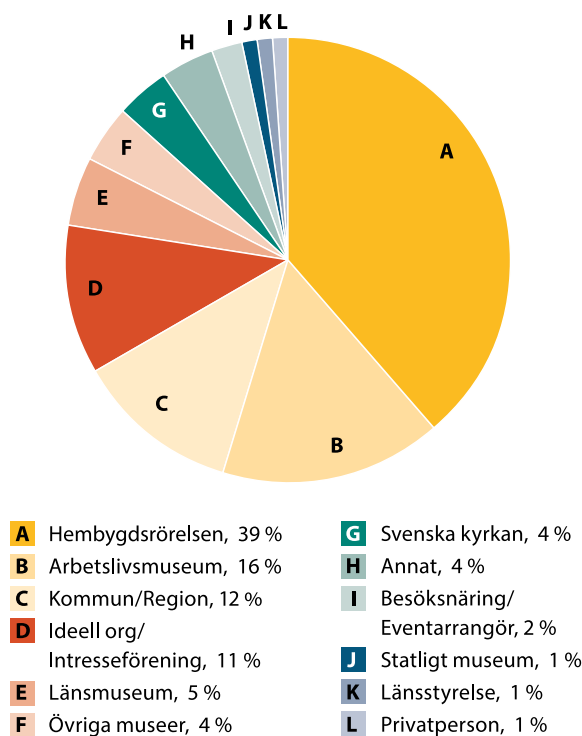
Till de båda temadagarna anmäldes sammanlagt 394 lokala arrangemang runt om i landet. Den största andelen arrangeras för Kulturarvsdagen är aktörer från hembygdsrörelsen, följt av arbetslivsmuseer och därefter kommuner/regioner. För Arkeologidagen är det läns- och regionmuseer som följer, följt av kommuner/regioner och därefter ideella organisationer. 23 procent av arrangemangen hade särskilda aktiviteter riktade till barn. 29 procent av aktiviteterna arrangerades av aktörer som medverkade på temadagarna för första gången. Av arrangörerna angav 93 procent att de tycker att det är viktigt att Riksantikvarieämbetet arrangerar dessa temadagar. Enligt arrangörernas uppgifter i utvärderingen besöktes temadagarna 2025 av uppskattningsvis 34 662 besökare. Det är en minskning med nästan hälften från föregående år. Antalet besökare varierar alltid utifrån tema och väder men den stora minskningen i år förmodas bero på många samtida arrangemang om Byggnadsvårdsåret 50 år som riktade sig till samma målgrupp.

Tabell 21. Antal arrangemang och besökare Kulturarvsdagen och Arkeologidagen, antal deltagare Höstmötet.

Verksamhet	2023		2024		2025	
	Arrangemang	Besökare	Arrangemang	Besökare	Arrangemang	Besökare
Kulturarvsdagen	263	41 817	317	67 838	340	30 760
Arkeologidagen	55	6 387	58	2 958	54	3 902
Höstmötet						

Arkeologidagen och Kulturarvsdagens besökarantal baseras på uppgifter från arrangörernas utvärderingar.

Diagram 10. Arrangörer Kulturarvsdagen 2025 (%).

Beredskapsmyndighet

Under 2025 utsågs Riksantikvarieämbetet till beredskapsmyndighet.

I 3 a § i förordning (2014:1585) med instruktion för Riksantikvarieämbetet ska myndigheten från och med den 22 juli 2025, utöver att ansvara för frågor om kulturarvet, även vara beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

En beredskapsmyndighet är en statlig myndighet med ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret. Till samhällsviktig verksamhet räknas verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Beredskapsmyndigheterna ska ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap. De ska även verka för att de övriga statliga myndigheter, kommuner, regioner, sammanslutningar och näringsidkare som är berörda utvecklar sin förmåga i dessa avseenden. Vidare har en beredskapsmyndighet särskild skyldighet att ge information och regelbunden rapportering till regeringen och andra myndigheter, såväl vid fredstida krissituationer som vid höjd beredskap.

Riksantikvarieämbetets nya uppdrag som beredskapsmyndighet är således omfattande och behöver byggas upp över tid. Under 2025 har myndigheten skapat ett projekt som ska ta ett samlat grepp om Riksantikvarieämbetets beredskapsarbete i syfte att snabbt höja myndighetens förmåga att agera som beredskapsmyndighet.

Att utveckla rollen ingår bland Riksantikvarieämbetets strategiska inriktningar för 2026–2030 och kommer riktas stort fokus och engagemang under kommande år.

Under året som gått har myndigheten tagit beslut om och påbörjat ett utvecklingsarbete med utgångspunkt i de föreskrifter, allmänna

råd och planeringsinriktningar som ges från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (från 2026 Myndigheten för civilt försvar) och Försvarsmakten. Riksantikvarieämbetet har tagit externa kontakter med andra beredskapsmyndigheter och deltagit vid utbildningar och konferenser i syfte att höja kompetensen hos nyckelpersoner. Myndigheten har även rekryterat in nya medarbetare till centrala funktioner i beredskapsarbetet. Utöver åtgärder som syftar till att stärka Riksantikvarieämbetets förmåga att ta ansvar som beredskapsmyndighet, bedriver myndigheten samhällsviktig verksamhet för att upprätthålla och säkerställa kulturarv vid samhällsstörningar.

I årsredovisningen redovisas dessa områden framför allt under avsnitten:

- Kulturarvet i informationssamhället
  - Kulturarvsinformation är angelägen, används och gör skillnad i samhället
- Utvecklat kulturarvsarbete – Landets kulturarvsaktörer är starkare tillsammans

Som beredskapsmyndighet gör Riksantikvarieämbetet även en särskild redovisning för civilt försvar. Underlagen i denna lämnas till Regeringskansliet och Myndigheten för civilt försvar.

Framtagande av strategiska inriktningar till 2030

Under året har myndigheten lagt ned omfattande arbete med framtagande av strategiska inriktningar för perioden 2026–2030. Arbetet har haft följande utgångspunkter:

- De strategiska inriktningarna ska:
  - Tydligt koppla till myndighetens uppdrag i lag och förordning och relevanta riksdagsbundna mål.
  - Tydligt visa på relevans utifrån samhällstrender som påverkar eller kommer att påverka myndighetens verksamhet de kommande åren.
  - I möjligaste mån följa riksantikvariens ämbetsperiod, i detta fall 2026–2030.
- De verksamhetsmässiga förflyttningar som behöver göras inom de strategiska inriktningarna ska vara konkreta, angelägna och skapa engagemang både externt och internt, samt tydligt visa varför de är viktiga för att nå de riksdagsbundna målen och hur de skapar värde för samhället och samhällsutvecklingen.
- Ta fram en gemensam målbild för myndighetens genomförandeförmåga som skapar engagemang, effektivitet, rättssäkerhet och god arbetsmiljö i allt vi gör.
- Ta fram en övergripande vision som samlar oss och knyter ihop hela vår verksamhet inklusive de strategiska inriktningarna.

Myndighetens verksamhetsgrupp har haft en central roll genom hela processen, från att sätta ramarna och beskriva syftet med arbetet, ta fram förslag på inriktningar och utvecklingsområden, till färdig produkt med fem strategiska inriktningar samt en målbild för stark genomförandeförmåga i hela myndigheten.

Under processens gång har alla i organisationen vid några givna tillfällen haft möjlighet att lämna inspel på innehållet i de strategiska inriktningarna som slutligen formulerades som:

- **Kulturarvsarbete för stärkt beredskap i kris och krig** – Stärka beredskapen och förmågan att skydda kulturarvet.
- **Kulturmiljöarbete för god bebyggd miljö** – Utveckla arbetet med hållbara och attraktiva livsmiljöer.
- **Kulturmiljöarbete för helhetsperspektiv i landskapsomvandlingen** – Säkerställa att kulturmiljöperspektivet integreras i landskapsomvandling och samhällsplanering.
- **Kulturarvsarbete för social hållbarhet** – Bidra till ett mer socialt hållbart samhälle genom ökad tillgänglighet och delaktighet i kulturarvet.
- **Digitalisering av kulturarv som ger samhällsnytta** – Leda digitaliseringen av kulturarvssektorn och stärka förmågan att skapa tillgänglig och användbar digital kulturarvsinformation.

Integrerat har även ett arbete pågått för att ta fram en ny vision för myndigheten som från och med 2026 lyder ”Vi väver samman historien, samtiden och framtiden – för ett hållbart samhälle där kulturarvet lever, berör och skapar värde.”

Under den myndighetskonferens som nämnts ovan fokuserades på myndighetens interna utmaningar. Via olika workshoppar fick alla medarbetare ge sin syn på myndighetens starka sidor och utmaningar, samt vad myndigheten behöver göra för att få en stark genomförandeförmåga. Detta ligger till grund för de utvecklingsområden som nu är framtagna för stark genomförandeförmåga.

Bilaga

Regeringsuppdrag

Följande uppdrag har under året avrapporterats till regeringen:

Uppdrag

Uppdrag att redovisa genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken

Datum

28 jan 2025

Uppdrag

Uppdrag att bilda ett råd för skydd av kulturarv – statusrapport

Datum

27 feb 2025

Uppdrag

Regeringsuppdrag om att undersöka förutsättningarna för en gemensam ingång till museernas digitala utbud för skolan

Datum

25 nov 2025

Uppdrag

Uppdrag att utvärdera strategin för statens förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla fastigheter

Datum

15 dec 2025

Ekonomisk redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2025	2024	2023	2022	2021	2020
Låneram i Riksgäldskontoret						
- beviljad	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
- utnyttjad	80 420	79 975	73 008	69 560	72 535	83 299
Räntekontokredit hos Riksgäldskontoret						
- beviljad	30 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
- maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0	0
Räntekonto hos Riksgäldskontoret						
- räntekostnader	-1 698	-2 710	-2 588	-525	0	2
- ränteintäkter	1 385	1 464	1 599	448	0	0
Avgiftsintäkter och andra ersättningar						
- disponerar	46 854	45 677	39 878	36 624	33 182	32 704
<i>Butiksförsäljning besöksmål</i>						
- beräknade intäkter	801	850	845	900	1 100	1 600
- verkliga intäkter	710	688	797	747	1 279	1 042
<i>Museitjänster</i>						
- beräknade intäkter	42 394	37 100	34 906	30 000	29 700	28 500
- verkliga intäkter	40 235	38 389	33 211	29 224	28 359	28 413
<i>Statliga utställningsgarantier</i>						
- beräknade intäkter	900	800	800	900	1 100	1 100
- verkliga intäkter	782	832	775	982	796	1 084
Anslagskredit						
<i>Anslag 17 01 004 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet</i>						
- beviljad	616	616	616	616	616	616
- utnyttjad	0	0	-371	-364	-112	-4
<i>Anslag 17 07 001 Riksantikvarieämbetet</i>						
- beviljad	9 773	8 940	8 755	8 591	8 669	8 561
- utnyttjad	0	0	-4 157	-1 339	-1 337	0
<i>Anslag 17 07 002 Bidrag till kulturmiljövård</i>						
- beviljad	8 993	9 098	8 281	8 281	8 026	8 116
- utnyttjad	-2 269	-1 838	-981	-2 609	-2 805	-2 804
Utgående överföringsbelopp						
17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	0	0	-371	-364	-113	-4
17 07 001 ap 1 och 2 Riksantikvarieämbetets förvaltningskostnader (ram)	6 586	8 210	-4 157	-1 339	-1 337	6 846
17 07 002 ap 1 och 2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-2 269	-1 838	-981	-2 609	-2 805	-2 784
17 07 004 ap 1 Bidrag till arbetslivsmuseer (ram)	0	0	0	0	0	0
UO 17 08 005 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål (ram)	1	1	1	1	1	1
Bemyndiganden						
Tilldelade bemyndiganden	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Utestående bemyndiganden	62 981	72 689	71 244	76 915	79 255	67 553
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-4 391	-5 657	-7 171	-2 327	-5 004	-5 591
Balanserad kapitalförändring	9 761	4 104	2 043	-1 268	-3 025	-4 195
Personal						
Medeltal antal anställda	254	249	255	254	260	273
Antal årsarbetskrafter	232	231	231	233	238	233
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 545	1 402	1 403	1 290	1 297	1 228

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2025	2024
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	306 594	273 488
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	46 854	45 677
Intäkter av bidrag	3	13 552	11 428
Finansiella intäkter	4	1 434	1 489
<i>Summa verksamhetens intäkter</i>		<i>368 433</i>	<i>332 081</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-229 507	-210 955
Kostnader för lokaler		-70 481	-69 409
Övriga driftkostnader	6	-58 394	-43 597
Finansiella kostnader	7	-1 708	-2 825
Avskrivningar och nedskrivningar	8	-12 735	-10 952
<i>Summa verksamhetens kostnader</i>		<i>-372 824</i>	<i>-337 739</i>
<i>Verksamhetsutfall</i>		<i>-4 391</i>	<i>-5 657</i>
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		341 836	344 410
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		2 900	779
Lämnade bidrag	9	-344 736	-345 189
<i>Saldo transfereringar</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Årets kapitalförändring			
Årets kapitalförändring	10	-4 391	-5 657
<i>SUMMA ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING</i>		<i>-4 391</i>	<i>-5 657</i>

Balansräkning

TILLGÅNGAR (belopp i tkr)	Not	2025	2024
Immateriella anläggningstillgångar	11		
Balanserade utgifter för utveckling		29 065	11 929
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		67	15 929
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>		<i>29 132</i>	<i>27 857</i>
Materiella anläggningstillgångar	12		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		40 373	43 139
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		11 510	9 661
Beredskapstillgångar		9 454	0
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>		<i>61 337</i>	<i>52 800</i>
Varulager m.m.	13		
Varulager och förråd		113	109
<i>Summa varulager m.m.</i>		<i>113</i>	<i>109</i>
Kortfristiga fordringar	14		
Kundfordringar		808	1 238
Fordringar hos andra myndigheter		9 090	7 277
Övriga kortfristiga fordringar		5	66
<i>Summa kortfristiga fordringar</i>		<i>9 903</i>	<i>8 580</i>
Periodavgränsningsposter	15		
Förutbetalda kostnader		18 010	21 457
Upplupna bidragsintäkter		1 052	1 845
Övriga upplupna intäkter		310	365
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		<i>19 372</i>	<i>23 668</i>
Avräkning med statsverket	16		
Avräkning med statsverket		-6 485	-7 463
<i>Summa avräkning med statsverket</i>		<i>-6 485</i>	<i>-7 463</i>
Kassa och bank	17		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		76 647	61 293
Kassa och bank		14	11
<i>Summa kassa och bank</i>		<i>76 661</i>	<i>61 304</i>
SUMMA TILLGÅNGAR		190 032	166 854

Balansräkning

KAPITAL OCH SKULDER (belopp i tkr)	Not	2025	2024
Myndighetskapital	18		
Statskapital		9 629	174
Donationskapital		295	295
Balanserad kapitalförändring		-9 761	-4 104
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-4 391	-5 657
<i>Summa myndighetskapital</i>		-4 228	-9 292
Avsättningar	19		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		180	354
Övriga avsättningar		2 420	2 146
<i>Summa avsättningar</i>		2 600	2 500
Skulder m.m.	20		
Lån i Riksgäldskontoret		80 420	79 975
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		12 073	8 012
Leverantörsskulder		25 128	14 963
Övriga kortfristiga skulder		3 609	3 308
<i>Summa skulder m.m.</i>		121 231	106 259
Periodavgränsningsposter	21		
Upplupna kostnader		13 107	11 547
Oförbrukade bidrag		47 367	46 419
Övriga förutbetalda intäkter		9 956	9 420
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		70 430	67 387
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		190 032	166 854

Ansvarsförbindelser

ANSVARSFÖRBINDELSER (belopp i tkr)	Not	2025	2024
Statliga utställningsgarantier	22	6 462 131	4 731 893

Anslagsredovisning

ANSLAG (Belopp i tkr)	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
UO 17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	36	20 540	0	-36	20 540	-20 298	242
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader (ram)	8 210	315 729	0	0	323 939	-317 352	6 586
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT (ram)	0	12 055	0	0	12 055	-12 055	0
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-1 838	290 782	0	0	288 944	-291 213	-2 269
UO 17 07 002 ap 2 Bidrag till kulturarvsarbete (ram)	0	9 000	0	0	9 000	-8 999	1
UO 17 07 004 ap 1 Bidrag till arbetslivsmuseer (ram)	14	8 000	0	-14	8 000	-8 000	0
UO 17 08 005 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål (ram)	1	1	0	-1	1	0	1
<i>Summa</i>	<i>6 423</i>	<i>656 107</i>	<i>0</i>	<i>-51</i>	<i>662 479</i>	<i>-657 917</i>	<i>4 562</i>

Redovisning av beställningsbemyndiganden i årsredovisningen

ANSLAG (belopp i tkr)	Tilldelat bemyndigande	Ekonomiska åtaganden vid årets början	Nya ekonomiska åtaganden	Utgifter till följd av ekonomiska åtaganden	Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden	Ekonomiska åtaganden vid årets slut	Förväntad tidpunkt för redovisning mot anslag av ekonomiska åtaganden vid årets slut		
							2026	2027	2028/ slutår
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård	90 000	72 689	50 178	44 698	-15 188	62 981	54 221	7 891	869

Under slutet av året har återbetalningar om 6 306 tkr inkommit. Avvikelser uppstår när projekt kostar mindre än beräknat, avslutas i förtid eller senareläggs. Det redovisas under Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden.

Bemyndigandet har under året endast nyttjats till cirka 70 procent vilket till stor del beror på sent återbetalda medel.

Villkor för anslag

ANSLAG (belopp i tkr)	Finansiellt villkor	Utfall
UO 17 01 004 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)		
ap 10 Riksantikvarieämbetet		
Bidrag till de centrala museernas forsknings- och utvecklingsverksamhet, minst	3 500	3 736
UO 17 07 001 Riksantikvarieämbetet (ram)		
ap 1 Riksantikvarieämbetet förvaltningskostnader		
Anläggningstillgångar inom ramen för uppdraget Åtgärder för ett stärkt civilt försvar	-	9 454
Bidrag till organisationer inom kulturmiljövårdens område, högst	4 750	4 750
Det svenska bidraget till Europeana och Icomos Board	-	100
UO 17 07 002 Bidrag till kulturmiljövård (ram)		
ap 1 Bidrag till kulturmiljövård		
Arkeologiska undersökningskostnader i samband med bostadsbyggande enl 10 § förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer, högst	10 000	9 000
Ersättning enl 3 kap. 10 § kulturmiljölagen (1988:950)	-	1 845
Kostnader och ersättningar enl 2 kap. 7, 8, 14 och 15 §§ kulturmiljölagen (1988:950)	-	10 499
Hittelön och ersättning för fornfynd enl 2 kap. 16 § kulturmiljölagen (1988:950)	-	8
Konservering av hembudspliktiga fornfynd enligt regleringsbrev 2025	-	261
Konserveringsinsatser enl 13 § förordningen (2010:1121), högst	2 000	1 929
Intrångsersättning enligt 31 kap. 4 § 2 (1998:808) miljöbalken	-	3 517
Bidrag till kommuner enligt 9 § (2010:1121) bidragsförordningen	5 000	5 031
Bidrag till föreningen Laponiatjuttjudus enligt Laponiförordningen (2011:840), högst	2 000	2 000
ap 2 Bidrag till kulturmiljövård		
Bidrag för återlämnande och återbegravningar av mänskliga kvarlevor, högst	1 000	533

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad efter den uppställning som anges i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdag för löpande redovisning har varit den 5 januari 2026.

Fordringar har upptagits till belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningsposter har belopp över 50 tkr bokförts. Hyreskostnader periodiseras oavsett belopp för att kostnadsföras på rätt period. Skulderna har tagits upp till det nominella värdet på bokslutsdagen.

Varulagret består av varor till butiksförsäljningen vid besöksmålet Glimmingehus. Lagret har värderats till beräknat inköpsvärde för kuranta varor.

Övriga upplysningar

Uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret redovisas i resultatredovisningen.

Materiella och immateriella anskaffningar med en beräknad ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 50 tkr, eller immateriella anläggningstillgångar till ett värde av minst 150 tkr, har redovisats som anläggningstillgångar. På anskaffningsvärdet har linjär avskrivning gjorts utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Dataprogram	3–5 år
Balanserad utveckling, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5–7 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet, SMT	5–30 år
Datorer och kringutrustning	3–5 år
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3–20 år

Uppgifter om Insynsråd och ledande befattningshavare enligt FÅB 7 kap 2§

Ledning	Totalt utbetalt 2025
Susanne Thedéen	1 354 000 kr
Eric Fugeläng (vikarierande överantikvarie till och med 31 augusti)	1 137 470 kr
Magnus Larsson (överantikvarie från och med 1 september)	432 718 kr
<i>Summa</i>	<i>2 924 188 kr</i>

Ledamöter i insynsrådet	Fördelas enligt följande
Emina Kovacic	4 500
Mattias Legné	3 000
Per Lodenius	4 500
Magdalena Malm	1 500
Peter Ollén	Ingen utbetalning
Sven Rentzhog	3 000
Louise Thunström	Ingen utbetalning
Jonas Walker	3 000

Styrelseuppdrag för ledning och ledamöter i Insynsrådet

Susanne Thedéen
Styrelseordförande vid Linköpings universitet

Eric Fugeläng
Ledamot i svenska Unesco-rådet

Magnus Larsson
Ledamot i Filminstitutet och ledamot i Insynsrådet för Musikverket

Emina Kovacic
Ordförande i Sveriges Arkitekturförslag och särskild ledamot i Mark- och miljödomstolen i Växjö (för frågor som rör Plan- och bygglagen).

Mattias Legné
Inga

Per Lodenius
Studieförbundet Vuxenskolan (andre vice ordförande), Leader Stockholmsbygd (ordförande)

Magdalena Malm
Styrelseledamot i Brakely Nordic

Peter Ollén
Styrelseordförande i AGI Publishing House AB.
Ersättare i Malmö Kommunala Bostads AB

Sven Rentzhog
KulturIT:s styrelse

Louise Thunström
Ledamot i Insynsrådet för Riksarkivet

Jonas Walker
Aktiebolaget Villa Marieberg, Stiftelsen Villa Marieberg

Noter till resultaträkningen

Not 1

Intäkter av anslag	2025	2024
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader	303 015	269 747
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård	3	1 519
UO 17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	3 576	2 222
<i>Summa intäkter av anslag</i>	<i>306 594</i>	<i>273 488</i>

Skillnaden mellan intäkter av anslag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen uppgår till 351 323 tkr. 341 836 tkr redovisas i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av lämnade bidrag. 9 454 tkr utgörs av anslagsfinansierade beredskapstillgångar. Kvarvarande skillnad består i semlöneskuld som uppkommit innan år 2009.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2025	2024
<i>Avgiftsbelagd verksamhet</i>		
Museitjänst	40 235	38 389
Entrémedel	2 855	3 103
Butiksförsäljning vid besöksmål	710	688
Övriga avgifter avgiftsbelagd verksamhet	5	3
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>		
Avgifter statliga utställningsgarantier	782	832
<i>Intäkter av avgifter enligt avgiftsförordningen (1992:191)</i>		
- enligt 4§		
Publikationer	14	20
Konferenser/kurser	1 041	1 453
Hyresintäkter	6	6
Resurssamordning	0	626
- enligt 15§		
Fotostatkopior	79	20
Andra ersättningar		
Andra ersättningar	1 126	536
<i>Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar</i>	<i>46 854</i>	<i>45 677</i>

Intäkter från Svensk Museitjänst har ökat 2025 till följd av justering av hyresnivåer vid förnyelse av befintliga hyresavtal som löpt ut inför 2025.

Not 3

Intäkter av bidrag	2025	2024
<i>Statliga myndigheter</i>		
Svenska ESF-rådet	4 098	2 367
Övriga statliga myndigheter	1 254	247
<i>Summa intäkter av bidrag statliga myndigheter</i>	<i>5 352</i>	<i>2 614</i>
EU- finansierade projekt	59	444
<i>Icke statliga bidrag</i>		
Kungl. Vitterhetsakademien	7 750	4 500
Övriga icke statliga bidrag	391	3 869
<i>Summa intäkter icke statliga bidrag</i>	<i>8 141</i>	<i>8 369</i>
<i>Summa intäkter av bidrag</i>	<i>13 552</i>	<i>11 428</i>

Intäkter av bidrag har ökat under 2025, både när det gäller statliga bidrag samt icke statliga bidrag. Ojämn utbetalning av bidragsmedel från Svenska ESF-rådet i pågående projekt ger skillnader mellan åren.

Not 4

Finansiella intäkter	2025	2024
Ränteintäkter på räntekonto	1 385	1 464
Övriga finansiella intäkter	48	24
<i>Summa finansiella intäkter</i>	<i>1 434</i>	<i>1 489</i>

Not 5

Kostnader för personal	2025	2024
Lönekostnader exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier m.m.	-143 164	-137 590
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	-44 320	-42 622
Premier för avtalsförsäkringar	-26 794	-21 625
Övriga kostnader för personal	-15 229	-9 118
<i>Summa kostnader för personal</i>	<i>-229 507</i>	<i>-210 955</i>

Av lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier m.m. avser 177 tkr (146 tkr 2024) arvoden till Insynsrådet och arvoden till uppdragstagare.

Not 6

Övriga driftkostnader	2025	2024
Konsulttjänster	-14 845	-11 088
Varor övrigt	-9 163	-5 578
Datalicenser	-7 587	-5 357
Övriga Tjänster	-7 307	-5 076
Köpta datatjänster	-4 821	-4 945
Resekostnader	-5 397	-4 152
Utbildningstjänster	-2 921	-2 789
Övriga Kostnader	-5 054	-3 143
Bevakningstjänster	-1 298	-1 470
<i>Summa övriga driftkostnader</i>	<i>-58 394</i>	<i>-43 597</i>

Störst ökning av kostnader under 2025 har skett inom varor övrigt, som framför allt rör korttidsinvesteringar relaterade till lokalförändringar. Ökningen inom övriga kostnader beror på kostnader för myndighetskonferens samt reparations- och underhållskostnader av tekniska anläggningar. Licenskostnader ökar i.o.m. satsningar inom AI, och en ökad kostnad för övriga tjänster relaterar främst till ett större inköp av e-böcker.

Not 7

Finansiella kostnader	2025	2024
Räntekostnader på avistalån	-1 698	-2 710
Övriga finansiella kostnader	-9	-114
<i>Summa finansiella kostnader</i>	<i>-1 708</i>	<i>-2 825</i>

Not 8

Avskrivningar och nedskrivningar	2025	2024
Immateriella anläggningstillgångar	-5 593	-3 222
Förbättringsutgift på annans fastighet	-4 785	-5 474
Maskiner och andra tekniska anläggningar	-516	-505
Datorer och kringutrustning	-1 255	-998
Bilar och transportmedel	-15	-88
Övriga inventarier	-572	-666
<i>Summa avskrivningar och nedskrivningar</i>	<i>-12 735</i>	<i>-10 952</i>

Not 9

Lämnade bidrag	2025	2024
<i>Bidrag har betalats ut från följande anslag:</i>		
UO 17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet Se ytterligare info om bidragsfördelningen i tabell 16 samt tabell 17	-16 722	-17 912
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader Avser bidrag till organisationer inom kulturmiljöområdet, till Icomos Board samt det svenska bidraget till Europeana	-4 850	-4 866
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt <i>Kulturarvs-IT</i>	-12 055	-11 027
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt <i>Bidrag till kulturmiljövård</i>	-291 210	-293 620
UO 17 07 002 ap 2 Bidrag till kulturarvsarbete Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt <i>Bidrag till kulturarvsarbete</i>	-8 999	-9 000
UO 17 07 004 ap 1 Bidrag till arbetslivsmuseer Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt <i>Bidrag till arbetslivsmuseer</i>	-8 000	-7 986
<i>Summa lämnade bidrag finansierade med anslag</i>	<i>-341 836</i>	<i>-344 410</i>
Lämnade bidrag som finansierats med erhållna bidrag		
Kungl. Vitterhetsakademien lämnat bidrag till Kungliga Biblioteket	-2 900	-700
EU-medel, Projekt inom Iperion HS lämnade bidrag till Uppsala Universitet	0	-79
<i>Summa lämnade bidrag finansierade med erhållna bidrag</i>	<i>-2 900</i>	<i>-779</i>
<i>Summa lämnade bidrag</i>	<i>-344 736</i>	<i>-345 189</i>

Not 10

Årets kapitalförändring	2025	2024
Resultat av butiksförsäljning besöksmål	18	29
Resultat Svensk Museitjänst	-4 270	-5 613
Resultat statliga utställningsgarantier	-139	-73
<i>Årets kapitalförändring</i>	<i>-4 391</i>	<i>-5 657</i>

Not 11

Immateriella anläggningstillgångar	2025	2024
<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>		
IB anskaffningsvärde	83 044	82 208
Årets anskaffningar	5 762	4 428
Förändring av anskaffningsvärde vid byte av anläggningsgrupp	16 915	0
Årets utrangeringar	0	-3 591
Anskaffningsvärde UB	105 722	83 044
IB ack avskrivningar	-71 115	-71 680
Årets avskrivningar	-5 542	-3 027
Årets utrangeringar	0	3 591
Ack avskrivningar UB	-76 657	-71 115
Bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	29 065	11 929
<i>Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar</i>		
IB anskaffningsvärde	25 587	21 912
Årets anskaffningar	1 105	6 453
Förändring av anskaffningsvärde vid byte av anläggningsgrupp	-16 915	0
Årets utrangeringar	0	-2 779
Anskaffningsvärde UB	9 776	25 587
IB ack avskrivningar	-9 658	-12 242
Årets avskrivningar	-51	-195
Årets utrangeringar	0	2 779
Ack avskrivningar UB	-9 709	-9 658
Bokfört värde rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	67	15 929
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	<i>29 132</i>	<i>27 857</i>

Avvikelser mellan åren i de olika anläggningsgrupperna relaterar till en korrigerig av tidigare felaktigt registrerad anläggning.

Not 12

Materiella anläggningstillgångar	2025	2024
<i>Förbättringsutgifter på annans fastighet</i>		
IB anskaffningsvärde	99 617	98 991
Årets anskaffningar	2 018	626
Årets utrangeringar	-722	0
Anskaffningsvärde UB	84 341	99 617
IB ack avskrivningar	-56 478	-51 004
Årets avskrivningar	-4 785	-5 473
Årets utrangeringar	722	0
Ack avskrivningar UB	-60 541	-56 477
Bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	40 373	43 139
<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>		
IB anskaffningsvärde	76 210	73 065
Omklassificering från pågående nyanläggningar	4 232	0
Årets anskaffningar	-19 452	6 509
Årets utrangeringar	0	-3 363
Anskaffningsvärde UB	60 991	76 210
IB ack avskrivningar	-66 550	-67 656
Årets avskrivningar	-2 357	-2 257
Årets utrangeringar	19 426	3 363
Ack avskrivningar UB	-49 481	-66 550
Bokfört värde maskiner, inventarier, installationer m.m.	11 509	9 661
<i>Beredskapstillgångar</i>		
IB anskaffningsvärde	0	0
Årets anskaffning	9 454	0
Årets utrangeringar	0	0
Anskaffningsvärde UB	9 454	0
Bokfört värde beredskapstillgångar	9 454	0
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	<i>61 337</i>	<i>52 800</i>

Nyinvesteringar i beredskapstillgångar. Dessa tillgångar är anslagsfinansierade.

Not 13

Varulager m.m.	2025	2024
Varulager och förråd	113	109

Varulagret består av varor till butiksförsäljningen vid besöksmålet Glimmingehus.

Not 14

Kortfristiga fordringar	2025	2024
Kundfordringar, utomstatliga	808	1 238
<i>Fordringar hos andra myndigheter</i>		
Mervärdesskattefordran	7 835	5 826
Kundfordringar, inomstatliga	1 255	1 451
<i>Summa fordringar hos andra myndigheter</i>	<i>9 090</i>	<i>7 277</i>
Övriga kortfristiga fordringar	5	66
<i>Summa kortfristiga fordringar</i>	<i>9 903</i>	<i>8 580</i>

Not 15

Periodavgränsningsposter – fordringar	2025	2024
<i>Förutbetalda kostnader</i>		
Hyreskostnader	14 572	16 759
Övriga förutbetalda kostnader	3 437	4 697
<i>Summa förutbetalda kostnader</i>	<i>18 010</i>	<i>21 457</i>
Upplupna bidragsintäkter – inomstatliga	198	471
Upplupna bidragsintäkter – utomstatliga	854	1 374
<i>Summa upplupna bidragsintäkter</i>	<i>1 052</i>	<i>1 845</i>
Övriga upplupna intäkter	310	365
<i>Summa periodavgränsningsposter – fordringar</i>	<i>19 372</i>	<i>23 668</i>

Not 16

Avräkning med statsverket	2025	2024
<i>Anslag i icke räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	683	1 200
Redovisat mot anslag (bidrag)	308 211	312 124
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats från icke räntebärande flöde (utbetalningar)	-308 583	-312 641
Fordran/skuld avseende anslag i icke räntebärande flöde	311	683
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	-8 245	4 528
Redovisat mot anslag utgifter	349 706	305 799
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-348 324	-318 572
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Fordran/skuld avseende anslag i räntebärande flöde	-6 864	-8 245
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag</i>		
Ingående balans	99	125
Redovisat under året enligt undantagsregeln	-32	-25
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag	67	99
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>		
Ingående balans	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	3 360	12 368
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-311 943	-325 010
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	308 583	312 641
Saldo	0	0
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	<i>-6 485</i>	<i>-7 463</i>

Myndigheten har en skuld avseende anslag i räntebärande flöde.

Not 17

Kassa och bank	2025	2024
Behållning på Räntekonto	76 647	61 293
Kassa och bank	14	11
<i>Summa kassa och bank</i>	<i>76 661</i>	<i>61 304</i>

På räntekontot finns sedan många år stora oförbrukade bidragsintäkter vilka förklarar det positiva saldoot.

Not 18

Myndighetskapital	Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, avgiftsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt RR	Summa
Föregående års UB	174	295	55	-4 159	-5 657	-9 292
Ingående balans 2025	174	295	55	-4 159	-5 657	-9 292
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	-5 657	5 657	0
Årets kapitalförändring	9 454	0	0		-4 391	5 063
<i>Summa årets förändring</i>	<i>9 454</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-5 657</i>	<i>1 266</i>	<i>5 063</i>
Utgående balans	9 629	295	55	-9 816	-4 391	-4 228

Specifikation av balanserad kapitalförändring

Avgiftsfinansierad verksamhet	IB 2025	Föregående års kapitalförändring	UB 2025
Museitjänster	-4 507	-5 613	-10 120
Butiksförsäljning besöksmål	-33	29	-4
Statliga utställningsgarantier	381	-73	308
<i>Totalt</i>	<i>-4 159</i>	<i>-5 657</i>	<i>-9 816</i>

Anslagsfinansierad verksamhet	IB 2025	Föregående års kapitalförändring	UB 2025
<i>Källströms donation, disponibel del</i>	<i>55</i>	<i>0</i>	<i>55</i>
<i>Totalt</i>	<i>55</i>	<i>0</i>	<i>55</i>

Not 19

Avsättningar	2025	2024
<i>Avsättningar för pensioner</i>		
Ingående avsättning	354	1 156
Årets pensionskostnad	-161	-381
Årets pensionsutbetalningar	-13	-421
Utgående avsättning	180	354
<i>Avsättningar för lokala omställningsmedel</i>		
Ingående avsättning	2 146	1 737
Årets förändring	274	409
Utgående avsättning	2 420	2 146
Kortfristig del av utgående avsättning	126	156
<i>Summa avsättningar</i>	<i>2 600</i>	<i>2 500</i>

Not 20

Skulder m.m.	2025	2024
<i>Lån i Riksgäldskontoret</i>		
Låneram enligt 20§ lag (1996:1059) om statsbudgeten	100 000	100 000
Ingående skuld	79 975	73 008
Upptagna lån under året	13 182	17 939
Amorteringar	-12 737	-10 972
Utgående låneskuld	80 420	79 975
<i>Räntekontokredit i riksgäldskontoret</i>		
Beviljad kreditram	30 000	15 000
Utgående skuld	0	0
Leverantörsskulder till andra myndigheter	6 149	3 403
Arbetsgivaravgifter	4 206	3 790
Övriga skulder till andra myndigheter	1 718	820
<i>Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter</i>	<i>12 073</i>	<i>8 012</i>
Leverantörsskulder övriga	25 128	14 963
<i>Övriga kortfristiga skulder</i>		
Personalens källskatt	3 609	3 308
Övriga skulder	0	0
<i>Summa övriga kortfristiga skulder</i>	<i>3 609</i>	<i>3 308</i>
<i>Summa skulder m.m.</i>	<i>121 231</i>	<i>106 259</i>

Ökad utgående låneskuld beror på ökning av investeringar under 2025.
Ökningen av leverantörsskulder relaterar främst till inköp av beredskapstillgångar.

Not 21

Periodavgränsningsposter – skulder	2025	2024
<i>Upplupna kostnader</i>		
Upplupna semesterlöner inkl sociala avgifter	11 549	10 602
Upplupna löner inkl sociala avgifter	375	292
Övriga upplupna kostnader	1 184	653
<i>Summa upplupna kostnader</i>	<i>13 107</i>	<i>11 547</i>
<i>Oförbrukade bidrag</i>		
Oförbrukade bidrag statliga	38 959	38 133
<i>Förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:</i>		
- inom tre månader	0	0
- mer än tre månader till ett år	847	21
- mer än ett år till tre år	0	0
- mer än om tre år	38 112	38 112
Oförbrukade bidrag utomstatliga	8 407	8 286
- varav donationer/arv	3 179	3 709
<i>Summa oförbrukade bidrag</i>	<i>47 367</i>	<i>46 419</i>
<i>Övriga förutbetalda intäkter</i>		
Förutbetalda hyresintäkter statliga	6 006	5 724
Förutbetalda hyresintäkter utomstatliga	3 950	3 696
<i>Summa övriga förutbetalda intäkter</i>	<i>9 956</i>	<i>9 420</i>
<i>Summa periodavgränsningsposter – skulder</i>	<i>70 430</i>	<i>67 387</i>

Not 22

Ansvarsförbindelser	2025	2024
Utställda utställningsgarantier	6 462 131	4 731 893
<i>Summa ansvarsförbindelser</i>	<i>6 462 131</i>	<i>4 731 893</i>

Ansvarsförbindelserna har ökat under 2025 till följd av nya utställningar med höga garantibelopp. Garantibeloppen anger det maximala utflödet vid en eventuell skada. Det råder osäkerhet kring både belopp och tidpunkt för ett eventuellt utflöde, då utbetalning endast aktualiseras om en skada uppstår. Myndigheten har inga utestående skadeärenden och det finns vid balansdagen inga indikationer på framtida utflöden.

Jag bedömer att Riksantikvarieämbetet utifrån givna resurser och genom att genomföra de prestationer som redovisas i huvudsak har nått målen för 2025.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2026-02-19

Susanne Thedén
Riksantikvarie

